

MİMAR SİNAN

4. Yabancı Obedianslara Bağlı
Osmanlı İmparatorluğunda Çalışan
Localar Hakkında Reşat ATABEK
13. Rehberlik Üzerine Necmi KARAKULLUKÇU
20. 1985 Uluslararası Gençlik Yılında
Gençlik İçin Neler Yapabiliriz Tayfur TARHAN
23. İslâmda Akıl ve Hikmet Ömer Faruk KURT
40. Yaşadığımız Çağın Sorunları, ve Masonun
Görevleri: Akıselim, Aydın ve Masonik
Kültür Sahibi Olmak Abdurrahman ERGİNSOY
52. Pisagor ve Delf Mabedinin Gizleri Enis N. ECER
58. Batılı Felsefe Düşüncesi ile
İnisiyatik Düşünce Arasında
Bir Karşılaştırma Denemesi Jak ALGUADIŞ
72. Bir insanın Ölçüsü Albert SİMON
(Çeviren : O. Fatih GÜNER)
73. Masonluk ve Filateli Tarık GÜNER
77. Olayların İçinden Şahir ERMAN
88. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN
89. Fihristler Güven İPEKÇİ

MİMAR SİNAN

**Gevşemeyin, endişe etmeyin. İnancınız
sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.**

Şanı Yüce Kur'an, S. III. 139

Kapak Kompozisyonu : **ŞİNASİ BARUTÇU**

YENİLİK BASIMEVİ — TIPO — OFSET

Tel. : 143 55 72 * İSTANBUL — 1985

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihi, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz sahibi : Şekûr OKTEN

Yazı İşlerini fiilen idare eden : T. Zihni TARHAN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AITTİR.
ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ.

Nuruziya Sokakı, 25, Beyoğlu, Tel : 149 24 51

4. Yabancı Obediancelara Bağlı
Osmanlı İmparatorluğunda Çalışan
Localar Hakkında Reşat ATABEK
13. Rehberlik Üzerine Necmi KARAKULLUKÇU
20. 1965 Uluslararası Gençlik Yılında
Gençlik İçin Neler Yapabiliriz Tayfur TARHAN
23. İslâm'da Akıl ve Hikmet Ömer Faruk KURT
40. Yaşadığımız Çağın Sorunları, ve Masonun
Görevleri: Akılcılık, Aydın ve Masonik
Kültür Sahibi Olmak Abdurrahman ERGİNSOY
52. Pisagor ve Delf Mabedinin Gizleri Ertuğrul N. ECER
58. Batılı Felsefe Düşüncesi ile
İnşaatlık Düşünce Arasında
Bir Karşılaştırma Denemesi Jak ALGUADİŞ
72. Bir İnsanın Ölçüsü Albert SİMON
(Çeviren : O. Fatih GÜNER)
73. Masonluk ve Filateli Tarık GÜNER
77. Olayların İçinden Şahir ERMAN
88. Aramızdan Ayrılanlar Mimar SİNAN
89. Fihristler Güven İPEKÇİ

Yabancı Obedianslara Bağlı Osmanlı İmparatorluğunda Çalışan Localar Hakkında

Reşat ATABEK

Osmanlı Şurayı Ali'si (süprem konsey) kurulmadan önce Türkiye'de, diğer bir deyimle Osmanlı İmparatorluğunda, yabancı obedianslara bağlı localar çalışmakta idi. Bu devreyi ikiye, bölerek tetkik etmenin yararlı olduğuna inanmaktayız. Birinci devre 1850 de son bulmakta, ikinci devre ise 1850'den 1909'a kadar uzanmaktadır.

Bu yazımızda bilhassa Daniel Ligou'nun başkanlığında kaleme alınan «Dictionnaire universel de la franc-maçonnerie» (Dünya Masonluk genel lugatı) eserinin ikinci cildinde 1325 ve müteakip sayfelerinde açıklanan hususları nakil etmeğe çalışacağız. (Eser eski bir tabii olmakla beraber yayın tarihini tespit edemedik. Eserin fotokopisi kardeşimiz Jak Papo tarafından gönderilmiş bulunmaktadır. Kendisine Türk Masonluk tarihi araştırmaları hususunda vaki katkıları için burada ayrıca teşekkür etmeyi bir borç biliriz. Ayrıca 1815 de yayınlanan «Chronologie de L'Histoire de la Franche Maçonnerie» eserinde faydalanmış bulunmaktayız.)

1850'den Önceki Devre

Saint-James Evening Post gazetesi, Floransa'dan aldığı yazarı belirtilmeyen mektuba dayanarak şu hususları açıklamaktadır: İstanbul'

dan öğrenildiğine göre İzmir ve Halep'te çalışan localar inkişaf etmektedir ve yüksek mevkiler işgal eden bir çok Türkler bu localarda tekris edilmektedir.

Ayrıca 3/2/1748 tarihinde Konsolos Alexandre Drummond'un başkanlığında ilk locanın İskoçya Büyük Locasına bağlı olarak Halep'te kurulduğu belirtilmektedir.

1760 tarihli Londra'da yayınlanan «Magazine imperial de Londres» dergisi 1745 tarihli Alexandre Drummond'un bir mektubunu yayınlamakta ve İzmir'de bir locanın kurulduğunu bildirmektedir.

Karl Becker'de 30/11/1747 tarihinde İskoçya Büyük Locası Drummond'u doğuda geçerli olmak üzere Eyalet Büyük Ustad'ı olarak tanımış ve kendisine gerekli patenti vermişti. İstanbul da çalışan «Die Leuchte am Golden Horn» (Halic'in ışığı) locasının ustası olan Karl Becker 1900 tarihinde yaptığı açıklamaya göre 1738 tarihinde İskoçya Eyalet Büyük Locası tarafından İzmir ve Halep'te localar kurularak Türkiye'ye Masonik çalışmaların başladığını belirtmektedir.

Lawrie'de 1804 tarihinde yayınladığı «Histoire de la Franc-maçonnerie (Farmasonluk tarihi) eserinde Drummond'un İskoçya büyük locası eyalet büyük üstadlığa seçilmeden önce İskenderun'a yerleştiğini ve bir kaç loca kurduğunu belirtmektedir.

Thory «Acta latomorum» adlı eserinde (Cilt 1, sahife 62) 1748 tarihli bir mektup yayınlamaktadır. Bu mektupta hükümetin locaların kapatılması hakkında emir verdiğini belirtmektedir. Ancak bu emre rağmen Manuel général de la franc-maçonnerie (Masonluğun genel el kitabı) (ikinci tabı, C. 3 s. 221, 225 ve cilt 2, s. 594) Cenevre büyük Locasına bağlı 1768 tarihinde İstanbul'da Saint Jean du Levant ve 1786 tarihinde İzmir'de «la Victoire» (Zafer) localarının çalışmakta olduğu açıklanmaktadır.

1762 tarihinde Ermenistan ve Asya Türkleri nezdinde geçerli olmak üzere Doktor Dionysius Manassé'nin İngiliz Büyük Locası tarafından Eyalet granmetri seçilmiş bulunduğu ve 1805 tarihine kadar resmi listede adının kayıtlı bulunduğu nakil edilmektedir.

1784 tarihinde Polonya Grant Orient'nuna bağlı «Morgenröte von Zarograd» (Şafak), adlı bir locanın kurulduğu belirtilmekle yetinilmektedir. Bu locanın ne gibi nedenler altında ve ne zaman faaliyetini durdurduğu açıklanmamaktadır.

Kırım harbinden sonra Osmanlı imparatorluğundan Londra, Paris, Torino (müteakiben Roma) kentlerine bağlı locaların kurulduğu bildirilmektedir.

1788 tarihinde tunuslu bir kaptan Almanya'da bulunduğu bir devirde İstanbul'da bir çok müslüman localarının varlığını ve kullanılan ritüellerin diğer ülkelerde faaliyette bulunan localarinkine çok benzediğini ve Türk Masonlarının 4 peygamberin kitabı üzerine yemin ettirdiklerini ve bu Masonik toplantılarda takip edilen asıl amacın Türkiye'de yaşayan esirler arasında Masonların bulunup bulunmadığının tespiti, bulunanların gerekli bedellerin ödenmesiyle özgürlüğe kavuşmalarının sağlanması olduğu açıklanmaktadır.

«Dictionnaire universel de la franc-maçonnerie» adlı eser dışında vaki araştırmalarımızda ayrıca şu hususu da tespit etmiş bulunmaktayız: 1850 tarihinden önce Osmanlı imparatorluğunda Masonik faaliyet hakkında, Paris'te 1815 yılında yayınlanan «Chronologie de l'histoire de la Franche-maçonnerie» (Farmasonluğun tarihi ile ilgili kronoloji) adlı eserin 1. cildinin 39. sahifesinde 1738 yılında İstanbul, İzmir ve Halepte locaların kurulduğu zikir edilmektedir. Ayrıca 61. sahifesinde İskenderun'da oturan İsköçya Büyük Locasının Eyalet büyük Ustadı Alexandre Drummond'un yaptığı açıklamada mıntikasında Masonik müesseseler (loca terimi kullanılmamaktadır) kurulduğunu ve müesseselerin denetimi için bir komisyonun tesisini talep ettiği bildirilmektedir. Bu talep benimsenerek Akdeniz mıntikalarında, bulunan Avrupa ve Asya dahil, loca kurma yetkisi bu biradere tanınmış ve bunları ayrıca kontrol ve mürakebe etme yetkisi de tanınmış olduğu açıklanmaktadır.

Alexandre Drummond'un faaliyeti, kurduğu locaların adları, kentleri ve çalışmaya başladıkları tarihleri, faaliyetleri ve ne şekilde inkişaf ettikleri, üye adedi, ödev üstlenenlerin adları, toplanma mahalleri hakkında bir bilgi elde edemedik. Müracaat edebildiğimiz eserler yukarıda açıklanan konular dışında bizi aydınlatmamaktadır.

Yalnız Chronologie de l'histoire de la Franche-Maçonnerie adlı eserin 62. sahifesinde şu açıklama ilgi çekmektedir. 1748 de Babiâli, Kaptanpaşa'ya İstanbul'da farmasonların topladıkları mahalli basarak yıkma emir vermiş ise de, zamanında haberdar olan Masonlar mahalli terk ettikleri ve İngiliz sefirinin müdahalesi ile yıkım önlenmediği bildirilmektedir. Ancak hükümet muhtelif sefaretlerden Osmanlı imparatorluğuna yeni «tarikatları» ve bilhassa farmasonluğu sok-

ma teşebbüsünden kaçınmalarını talep etmiştir. Olayın 1748 tarihinde vuku bulunduğu bir gerçek ise, Başbakanlık arşivinde aydınlatıcı belgelerin bulunması muhtemeldir (1815 tarihli bu eserde farmasonluğu «franche maçonnerie» olarak dile getirilmektedir.)

XVIII. yüzyılda Türkiye'de müslümanlardan müteşekkil locaların faaliyetinde oldukları muayyen yayınlarda dile getirilmektedir. Bu hususun araştırılması gerekir. Halen elimizde bulunan bilgilerle bir sonuca varmak mümkün değildir. Tekke yaşamı, tekkelerde dervişlerin toplanmaları ve bilhassa onı teşkilâtının masonik faaliyetle karşılaştırılmış olması olanağı üzerinde de durulabilir bir konudur. İlginç bir esere ayrıca burada işaret etmek isteriz: Eser Almanca olarak «Die Paraxis der alten türkischen Freimaurerei» olarak muhtemelen 1954 tarihinde yayınlanan ve 1974 yılında Fransızcaya «La pratique opérative de l'ancienne franc-maçonnerie turque» adlı atında çevrilmiştir. Yazarı Rudolf von Sebottendorf'dur. Eserin önsözünden anlaşıldığına göre yazar uzun süre Türkiye'de kalmış ve 1945 tarihinde yine Türkiye'de boğularak ölmüştür. Bu eserde tasavvufa dönük bir Türk Masonluğunun varlığı iddia edilmekte, özel bir meditasyon yöntemi tatbik edilir, ritüeller hakkında ilginç açıklamalar yapılmaktadır; ek olarak Kuran'ı Kerim'de muayyen ayetlerin önünde bulunan harflerin anlamı hakkında, muhtelif yayınlarda nakil edilenlerden tamamen farklı bilgiler verilmektedir. Yazar eserinin bir yerinde şeyhinin adını da nakil etmekten kaçınmamış, Mehmet Ralif olduğunu belirtmiştir.

1850-1909 tarihleri arasında

Bu devrede çalışan locaları 5 grupta tetkik etmek mümkündür? Ayrım bunların bağlı oldukları öbedianslara göre de yapılabilir. Aşağıda nakil edeceğimiz hususlar «dictionnaire universel de la franc-maçonnerie» eserinden aynen nakil edilmektedir.

1 — İngiltere Büyük Locasına bağlı olanlar

İstanbul'da

1 — Doğuyu kapsayan İngiliz Eyalet Büyük Locası, kuruluş tarihi 24/6/1862.

Büyük ustaları

1862-1865 Sr Bulwer

1865-1869 H. Clark

1869-1873 John Porter Brown

Ayrıca son büyük ustadın Stephan Scoulondi olduğu zikir edilmektedir. Eyalet Büyük Locasının faaliyetine son verilen tarih eserinde belirtilmektedir.

2 — Orientale locası. Loca No. 687. Patent tarihi 25/11/1856. Alfred G. Silley «le Franc-maçon» dergisinin 1/10/1921 tarihli nushasında Ortadoğunun karışık durumlarına rağmen, harp yılları hariç, locanın faaliyetine devam ettiğini belirtmektedir.

(A. Fenerciyan kardeş 1/3/1932 tarihinde verdiği bir konferansta 1931 yılında ayrıca Orientale locasının faaliyetinin devamı olarak bir sapitü'nin kurulduğunu ve kuruluş merasımını İngiliz Locası Büyük Locası Büyük Katibi «Colville Smith» yürüttüğünü açıklamıştır.)

Orientale locasının ne tarihte faaliyetine son verdiği tespit edemedik.

3 — Alliance locası No. sı 819. çalışma yetki belgesinin tarihi 30/3/1860. Bu loca «Alliance allemande» adı altında çalışmaya başlamıştı kullandığı dil de almanca idi. Faaliyetine 4/6/1884 tarihinde son vermiştir.

4 — Bulwer locası. Loca No. su 891 dir, yetki belgesinin tarihi 9/11/1861 dir. 1895 tarihinde çalışmalarını tatil eylemiştir.

5 — Vertu (fazilet) locası. Yetki belgesinin tarihi 18/11/1864 dür. Çalışmasına 1890'da son vermiştir. 1865 tarihinde İngiliz ana tüzüğünü Yunancaya çevirmiş ve Yunanca çalışmaya başlamıştır.

(A. Fenerciyan İstanbul'da 1908 tarihinde İskoçya Büyük Locasına tabi olarak 1049 sayılı patent ile «La Turquie» adı altında bir locanın kurulduğunu ve bu locanın ağustos 1914 tarihine kadar çalıştığını ve İskoçya Büyük Locasına bağlı Türkiye de çalışan ilk loca olduğunu açıklamaktadır ancak konuşmacı bu locayı «loge Internationale» olarak vasıflandırmakla beraber bu açıklama ile ne kasıt ettiğini belirtmemektedir.)

İzmir'de

6 — Homer locası. Loca No. su 806 dir, patent tarihi 25/1/1860 dir. Çalışmaya 7/8/1861'de başlamış ve 1900 tarihinde çalışmalarını tatil eylemiştir.

(A. Fenerciyan Homer locasına ait patentin 15/2/1887 tarihinde İngiliz Büyük Locasına iade edildiğini açıklamaktadır.)

7 — La Victoire (Zafer) locası. Loca No. su 896 dir. Patent tarihi 27/11/1862 dir. Çalışmalarını 1894 yılında tatil eylemiştir.

8 — Saint-Johns locası. Loca No. su 952 dir. Patent tarihi 4/5/1863 dır. 1894 tarihinde faaliyetini tatil eylemiştir.

9 — Dekream locası. Loca No. su 1014 dır. Patent tarihi 27/4/1864 dır. 1865 tarihinde ermenice çalışmaya karar vermiştir. 1894 tarihinde de çalışmasını durdurmuştur.

10 — Saint-Georges locası. Loca No. su 1015 dir. Patent tarihi 29/4/1864 dır. 1894 tarihine kadar çalışmıştır.

11 — Sion locası. Loca No. su 1340. Patent tarihi 7/12/1870 dır. 1894 tarihine kadar çalışmıştır.

Efes'de (Kuşadası)

12 Erlensinian locası. No. su 978. dir. Patent tarihi 7/8/1863 dır. 4/11/1863 tarihinde çalışmaya başlamış 1894 tarihinde çalışmasına son vermiştir.

Bu bilgilere dayanarak İngiliz Büyük Locası arşivinde yapılacak araştırmalar bu locaların faaliyeti hakkında ek bilgilerin sağlanması mümkünleştirebilir. Ayrıca İngilizce yayınlanan dergi ve kitaplar gözden geçirilerek elde edilecek bilgilerle İngiliz Büyük Locasına bağlı locaların tarihcesi yazılabilecektir.

II — Fransız Grand Orient'a bağlı olanlar

İstanbul'da

1 — Etoile du Bosphore (Boğaziçi yıldızı). Kuruluş tarihi 28/4/1858 dir. Çalışmalarına 1861-1868 arasında durdurmuştur.

2 — Union d'orient (Doğunun ittihadı) Kuruluş 23/10/1862 dir. Çalışmaya başlama tarihi 23/3/1863. dır. Süratle inkişaf etti, 1865'te üye adedi 103 idi. 1880 tarihinden önce faaliyetini durdurdu.

3 — Ser (Sevgi) locası kuruluş tarihi 22/2/1866 dir. Ermenice çalışmıştır. Uykuya giriş tarihi 1894 dır.

4 — Proodos (Terakki) locası. Kuruluş tarihi 14/1/1867. dir. 28/3/868 tarihinde çalışmaya başlamıştır. Kullandığı dil yunanca. Kısa zaman içinde uykuya girmişdir.

İzmir'de

5 — Melès locası kuruluş tarihi 25/7/1867 dir. 8/1/1860 tarihinde çalışmaya başlamıştır.

Beyrutta

6 — Le Liban locası, tesis tarihi 29/11/1868 dir.

7 — Chaîne d'orient (Doğu zinciri) Tesis tarihi 18/12/1869 her ne kadar XIX. yüzyılın ikinci yarısında Türkiye'de çalışan localar hakkında bir görüş sahibi olabilmek için elimizde yeterince malzeme ve bilgi bulunmamakta ise de Fransız Grand Orient'una bağlı İstanbul'da çalışan localar hakkında durum nispeten farklıdır. Grand Orient'unun arşivinin fotokopileri elimizde bulunmaktadır. Bu belgelerden faydalanılarak şu sonuçların çıkarılması mümkün gözükmektedir.

1 — Localar genellikle ekalliyet ve yabancılara hitap etmektedir.

2 — Türklerle ilişki kuran localar bu ilişkiyi devam ettirdikleri sürece inkişaf etmişlerdir.

3 — Muayyen localar içinde politik çalışmalar ve faaliyetler olmuştur. Örnek Ser locası. Nuradukyan biraderin Grand Orient'a gönderdiği yazı açık bir şekilde bu görüşü vurgular. Ancak bu amaçla ya ki çalışmalar müspet sonuç vermemiş ve Masonik faaliyeti engellemiştir.

4 — Hükümet tarafından loca çalışmalarına engel olunmamakla beraber toplantılar zaman zaman kuşku ile karşılanmıştır.

5 — Loca üyeleri arasında lüzumsuz çekişmeler bir çok zaman muntazam çalışmaları engellemiş ve hatta locaların kapanmasına neden olmuştur.

6 — Localarda ciddi bir fikri mesai gözükmemektedir.

7 — Localarda savunulan özgürlük, eşitlik ve demokrasi ile ilgili görüşler toplumda yayılmaya başlayan batılılaşma akımını hem etkilemiş, hem de suratlendirmiş olduğu gözükmektedir.

III — Torino (Müteakiben Roma) Grand Orient'üne bağlı localar İstanbul'da

1 — İtalia locası, 28/5/1863 tarihinde çalışmaya başlamıştır. 1868 tarihinde biraderler arasında zuhur eden ihtilâflar nedeniyle faaliyetini durdurmuştur.

2 — İtalia Risorta locası. Gerassi biraderin himayesinde 28/2/1868 tarihinde faaliyete geçmiştir.

3 — Speranza, Fenice, La Sincereta locaları 1868 tarihinde «le tre

in una» locasında birleşmişlerdir. Müteakiben bu loca Aziziye adı altında çalışmış ise de, kısa bir süre sonra faaliyetini durdurmuştur.

4 — Luce Orientale loca (doğunun ışığı). 1/5/1873 tarihinde Büyükdere de çalışmaya başlamıştır.

İzmir'de

5 — Stella İonia (Anadolu yıldızı) locası. İstanbul'da çalışan İtalia locası tarafından kuruldu ve 1864 yılında çalışmaya başladı. Ayrıca İtalia locası tarafından İzmir'de şu localar kuruldu: Orhaniye, Arnenak, Fenice, Manisa kentinde de Analeta locası kurulmuştur. İtalya Grand Orient'unun arşivinin imha edildiği belirtilmektedir. Bu nedenle vaki müracaatlar hiçbir sonuç vermemektedir. Bu durum karşısında araştırmaların iki yönden yapılması mümkün gözükmektedir:

1 — İtalya'da yayınlanan dergi ve kitaplar. Pek tabii diğer memleketlerde de İtalya'ya bağlı Türkiye'de çalışan localar hakkında vaki açıklamalar önemle izlenmelidir.

2 — Vatikan'ın kütüphanesi. Bu kütüphanenin Masonlukla ilgili kısmının çok zengin olduğu bilinmektedir .

Bilhassa İtalyan Grand Orient'una bağlı localarda bir araştırma yapılırken iki husus üzerinde durulması zorunluluğu vardır:

a — Selânik'te çalışan localar. Bu localarda isim yapmış kişilerin tekris edildikleri bahis konusudur.

b — İtalyan localarında çalışanlardan muayyen biraderler 33 dereceye yükseltilerek 1909 tarihinde Süprem Konseyin kurulması olanağı sağlanabilmiştir.

IV — İskoçya Büyük locası tarafından kurulan localar

1861 tarihinde Beyrut'ta Palestine locası, locanın No. 435 dir. 1868 yılında 489. No. ile «Loge Calédonienne» namı altında İstanbul'da bir loca kuruldu. Bu loca Hasköy'de faaliyete geçti .

V — İrlanda Büyük locasına bağlı localar

1865 tarihinde Hasköy'de faaliyette bulunan 166 No.'lu loca. Adı: Leinster.

İskoçya ve İrlanda büyük locaları arşivinde yapılacak araştırmalar bir çok konuları aydınlatabilecektir inancındayız.

VI — Hamburg Büyük Locasına bağlı localar

«Germania am golden Horn» locası, Patent tarihi 13/9/1863. Bu loca 13/2/1863 tarihinde Treu biraderin başkanlığında faaliyete geçti, ancak 1873 tarihinde çalışmalarına son verdi.

3/2/1894 tarihinde Die Leuchte am golden Horn adlı loca (Halıcın ışığı) kuruldu ve bu loca 10/5/1894 tarihinde faaliyete geçti.

Rehberlik Üzerine

Necmi KARAKULLUKÇU

Bilindiği üzere. Eriştirme töreninin sonunda, Üs.Muh., Bül. L. tüzüğü, L.lar Genel tüzüğü, L. İçtüzüğü ve 1.de Ritüeli yeni K.e verdikten sonra, şu açıklamayı yapmak tadır. «Bunlar şimdiden sonra M.lukta izliyeceğiniz yolu size gösterecektir. Bu kitap, Ritüel, yani Tören Rehberidir. Bulduğumuz Ç.D.sinin ruhunu, sembolizmasını ve usullerini anlatır. Herde, M.luktaki Kalılık ve Üs.luktan ibaret olan - daha ileri derecelere geçebilmeniz için yapılacak sınavdaki soruları ve karşılıklarını da açıklar. Unutmayın ki, bilmeniz gereken yalnız bunlar değildir. M.lugun, yazılı olanlardan çok, yazılı

olmayan ilkeleri, töreleri vardır. Onları da, aramızda bulduğukça. göreceğiniz hareketler ve işiteceğiniz sözlerden bulup çıkaracaksınız. Bu alanda size yardımcı olması için, tecrübeli ve bilgili bir K. tayin ediyorum.» İşte Üs.Muh. tarafından tayin edilen bu tecrübeli ve bilgili K.e biz Rehber K. diyoruz.

Reh. K. ile yeni K. arasındaki münasebet, karşılıklı görev ve sorumluluklar açısından nedir? Reh. niçin Tayin edilir, ne yapar ve ne yaptırır. M.luk ideali açısından bu münaselesenin önemi nedir? BU ve benzeri sorular, şüphesiz, hepimizin kafasını kurcalamış-

tır. Gerek M.ik Türkçe düzenli yayınlarda, gerek diğer yayınlarda bu konuyu araştırmak ve öğrenmek istedim. Mimar Sinan dergilerinde rastlamayı ümit ettim. Fakat gördüm ki, M.lukta Rehberlik konusuna değinilmemiş. Hatta bir broşür büyüklüğündeki M.ik Sözlük'te dahi yer almamış. Bunun üzerine, M.lukta Rehberlik nedir ve ne olmalıdır üzerinde düşünmeye başladım. Konunun eksiksiz bir çalışma olduğu elbette söylenemez, ancak, ilgi gösteren ve üzerinde çalışmayı arzu eden KK.imizin de katkıları ile değer kazanabileceği kanısındayım.

Meydan Larus Ansiklopedisinin de REHBER kelimesi, çok kısa olarak, «Yol gösteren kimse» bir kimseye veya topluluğa iyi ile kötüye görmesinde ve doğru yolu bulmasında yardımcı olan, diye tarif edilmektedir. Aynı eserde, REHBERLİK hakkında da ilâve olarak. «Önderlik etmek» ifadesi kullanılmaktadır.

REHBER ayrıca klavuz ile eşanlamda gösterildiği için, klavuz kelimesinin açıklamasında da, «manevi, zihinsel bir yön gösteren kimse, şeklinde bir ifade bulunmaktadır.

dır. Her üç açıklamada da mecazi manada bu izahlar, bizim Rehber ve Rehberlik anlayışımız yönünden ilgi çekicidir.

Türk Ansiklopedisinde ise, Rehberlik, daha geniş bir yer işgal etmekte ve «Eğitim, meslek ve psikoloji yönlerinden ferdin potansiyel güçlerini açığa çıkarıp geliştirmek ve bu suretle, şahsi mutluluk ve sosyal işe yararlılığını en elverişli seviyede başarılı kılmak için, ona imkân sağlamaktan ibaret faaliyetdir. Rehberlik kavramı, teori ve pratiğini gösteren; ilki, bir ferdin kendi kaderini şekillendirme hakkı olduğunu ve ikincisi de, toplumun nisbeten olgun ve tecrübeli üyelerinden faydalanmak suretiyle, her kişinin tercihini hem kendi ilgilerine ve hem de ait olduğu topluluklarına hizmet edeceğini sağlamaktan sorumludur, temel iki dayanağı bakımından da, tamamiyle demokratiktir. Bu amaçların, çatışmaya vesile olmaktan çok, tamamlayıcı olduğu, rehberlik felsefesinde zımnen ifade edilmektedir. Çocuklara ve gençlere rehberlikte bulunanların görevi, bir yandan fertlerin gerekli gördüğü ihtiyaçları ile, öte yandan toplumun talepleri arasında bir uz-

laşma sonucuna götürmek de-
gildir; daha ziyade ferdin
şahsi ihtiyaç ve emellerinin
doyurulmasını en iyi şekilde
taahhüt edebilen çevresi ta-
rafından sağlanmış, imkân
ve fırsatlara doğru, onu yö-
neltmektir» ... şeklindeki açık
lama, konunun önemsiz ve
basit olmadığını ortaya koy-
maktadır.

İşte bu ansiklopedik açıkla-
maların ışığında M.luk ideal
ve felsefesine uyan rehberli-
ğin ne olması ve nasıl olması
gerektiğini araştırmaya çalı-
şalım.

Hatırlanacağı üzere, erıştır-
me töreninden hemen sonra-
ki aylarda yeni K., M.luga bir
intibak devresi geçirir. Etra-
fındaki herşey, her hareket,
her konuşma onun ilgisini çe-
ker. Bunlardan çoğunu anla-
maz. Sembolizma hakkında
M.luk açıdan hiçbir bilgisi yok
tur. Eğer bu dönemde genç
M. K.e gerekli fiili yardım ya-
pılmazsa, ona anlamadığı şey
ler anlatılmazsa, etrafındaki
esrar perdesi aralanmazsa, o
zaman bu K.ya bunları ken-
dince yorumlamaya veya an-
lamaya çalışır ve birtakım so-
nuçlar çıkarır, ya da, bütün
olup bitenlere kayıtsız kalır.
Bir genç M.un M.luk hakkın-
da kendi kendine tefsirler

yapması ve manalandırması,
son derece sakıncalı ve tehli-
kelidir. Çünkü, bu böyle baş-
larsa böyle gider ve böyle git-
tiğini de uzun süre ne kendisi
farkeder ne de diğer K.K.i
farkeder. Sonuçta, M.luğu ken-
dine göre yorumlayan ve uy-
gulayan bir K. olur. İleride bu
K.e gerçek M.luğu anlatmak
artık imkânsız hale gelir. AZ
sayıda da olsa bunun örnek-
lerini zaman zaman görmek-
teyiz.

Bunun aksine olarak, Reh.luk
müessesesinden yararlanamı-
yan yeni K. kendi kendine yo-
rumlar da yapmazsa, bu defa
M.luğa karşı ilk aylarda baş-
layan kayıtsızlık, ileride, hiç-
bir M.luk bilgisi ve heyecanı
olmayan bir K.in oluşmasına
neden olur.

Hatırdan hiç çıkarılmamalı-
dır ki, M.luk fikri yönden bir
olgunluk mesleği olduğu ka-
dar, olaylar karşısında bir
davranış benzerliği ve bera-
berliğidir. M. gibi konuşmak,
M. gibi dinlemek, M. gibi dav-
ranmak, M. gibi çalışmak, M.
gibi yaşamak ve sonunda M.
gibi göçmek. Bütün bunlar sa-
dece M.luk hakkında çıkan ve
çıkacak yayınları izlemek ve
okumakla elde edilemez. Üs.
Muh.in belirttiği gibi, M.luğun
yazılı olanlardan çok yazılı

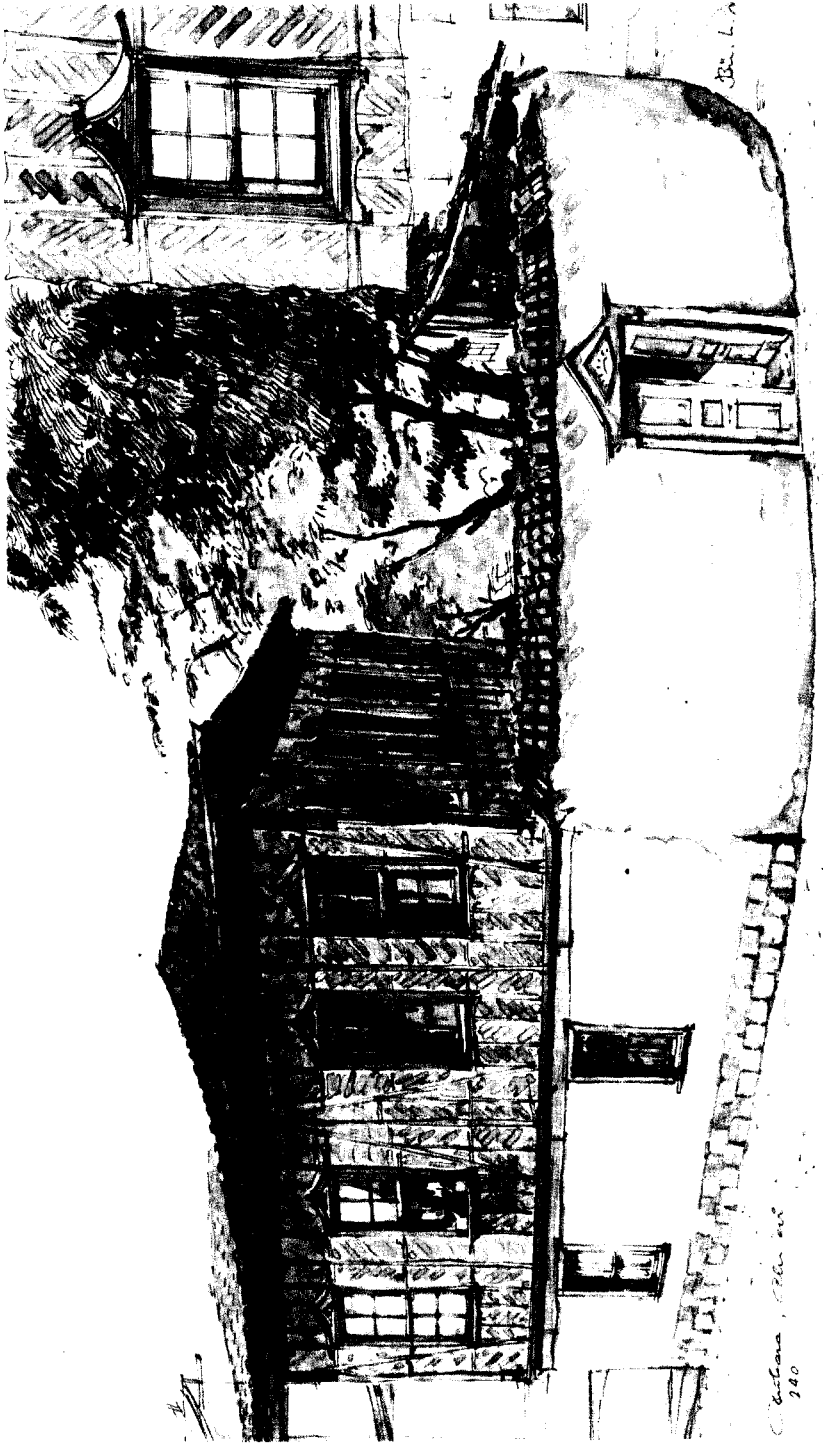
olmayan ilkeleri ve töreleri vardır. İşte bunları iyice öğrenmek için bir Rehber, hatta Rehberlere ihtiyaç vardır ve M.lukta Rehberliğin gerekliliği bundandır.

Bu itibarla, yeni M. KK.imiz, Rehberlerinden azami derecede yararlanmasını bilmelidirler. Buna karşı, Rehber olarak tayin edilen usta ve tecrübeli KK. de yeni K.imizi M.lukta adeta gölge gibi izlemeli ve onun M.luğa hazırlanması ve yönlendirmelidir. Rehber K. M.luktaki tecrübesi ile, edindiği tüm bilgi, kural ve davranış biçimlerini yeni K.e aktarmalıdır. Şu husus unutulmamalıdır ki, eğer bir genç K. M.lukta beklenen ve arzu edilen olgunluğa ve hedefe yaklaşmıyorsa, bunda Rehber K.in kayıtsızlığı mutlaka önemli bir rol oynamıştır. Esasen, bir genç M.un yetişmesinde iki K. in mesuliyeti vardır. Bunlardan biri teklif eden K., diğeri de Rehber K. dir. Bazı hallerde bu ikisi aynı K.de birleşebilir. Yalnız bu noktada diğerk KK.in hiçbir mesuliyeti yoktur demek istemiyorum. sadece, esas sorumlulu olanların bunlar olduğunu vurgulamak istiyorum.

Konunun önemi ve değeri üzerindeki düşüncelerimizi bi-

tirmeden önce, şu hususu da aydınlatmakta fayda görüyorum. Rehberlik, bir öğretmenlik değil, belki bir danışmanlık veya tercümanlıktır. Yeni K.imizin kayıtsız şartsız kabulleneceği birtakım fikri baskılar kesinlikle değildir. Burada dikkat edilecek husus genç K.imizin karakterine ve yapısına, daha önemlisi bilgi birikimine uygun ölçüler içinde, M.luğu en iyi şekilde kavramasını sağlamakta yardımcı olabilmektir. Reh. K. kendi tecrübe ve bilgileriyle, azami dikkati sarfederek, herhangi bir sürtüşmeye girmeden, M. luğun sağlıklı olarak öğrenmesine ve uygulanmasına çalışacaktır. Bu bakımdan, Reh. K. yeni K.e, M.luğun ahenk ve yumuşaklığı ile yaklaşmasını bilecektir. Zaten yeni K.in öğrenmesi gereken şeylerin başında, M.lara has bu yumuşaklık gelir. Ancak, bir M.un katı kural olarak öğrenmesi gereken şeyler de yok değildir. M.luğun değişmeyen bazı kurallarına uymak mecburiyeti, fikri yönden bir baskı değil. M.luk yasalarının gereğidir ki, bunu da her M. zaten taahhüt etmiştir. Esasen yasalara uymak, bir M.un en belirgin özelliklerinden biridir.

Uygulamada Reh.lik müesse-

da resmi görülen Ahi evi tablosu, B. L. Sek. Nesip AKSÜT'ün beğeniyle P. S. B. L. Üs. Şekür OKTEN'in de takdirini kazanıp, gerek operatörlük tarihi, gerek sembolleri bakımından ilgi çekici görülerek, 1985 yılı tebrik kartını süslemiştir:

Resim: Ankara'nın eski mahallelerinden «Kaleiçi»ndeki bir Ahi evi. (Resim: B. L. da olup Ön. Üs. Muh. Bülent Çetinor K. tarafından 1972 de çizilmiştir.)

«Ahi» XIII. yüzyılda kurulup uzun süre devam eden bir teşkilâttir. Kardeşlik, yardımlaşma, hoş görü, iyilik, hoş görü olmak, Affetmek.

«Ahi» evi'nde yayılmış olan bu teşkilâtın ahlâki prensipleri tüccar ve esnaf tarafından da benimsendiğinden, Ahi'lik bu zümrelerin teşkilâtı olarak tanınmıştır. Masonluğa benzer yanları olan Ahi'lik, halen geçmişin bir hatırası olarak bazı hafızalarda yaşamaktadır. 150 yıl önceki bu Ahi evi, sembolleri, işareti ve kullanım biçimi ile ilgi çekici bir görünüm sergilemektedir.

- 1 — Ahilik konusuna Mimar Sinan Dergisinin 2, 9 ve 11 inci sayılarında yer verilmiştir.
- 2 — Elde mevcut **fütüvvetnâme**'lerden (Ahi yönetmeliklerinden) en eskisi olarak bilineni, milâdî 1286 (hicrî 622) yılında **Burgazlı Çobanoğlu Yahyâ** tarafından yazılmış olanıdır.

The «Ahi» B. hood house picture on the wall of the G. L. of Turkey, drawn by the G. Secretary Nesip Aksüt and his friend Master Şekür Okten, as it was found to be of operative masonic history, as well as its use on the New Year greeting card for 1985 by the G. L. of Turkey.

An old house, which once belonged to the district of the capital city of Ankara, Turkey, founded in the XIII the century, remained a long time. The main four aims of the «Ahi» accepted by the Anatolian people, were tolerance and forgiveness. Since the more adopted by craft unions and small masonic generally believed to be their own organization philosophy had much in common with M. Masonry, it is still alive in the memory of its adherents as a picture is of particular interest in so far as it is standing 150 years ago, with its masonic symbols and outward signs of a long defunct water colour, as drawn in 1972 by P. M. B. on the premises of the G. L. of Turkey.

N. B.

- 1 — The subject matter on «Ahi» B. hood house picture on the wall of the G. L. of Turkey, drawn by the G. Secretary Nesip Aksüt and his friend Master Şekür Okten, as it was found to be of operative masonic history, as well as its use on the New Year greeting card for 1985 by the G. L. of Turkey, in the 11th issues of Mimar Sinan magazine.
- 2 — Out of the futuwas in hand «Ahi metnâmesi» the one written by Burgazlı Çobanoğlu Yahyâ (622 Hegira calendar)

sesi yıllardır dikkatimi çekmiş, gerek Reh. KK. gerek yeni KK. açısından M.luğa olan yararı ve katkısı beni düşündürmüştür. Üzüntü ile söylemek isterim ki, bu müessesese bugünkü düzensiz görüntümü ile gayesine varmaktan çok uzaklarda bulunmaktadır.

M.luk ideale varışta, Reh. liğin arzu edilen randımanı verebilmesi için neler yapılabileceği meselesine gelince; hemen ifade etmek gerekir ki, Reh.liğin ne olduğu ve ne olması gerektiği hakkında, ne BÜ. L., ne de Eğitim L.sı tarafından yapılmış bir açıklama yoktur. Bu eksiklik en kısa zamanda giderilmeli ve Reh.likle ilgili bir Rehber yayınlanmalı, ayrıca L.lar Genel Tüzüğünde de bu konuya yer verilmelidir. Bu genel önerinin dışında, şu hususların L. lar ve KK. tarafından göz-önünde bulundurulmasının yararlı olacağı düşüncesindeyiz.

1. Reh. tayin edilirken, yeni K. ile Reh. K. arasında, gerek ikamet, gerek iş çevresi yönünden yakınlık aranmalı, onların sık görüşebilme imkânlarından yararlanılmalıdır.
2. Reh. K. yeni K. ile ailece görüşmeli, Hem.lerin de ta-

nışıp kaynaşmaları sağlanmalıdır. Birlikte bulunduğu zamanlarda sohbet. M.ik konulara tevcih edilmeli, hatta Hem.ler, ölçüsü için de kalmak şartı ile, M.luk konusunda aydınlatılmalıdır.

3. L. çalışmaları sırasında, Reh. K., yeni K. ile zaman zaman beraber oturmalı, enteresan celselerde kısa açıklamalarla ona yardımcı olmalıdır. Bu beraberlik K. Sofralarında daha sık ve sıkı olmalı, çalışmalar sırasında L.nın disiplini gereğince sorulamıyan veya anlaşılamiyan şeylerin aydınlanmasına fırsat verilmelidir.
4. Hem.lerle olan toplantılarda, Reh K., Yeni K.i ve ve Hem.mizi yalnız bırakmamalı, başka K. ve Hem.lerle tanışma ve kaynaşma imkan ve ortamını yaratmalıdır. Unutulmamalıdır ki, bu toplantılarda gerek yeni K., gerek yeni Hem.miz çok çekingen davranmaktadırlar. Onlarla ilgilenmek ve çok iyi izlenimlerle ayrılmasını sağlamak, başta Reh. K. olmak üzere, hepimizin görevidir. Esasen bu toplantılarda sadece yeni K. ve Hem. de-

gil, hiçbir K. in yalnız kal-
mamasına dikkat sarfedil-
melidir.

5. Reh. K. yeni K. in devam
durumunu takip etmeli ve
bu önemli mükellefiyeti
ona sık sık hatırlatmalıdır.
6. Bilindiği gibi, Üç Işık Muh.
L.sı İçtüzüğü'nün 16. mad-
desine göre, Geçiş ve Yükseliş
talepleri ile ilgili gör-
rüşmelerde, aday K. hak-
kında, Reh. K.den bilgi alın-
ması gerekmektedir. Bir iç-
tüzükte ilk defa yer alan
bu hüküm, Reh.lik'in öne-
mini vurgulamaktadır. Ger-
çekten, Geçiş ve Yükseliş
kararlarında, ritüel gereği
yapılması öngörülen sem-
bolik imtihan yeterli de-
ğildir. Aday K.in M.lik gelişme
ve ilerlemesi, ona en yakın
K. olması gereken, Reh. K.
in kanaati ile anlaşılabilir.
Bu itibarla, Reh. K. yeni K.
in M.lik hayata intibakını
ve gelişmesini yakından iz-
lemelidir.

Reh.lik hakkında yukarıda ar-
zedilenlerin dışında, şüphesiz
daha çok şey söylenebilir ve
önerilebilir. Reh.lerin görev
ve sorumlulukları ile ilgili bir
broşür hazırlanabilir, ve bu
konuda şekli yönden açıklık
ve birlik sağlanabilir. Fakat
bütün bunlar M.likteki Reh.

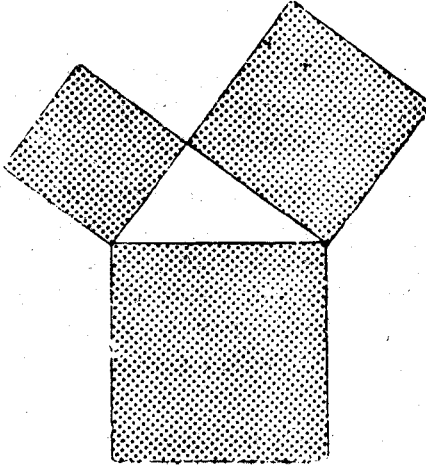
lik kavramının tam olarak an-
laşılması için yeterli değildir.
Konunun sınırlarına M. felse-
fesi ve ilkeleri yönünden de
yaklaşmak gerekir.

Türk Ansiklopedisinde, Reh-
berlik hakkındaki açıklama-
larda, şu ifade de yer almak-
tadır. «... Rehberlik, ferdin
kendisine ve topluma en fay-
dalı yönde, yeteneğini azami-
ye çıkarmakta yardımcı olan
sürekli bir prosestir. Bu ba-
kimdan, rehberliğin görevi,
sürekli bir proses olup, bir-
kaç süreli danışma oturumla-
rı ile yetinilemez. Rehberliğe
doğrudan ölüme kadar ihti-
yaç duyulur.»

Bu izah tarzı tam anlamı ile
M.likteki Reh.lik görüşüne
uymaktadır. Gerçekten M.lik-
ta araştırma ve çalışma bit-
mez, öğreti bitmez, Bir M.,
«ben üs. oldum, dolayısıyla
artık Reh.e ihtiyacım kalma-
dı» diyemeyeceği gibi, bir Reh.
de, «yeni Kimiz üs. oldu, be-
nim de görev ve sorumlulu-
ğum bu suretle bitti» diye-
mez. Çünkü M.lik anlamdaki
Reh.likte yalnız vermek de-
ğil, almak da vardır. Bu ne-
denle, her K. diğer KK.i için
sürekli bir Reh. olduğunu
unutmamalıdır. M.lik ideali
doğrudan doğruya yapılan her ça-
lışma ve bu çalışmalara di-

ger KK.ce gösterilen hertürlü yardım ve alaka. Reh.lik kavramı içinde yer alır. O halde özetle diyebiliriz ki, M.lukta Reh.lik, devamlı bir proses halinde, eb. maş.a geç edince-

ye kadar, hatta bazı KK.lerimiz bakımından, geride bıraktığı anıları ve eserleri ile, ebediyete kadar devam eder. Reh.liğin M.luktaki anlamı ancak bu olabilir.

1985 Uluslararası Gençlik Yılında Gençler İçin Neler Yapabiliriz

Tayfur TARHAN

Gençliğim 1960 ile 1970 yılları arasında, dış güçlerin tahriki ile şiddetlenen ve anarşik hareketlere, sonra da terörizme kadar varan bunalımı karşısında ilgisiz kalınamazdı.

K.: İlerimizin, teker teker, Masonik davranışlarıyla, yurttan ve cihanda sulh ve saadetin tesisi prensibini yaygınlaştırma gayreti içinde oldukları şüphe götürmemekle beraber, kendi aralarında konu hakkında fikir teatisinde bulunma ihtiyacını da hissetmişlerdir. Nitekim, 1972 yılında, tekemmül mahfillerinde bu konuda yapılan çalışmalar esnasında K.: İlerimiz tarafından sunulan tebliğler buna misâl olarak gösterilebilir.

Bu tebliğlerde, gençliğin moral ihtiyaçları (dîn, ahlâk, felsefe, psikoloji, sevgi, şefkat), bilgi ihtiyaçları (sosyal bilimler, teknik bilimler, pedagoji, okul içi öğretim, okul dışı ya da işbaşında öğretim), fizik ihtiyaçları (gıdâ, giyim, barınma, para, enerji sarfı) ve sağlıklı ihtiyaçları (rûhî, akli, bedenî, cinsî, sportif) yanında, alle, okul ve sosyete dâhilindeki an'âne, otorite, disiplin ve baskının gençler üzerindeki etkileri ve bu etkilerin sebep olduğu itaatsizlik, âvârelik, ser-serîlik, kabadayılık ve bunalım gibi tepkiler etüd edilmiştir. Diğer muntazam Obediyanslarda da buna paralel çalışmalar yapılmış ve

bu çalışmalardan ortaya çıkan yol gösterici fikirlerin teâtisi ve sen-tezi, her K.: e, Masonik prensiplere uygun fikirlerle zenginleşmiş olarak, hareket hattını tayin edebilme imkânını bahşetmiştir.

1945 yılında kuruluşu tamamlanan Birleşmiş Milletler Teşkilâtı (1), milletler arasında zuhur edebilecek ihtilâfları bir eşitlik zemini üzerinde hallederek dünyada sulhün tesis ve idâmesini sağlamayı gaye edinmiş olmak itibariyle, geleceğin söz sâhipleri olan gençler ile de ilgilenilmesini ve sulhperver bir gençliğin yetişmesine yardımcı olunmasını lüzumlu görerek, 1979 yılında, 1985 yılını «Uluslararası Gençlik Yılı» ilân etmiştir.

Bu bir yıl içerisinde gençler için ne yapılabilir?

İyi temenniler içeren konuşmalar yapmak,yazılar yazmak..., gençlik kurultayı düzenlemek, gençlik şenlikleri organize etmek..., sportif turnuvalar tertiplemek..., gençlik orkestraları ve folklor ekipleri kurup yarıştırmak..., mümkündür. Bütün bunlar bir yıl içinde programlanabilir ve hattâ gençlerin sevk ve idâresi altında yürütülebilir. Hepsi de güzel şeyler; ama niçin bir yıla sığdırılsın?

Bu bir yıl içerisinde «her şey gençlik için!» denilip, yılın gençleriyle ilgilenilmesine, onlara zindelik, neş'e ve ümit verebilecek faaliyetler tertiplenmesine çalışılması, gelecek yılların gençleri üzerinde acaba ne derece etkili olabilir?

Gençlik, gün be gün yenilenmekte olduğuna göre, bu organizasyonların da devamlılık arzemesi gerekmez mi?

Şu kadar var ki, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı tarafından bir gençlik yılının ilân edilmiş olmasının esas maksadı, bütün dünya gençlerinin birbirlerini yakından tanımalarını, iyi hislerini paylaşmalarını ve böylece dünyada sulhün teessüsünde rol almalarına medâr olacak müşterek bir adımın atılmasını sağlamak olmuştur. Bu açıdan bakıldığında, 1985 yılında gençlik için yapılacak organizasyonlarda, memleket içinde ve memleketler arasında, çeşitli aile fertlerinin birbirleriyle tanıştırılması ve bu sâyede, ailelerin genişletilmiş şekilleri olan milletler arasında da sulh ve huzûra yönelinmesi hedef ittihaz edilmelidir.

Bu hedefe doğru yol alınabilmesi için, bizlere düşen en önemli görev, cehâletle mücâdeledir. Kendi memleketimizde, en başta, vilâyetler

(1) Bak.: Mimar Sinan Dergisi, sayı: 36, sayfa: 27 ve sayı: 53, sayfa: 45.

arasındaki kültür seviyesi farklılıklarının giderilmesi istikametinde elimizden ne gelirse yapmalıyız; okullar, öğrenci yurtları ve öğretmen lojmanları inşasına, sağlık kuruluşlarının yeterli hâle getirilmesine, öğrencilerin ve öğretmenlerin sağlıklı olmalarına, muhtaç öğrencilere giyecek ve yiyecek ile öğrenim araç ve gereçleri sağlanmasına, müstait öğrencilere burslar verilmesine, fikri hür, vicdânî hür ve insan haklarına saygılı bir gençliğin, lim, fen ve san'at alanlarında en üst düzeye erişmiş olarak, nesilden nesile intikal etmesi için harcanacak çabalara, bu gençlik yılı münâsebetiyle, daha faal bir şekilde yardımcı olmaya çalışmalıyız.

Gençlik yılının bütün dünyaya ilân edilmişindeki maksadı gözönünde tutarak, ulusal ve uluslararası öğrenci mübadelelerini, izcillik, uluslararası spor, folklor, müzik gibi kültürel faaliyetleri teşvik etmeliyiz. Bu arada, bilhassa **izciliğin** teşvikine önem vermeliyiz. İzcilik (2), çocukların ve her iki cinsiyetten erişkinlerin, ahlâkî, tatbikî ve medenî alanlarda yetiştirilmelerini amaç edinen **evrensel** bir kuruluştur; başka bir deyişle, uluslararası bir örgüt ve eğitim yöntemidir; aile ve okul ile işbirliği hâlinde, müntesiplerinin, tamamlayıcı bir eğitim görmelerini, karakterlerinin oluşmasını sağlar. İzci oymağına kabul edilen genç, yurt ve dünya izcilerinin kardeşi olur. İzcilik, daha yüksek bir tekrîse ulaşma vasıtası olup, bir ilk basamak gibi, bir nevi **ön-tekrîs**'tir. İzcilik, her ülkede sağlam ve yararlı yurttaşlar yetiştirmesi bakımından **ULUSAL**'dir; kardeşlik konusunda **ULUSLARARASI**'dir; ulus, sınıf ve din tefriki yapmamakla da **EVRENSEL**'dir.

Vatanımızda ve dünyada, insan sevgisini, sulh ve saadetî hâkim kılma uğrunda, maddî ve mânevî alanlarda, her birimizin kendi ölçü ve imkânımız dâhilinde sarfetmekle yükümlü olduğumuz gayrette, E.: U.: M.: yardımcımız olsun.

(2) Bak. : Mimar Sinan Dergisi, sayı: 29, sayfa: 56.

İslamda Akıl ve Hikmet

Ömer Faruk KURT

GİRİŞ

Bu çalışmanın konusu İslâm-
da Akıl ve Hikmet, çalışma-
nın amacı ise Dinin kaynağı
imânda Aklın rolünü vurgu-
lamaktır. Carl Gustav Jung
diyorki! «Freud'a göre din in-
sanların yarattığı bir masal,
hasta ruhlar için bir koltuk
değneği, bu değnekleri atma-
dan iyileşmek olanaksız. Ben-
se bir papazın oğlu, protes-
tan eğitimi almış bir İsviç-
re'liyim, ama babamın dinini
terkettim fakat hâlâ inanabi-
leceğim ve bağlanabileceğim,
akla uygun bir tanrı arıyorum.
Mitolojiler, masallar, efsane-
ler ve dinler hence atılması
gereken koltuk değnekleri
değildir. Onlar insanoğlunun,

bilinmeyi kavrayışı ifade
eden ve rûhun taşıdığı yüke
dayanmasını sağlayan birer
semboldür.

Mason mâbedinde mâlûmu-
muz üç sütun vardır Kabba-
lanın üç sefirotunun adı ile
aynıdır ve İlahî tezahürün
özel bir ifade şeklidir. Adları
CHOCHMAN, GEBURAH ve
CHESED'dir. Dördüncü kö-
şede ise yoktur. Yoktur diyo-
ruz çünkü ölümlü gözlere gö-
zükmez. Bu, görüneni görün-
meyene bağlayan BİNAH ya-
ni yüksek zekâyı temsil eder.
Maddeden kurtulduğu için
mevcuttur fakat gözükmez.
Bu, islâm batınlarının evre-
nin oluşumu tasarımıyla ilk
varlık olarak kabul edilen

AKL-I KÜLL dür. Veya Allahın doksan dokuz isminden biri olan HAKİM dir, yani hikmetli. Diğer sütun kuvvet (4) Nisâ Suresinin 149. ayetinde «feinnallahe kâne afiiven kadiyrâ» meâlen çünkü Allahın Kudreti yetkindir. Üçüncü sütun A'raf suresinin ve 180. ayetinde «ve lillâhil esmaülhüsna» meâlen Allahın güzel adları vardır demekle sütunları tamamlamış oluyorum.

Aquino'lu Thomas'ya göre dinsel hakikatler doğatıstî ve akıl üstüdür; fakat akıl dışı değildir. İnancın surlarını yalnızca akıl aracılığı ile anlayamayız, bununla beraber bu surlar çelişmezler, onlar akli tamamlayıcı ve yetkinleştiricidirler.

İnanç konuları, dogmatik konular, tanrıbilimsel sistemler hernekadar yekdiğeriyle çatışsalar da bunlar dinsel duygunun belirli biçimini ve dinsel düşüncenin içsel birliğini etkilemezler, dini semboller sürekli olarak değişirler ama sembolizmin etkilendiği ve temeli oluşturan ilkelerini hep aynen muhafaza ederler. «Una est religio in rituum varietate» yani törenlerin değişikliğinde din birdir. Hernekadar dinin kaynağı inanç ise de onu

sistematize eden insana ve yaşama tatbik eden Akıldır.

Bütün dinlerde aklın önemine inanıyorum. Ancak bunu araştırma imkânı sâdece birinde mümkün olduğu için. İslâmda Akıl ve Hikmet konusunun seçiminde başkaca hiçbir ayrıcalık düşünülemez.

Bir hadisi şerif der ki «Şer'i meselelerde ilimsiz fetva veren kimseye melâike lânet okur.» Ben de bu sebeple salâhiyetimin hudutlarını aşmamak için hüküm ve kararlardan sakınarak yalnız gerekli bilgileri sergilemeye çalışacağım.

Yine Thomas d'Aquinas'ın bir yazısındaki sözüne güvenerek ondan cesâret alarak bu çalışmayı göze almış buluyorum. «En Yüce şeyler hakkında az bilgiye sahip olmak, değersiz ve küçük şeyler üzerine çok bilgili olmaktan daha iyidir».

Son bir noktaya daha işin başında değinmek istiyorum. Bazı bahislerde fazla tafsilâta girmiş olmam, okuyanlar arasında şu veya bu sebeple konunun yabancıları olanların bulunacağı endişesiyledir. Hoş görünmezli peşinen rica ederim.

AKLIN MAHİYETİ VE FONKSİYONU

Akıl insanın kendi davranışını bilmesine, yargılamasına ve doğruyu yanlıştan, gerçeği yalandan ayırma dirâyetidir. Felsefi bakımdan bazı yargıların başka yargılar ile olan mantıki bağlarını kavramak, olayları güden konuları bulmak ve bu konulara dayanarak tutarlı tasarılar yapma yeteneğidir. Pratik açıdan ise kullanılan araçları tam ve şuurlu bir şekilde takip edilen amaca uydurmaktır. Demek ki akıl, basit çağrışımlar ve iç güdülerle değil, muhâkeme yolu ile yargılama ve hareket etme yeteneğidir kısaca iyi düşünmek ve sağlıklı hüküm vermek demektir. Fakat iyi düşünmek ve fikir yürütmek için zihnin, açık ve inkâr edilmez saydığı bazı ilkelere dayanması lâzımdır. Şu hâlde akıl, aynıyet ve illiyet (özdeşlik ve nedenellik ve çelişmezlik) gibi ilkelere kullanır. A eşittir A. Veya her olayın bir nedeni, her değişiklik kendisinden önceki bir değişiklikten ileri gelir. A eşittir hem A hemde B olamaz.

Bazı filozoflar akıl kelimesiyle, en genel metafizik fikirleri tasarlama yeteneğini ifade

ederler. Tanrı fikri (Sonsuz, Mutlak ve Kusursuz Mükemmellik fikirlerinin temelidir), ruh fikri evren kavramı gibi yine; Akıl kelimesi, vahiy yoluyla edinilen ve inanç konusu olan bilgilere zıt düşen tabiat bilgilerini belirtmek için de kullanılır.

Akıl ilkeleri sâdece teorik değil aynı zamanda pratiktir de. Kesin olarak ele alınan mecburiyet ve vazife duygusu da bir akıl işidir. Nitekim Kant, biri teorik biri de pratik olmak üzere akli ikiye ayırır. Akıl yalnız teori düzeyinde değil, uygulama ve hatta duyular düzeyinde de ilmi olduğu kadar ahlâki ve insanlar arası ilişkileri mümkün kılan temel bir anlayış imkânı olarak târif edilebilir.

HİKMETİN AÇIKLANMASI

Hikmet, bilgelik, hakimlik demek isedir de, bu da akıl gibi birçok anlamlar ve işlevleri yüklenebilen bir sözdür. Hikmetinden suâl olunmaz denildiğinde, Tanrının, sonsuz evreni yaratış, sürdürüş sonunun neye vardırılacağına, gizli amacının ne olduğunu bilinmez oluşu demektir. Veya Hikmet-i meçhûle, Tanrının bilinmeyen sırları anlamı-

nı taşır. Hikmet-i İlâhi yalnız tanrının bileceği iş demektir. Hikmet-i Hukuk, Hukuk felsefesidir. Hikmet-i Tabiiye, Fiziktir. Hikmet-i riyaziye, Matematiktir. Demek oluyor ki Metafizik'in felsefeye ve tabii bilimlere kadar edineceğimiz bilgilerin esasında ve özünde bulunduğu gibi, dîni sâhada tanrısal gerçekleri kuranın derinliğini, anlamını kavrama ve genel kurallarına uygun davranma gibi derin düşünceyi, ilâhî bir niteliği taşımaktadır. İslâm bilgi ve felsefesinde Hikmet demek Varlığın özünü, Tanrının, Kur'an hükümlerine göre mahiyetini niteliklerini bilebilme, âlemle ilgili gerçekleri, insanla âlem, Tanrı ile evren (kâinat) arasındaki varlık (ontolojik) bağlantıları derinden kavramak demektir. Yine de hikmet akılcı görüşle derin düşünce olup Varlık bütünüünün özünde saklı ana ilkeleri anlama amacını güden ve aklın yanında sezgiye de yer veren ve fakat deneyden çok sezgiyle kavranan düşünceye hikmet diyoruz.

Tasavvufta, ilahî bir coşkunlukla, aklın sınırlarını aşan kesrette vahdeti (çoklukta birliği) ve herşeyde Tanrıyı gören aşkıdır. Âlemin özünde saklı hikmete bu aşkla ulaşan

mutasavvıfın bu sırları aşk yoluyla anlama yeteneğidir. Biz bu kavramları hernekadar aslı mânâları hudutlarında târif ve açıkladıksa da İslâm'dan önce veya İslâmın ilk esaslarının tesbit ve tayin edildiği tarihî devrede semantik bir araştırma değildir. Yine de bu kelimeleri İslâm dîninin ana kitabı olan Kur'an'da İslâm, Allah, İman, Nebî gibi, akıl sözcüğü de çok geçen (60 kez gibi) anahtar kelimelerden biridir. Bundan dolayı bu kelime aslında ilgili bulunduğu diğer kelimelerle münâsebeti içinde anlaşılmalıdır. Zirâ kelimeler konuşma dilinde süreklilik getiren esas mânâsının yanında dünyaya görüşü, kıyâmet ve âhiret görüşleri ile ilgili anlatımlarda ayrıca izâfî mânâları da yüklenmektedir. Ayrıca İslâmî bilimlerden Kelâm, Felsefe ve mistisizmde yüklendiği mânâ ve medlûlî yine değişmektedir. Akıl giderek Hikmete ve Mârifete doğru dönüşüm göstermektedir.

İslâm öncesi zamanlarda akıl, insanın değişen durumlarda gösterdiği «pratik zekâ»yı ifade ederdi. Akıllı adam, en beklenmedik olaylar karşısında bir çözüm yolunu bulup tehlikeden kendisini kurtaran

adam idi. İslâm öncesi Araplar arasında bu çeşit pratik zekâ takdir ve hayranlık görürdü. Bu kelime, Kur'anda, insanın, Allahın âyetlerini anlamaya muktedir kılan, yeteneğini ifade eder. (16) NAHL SURESİ, âyet 68, 69 «Şüphesiz bunda akıllarını çalıştıranlar için işaretler (âyetler) vardır. İslâm felsefesinde bu anahtar kelime, artık câhiliyye devrinde yahut Kur'anda ifade ettiği mânânın ötesinde Yunan düşüncesinde Aristo ve Yeni Eflatun sistemindeki Nous anlamını almıştır. Akıl kelimesinin doğal bir evrimidir bu. Şimdi akıl bütün südür (emanation) aşmalarını kaplayan kozmik derece üzerinde bulunan çok özel bir zekâyı ifade eder. Alaktan ilk südür eden küllî akıldan insana gelen bir parçayı göstermektedir.

BATIDA AKIL TARİFLERİ

Descartes varlığın biricik delili olarak akli görüyordu. Düşünüyorum öyleyse varım diyordu.

Konvansiyon 1793 te yeni bir mezhep kuruyordu: akla ibâdet

Hegel'e göre hakikatın tek ayırıcı vasfı: Akla uygunluktur.

Pascal, aklın ilkelerini kavrayanlar, dinin surlarını yadırgamaya kalkışmazlar.

Buffon, aklın en göze çarpan vasfı şüphedir, tartışmadır, karşılaştırmadır. Aklın erişeceği son basamak, kendini aşan sayısız mefhumların varlığını idraktır.

Bossuet, sınırlı nesnelere tanıyan kendi zayıf aklımızın üstünde cihanşümul bir akli kabul eder.

La Bruyere, Akıl da hakikat gibi tekdir. Ona varmak için tek yol var, ondan ayrılmak için binlerce yol.

12. asırda Ratio, yunanca Lagos'u karşılamak için kullanılmış hesap, düzen, yöntem, ölçüp biçme melekesi.

Saint Thomas d'Aquin'e göre «akıl, canlıların vasfıdır, ne Tanrıya ne melekere uygundur. Ratio ile intellectus birbirlerinin zıddıdır. Intellectus daha üstün ve hadsi bir bilgi melekesidir. Intellectus hakikate içten nüfuz eder, Akıl ise araştırma ve kıyas yolu ile.

Fenelon: Herkes kendi aklının sınırlı ve entipüften olduğunu hisseder, bu akıl daha üstün, evrensel ve değişmez bir ak-

lin kanatları altına girerek güçlenir. Nerededir bu yüce akıl? Aradığımız Tanrı o değil mi?

Malebranche, Akıl, insanın düşüncesinin mutlak ölçüsüdür. Çok defa Tanrı ile eşleştirilir. Başvurduğumuz akıl evrensel bir akıldır. Zaruri ve değişmez. Değişmez ve zaruri olduğuna göre ilahî akılla aynıdır.

Cournot: Akıl eşyanın hikmetini kavrama kabiliyetidir. Bu Kabiliyete sübjektif akıl da diyebiliriz. Düşünen süjenin aklı, bu aklın kavradığı hikmet ise, objektif akıldır. Akıl herşeyi düzenler, aydınlatır. Hendesecinin, tabiiyecinin, fizikçinin olduğu kadar, ahlâkçının da, siyasetcinin de tarihcinin de yol göstericisidir.

Kendilerine Rasyonalist diyen ve belli ilimlerde isim yapmış olan kişilerden kurulu bir topluluğun 1964 te yayımladığı lu gatte özet olarak şöyle deniyor: Aklın rasyonalist davranışıyla ilgili mânâsı şudur: İnsanın mefhumlar kurmak, istidlâller yapmak isbat etmek, bilmek, anlamak ve netice olarak kendini yönetmek melekesi. Bu meleke, imânın konusu olan vahiy eseri bilgisinin zıddıdır.

Metafizikçiler için aklın ne

demek olduğunu da belirtmeliyiz. Metafizikçiler için sağ ve haddi bir akıl vardır bu akıl idrâklerimizden bağımsız, evrensel ve ezeldir. Vahiy, bütün insanlarda müşterek ve hepsinde birbirine benzeyen bir akıldır. Eflâtun ve onun gibi filozoflar için akıl, tabiatı ve kanunlarını, ahlâkın temel kurallarını kabî (a priori) olarak keşfetmeye yarayan bir vasıta. Leibniz'e göre de akıl evrensel ve zaruri hakikatların merkezidir.

İSLAMDA AKIL TARİFLERİ

Akıl kelimesi Arapça olup başlangıçta bağlamak, yasaklamak anlamına kullanılmış. Hattâ deveyi bağlayan kösteğe akıl denmiştir. Namık Çankı, Felsefe Ansiklopedisinde, aklın islâmî kaynaklardaki çeşitli mânâlarını verdikten sonra, şöyle özetler: Kuvve-i zihniyetin faaliyet-i muntazaması. Zihin kuvvetinin muntazam faaliyeti. Büyük Türk lüğatında: Maddeden mücerret (soyut) cevher, anlama ve bilme melekesi.

İslâm dünyasında akıl, çeşitli mefhumların karşılığı olmuştur. Önce Kur'anda sonra hadiste ve nihayet tasavvufteki

akıl farkları bazen nüanslar gösterirken yabancı kaynaklardan sızan NUS, LOGOS, RATIO ve INTELLECT karşılığı olarak ta yerine göre akıl kelimesi kullanılmıştır. Kur'anda; bilgiyi elde eden güç veya bu güçle elde edilen bilgi. Hadiste: nefisini zaptı rapta alan, ebedi hayata insanı hazırlayan meleke. Kelâm-da: düşünerek veya duyular-da idrâk etmek suretiyle bilinebilecek şeyleri bilme ve anlama kudreti. Tasavvufa göre, vahyin ilhamın, keşfin ve her nevi gaybi ilimlerin menşei aklı evvel veya akıl külli gibi isimler verilen Hakikati Muhammediyedir. Hakikati Muhammediye ve akıl külli telakkisinin platonizm, Neo - Platonizm ve Hristiyanlığın LOGOS, KELİME'İ İLAHİYE tesiriyle müslümanlar arasında yayıldığı söylenebilir. Tasavvuf erbabı akıl terimine feyz, ilham ve keşif mânâlarını vermişlerdir. Kelâmda akıl, şura dayanan ilim vasıtası iken tasavvufta kalbe dayanan dîni his, heyecan ve cd ve irfandan mürekkeptir.

İslâm düşüncesinin en rasyonalist temsilcisi İbn Haldun'dur. Akıl çok defa «raison» bazen de «intelligence veya intellect» karşılığı olarak kullanılır.

İsmail Fenni 1925 te Fransızcadan tercüme ettiği Felsefe lügatçesinde akıl kısımlara ayırıyor.

1. Akıl faal (aktif akıl) duyular yardımıyla edinilen bilgileri tanzim ve tertip eder, hüküm verir, ilmi bina ve inşa eder.
2. Akıl müfail (passif akıl) bilgileri duyu yardımıyla elde eder.
3. Akıl heyûlânî (materiel akıl)
4. Akıl küllî (üniversal, divin akıl)

Elmalı Hamdiye göre Akıl eser ile müessir arasındaki alâkayı yani illiyet (nedensellik) kanununu idrâk ederek eserden müessire veya tersi istikamette intikal eylemektedir, buna mantık da deriz. Bununla bir eseri mahsustan (duyulan varlıktan) gayri mahsus olan müessiri (duyulmayan nedeni) idrâk etmek kaabil olur. Bu idrâk vasıtasının adı akıldır.

Bu intikalın üç nevi vardır :

1. Cuziden cuziye (kıyası fikhî)
2. Cuziden külliye geçiş (Induction:istikra) Tümevârım.
3. Külliden cuziye geçiş (Deduction:Ta'îl) Tümdengelim.

Hasan Kaleli İbrahim Hakkı:
Akıl: Allahın hitap vasıtasıdır,
diyor Marifetnâmede.

M. Zeki Pakalın da İslâm âlem
lerinde aklın çeşitli tarifleri-
ni sergiler: «Zâtında madde-
den mücerret, fiilinde madde-
ye mukaarin (ulaşan) bir
cevher» Akıl, nefsi nâtikadan
ibaret olup, her fert ona
«ben» demekle işaret eder»
Kalpte hak ile batık tefrik
eden bir nûrdur» Bir ifâdeye
göre de, Akıl, zihin, nefis aynı
şey olup, idrâk itibarıyla akıl
tasarruf itibarıyla nefis ve ist-
tidat itibarıyla da zihin diye
isimlendirilir. Muzaffer Özak
Envar-ül Kulûb adlı eserinde
Cebrâil. Âdeme üç nur getir-
di, biri akıl, diğeri îmân, so-
nuncusu da hayâ. Birini seç
dedi Âdem aklı seçti diğere-
rine gidebilirsiniz dedi. İmân,
Allah bana Akıl neredeyse be-
nim de orada bulunmamı fer-
man eyledi. Âdem mâdemki
aklı seçip aldı, ben İmân ola-
rak ondan ayrılmam ben de
aklın bulunduğu yerde bulu-
nurum dedi. Hayâ nuru da
söz aldı «Bana da îmânın bu-
lunduğu yerde olmam irâde
buyruldu ben de îmân nurun-
dan ayrılmam» dedi.

Kısaca Akıl nerdeyse bütün
nurlar oradadır.

İSLÂM DİNİNİN DÖRT ESAS DAYANAĞI

İslâmında Akıl ve Hikmeti araş-
tırmanın en doğru yönteminin
İslâmın dört esas bilgi kayna-
ğı olan kur'an, Sünnet, İcmâ
ve Kıyas gibi, onun has bah-
çesinden devşirmek olacağı
kanısındayım. Pek tabii ki
bunların da esâsı ve ilk kay-
nağı şüphesiz kur'andır.

KUR'AN

Kur'anın getirdiği hükümler
üç çeşittir:

1. İnanç hükümleri : Allah,
Melekler, Kitaplar, Peygam-
berler ve Âhiret günü hakkın-
da olup, mükelleflerin inan-
ması ile ilgilidir.
2. Ahlakî hükümler: Bunlar,
mükelleflerin edineceği fazi-
letler ve sakınacağı kötülük-
lerle ilgilidir.
3. İş (amel) hükümleri: Mü-
kelleflerin söz iş, akid gibi
yönetimlerden meydana gelen
lerdir ki Kur'an Fıkki, yani
hukukudur. Bunlarda, Şahıs,
Aile, Ceza hukuku ve Usûl hu-
kuku, Devletler hukuku gibi
hükümleri görebiliriz.

SÜNNET

Din terminolojisinde sünnet,
Allahın elçisinin ya sözü, ya
fiili veya tasvibi, muvafakati-

dirler. Sünnet sözü arapçada yol anlamına gelir. Allah, Kur'an'da, bir çok âyette peygambere itaati emretmiştir. Ayrıca Kur'an'da (2) Bakara suresi, Ayet 110 da «Namazı kılın, zekât verin» 182. âyetinde «Üzerinize oruç yazıldı» denilmekle kalınmış, yapılaş tarzları belirtilmemiştir. Peygamber bunları söz ve fiille açıklıyarak sünneti, yani yolu kurmuştur. Meselâ «Nesep ile haram olan süt ile de haram olur» yasağı hadıs ile gelmiştir.

İCMÂ

Peygamberlerin vefatından sonra, herhangi bir asırda, müslüman içtihatçıların bir olay hakkında şer'i bir hüküm üzerinde birleşmeleridir. Üzerinde birleşme olan hüküm uyulması geçerli, şer'i bir kanun olup, ona karşı çıkılmaz ve daha sonra gelen müçtehitler bu olayı tekrar içtihad konusu yapamazlar. Bu günkü Temyizin tevhiidi içtihad kararı gibidir. Kaynağı Kur'an'da (4) Nisa Suresi, ayet 59 dadır. «Ey inananlar, Allah'a itaat edin, Peygambere ve içinizden ulu'l emre (buyruk sahiplerine) itaat edin.» «Emr» hem din, hem de dünyaya işine şâmilidir. Müçtehit,

fetvâ veren, Vâli, kumandan gibiler ulu'l emr dir.

KIYAS

Hakkında bir hüküm bulunmayan bir olayı, hükmün sebebinde birleştikleri için, hakkında hüküm bulunan bir olaya hükümde ilhak etmektir. Maide suresi, âyet 2 de «Hamr (şarap), kumar, putlar ve zararlar şeytan işi pisliklerdir, onlardan kaçının» denilmiştir. Buradaki haram olmanın sebebi sarhoş edici oluşudur. Bu sebebin bulunduğu her içki hükümde şaraba eşit kılınır ve içilmesi haram olur.

Hadıs (Peygamberin sözü) «Kaatil vâris olamaz» olduğuna göre: Vasiyet yolu ile mirasçı şâyet vasiyet edeni öldürürse kendisi lehine yapılmış olan vasiyetten mahrum olur.

Kıyasçılar, kıyası delil olarak kabul etmede şu dört unsuru sıralarlar: Kur'an'daki itaat ayeti, Peygamberin sünneti, Sahabenin fiilleri ve bilhassa Akıl yoludur derler.

Kur'an kelimesi bazalarına göre Karine kelimesinin çoğulu, Karâin kelimesinden türetilmiştir. Bir diğer iddiaya göre

Karal (okuma) fiilinden, üçün cü olarak, bir şeyi bir başka şeye yaklaştırma anlamına karane fiilinden, dördüncü görüğe göre de toplama anlamına gelen «kar» kelimesinden türetilmiştir.

KIYAMET suresinin 17 ve 18. âyetleri ile iştikak konusunu kapatmak en doğru yoldur. «Muhakkak ki onu toplamak ve okumak Bize aittir. Öyle ise biz onu okuduğumuz vakit sen onun okumasına tâbi ol.»

Ancak Kur'an kelimesinin ve karal lâfzının kur'anda yetmişbeş defa kullanıldığı ve arap asıllı bir kelime olduğu göz önüne alınırsa, Kur'an kelimesinin okuma anlamına Karal'den geldiğinde karar kılabiliriz. Kur'anın bir adı da «Kitab» dır ve bu lâfız Kur'anda 230 yerde geçmektedir. Kur'anın ayrıca isim ve sıfatları şunlardır: Nûr, Rahmet, Şifa, Mev'ize, Beyan, Vahiy, Kayyın, Adl, Aziz, Beşir ve Hikmet ve diğerleri.

KUR'AN AKIL DOĞA

Kur'anda 114 sûre, 6666 Âyet ve 77934 kelime vardır. Kur'anın indirilme sûresi 23 yıldır. Ayetlerin hep birden değil de peyderpey inmesinin

en büyük hikmeti, Peygamberin gönlünü takviye etmek ve ona teselli vermektir. Vahyin her an gelmesi ve tekrarı peygamberin kalbini huzurla dolduruyordu ve kendisinin Allah tarafından korunduğunu hissediyordu. İkinci olarak vahyin peyderpey gelmesi islâm ümmetinin hem tâori hem de pratik bakımdan yetişme ve eğitilme hedefini güdüyordu. Aynı zamanda câhil arapların gelen âyetleri kolayca ezberlemelerine imkân veriyordu. 23 yıl boyunca tam bir nesil müddeti yeni inanca adapte olmayı eski ile âlakasını kesip yepyeni ve dinamik bir nesil meydana getirmeyi kolaylaştırıyordu. 13 yıl Mekke'de nâzil olan sûreler, câhiliyet devri insanının en çok tutkun olduğu, edebiyât ve hitâbet yönü ağır basan âyetleri ihtiva ederler. Bu âyetler kısa ve özeldir. Daha çok ferdi davranışlarla ve inanç değerleri yoğun olan hükümler taşırlar. 10 yıl Medine'de nâzil olanlarda ise, İslâm Devleti kurulmuş olduğu için, şer'i prensiplerden, devlet düzeyinden, medenî ve cezai, sosyal ve ekonomik kuralardan şahıs ve devletler hukukundan bahsedilir.

Âyet kelimesi, lügatta, apaçık alâmet, işâret ve nişâne

anlamlarına gelir. Bakara sûresinin 211. âyetinde ise, mucize mânâsına kullanılmıştır. Aynı sûrenin 248. âyetinde ise ibret mânâsı kastedilmiştir. bir başka yerde de delil, isbat anlamlarında kullanılmıştır. Kur'anın temelinin aşağıdaki noktalar üzerinde toplanmış olduğunu söyleyebiliriz:

Allah evrenin yaradanıdır. Mâlikî ve hâkimidir. Sayısız mülklerinden biri olan yer-yuvarlağı üzerinde insanlığını yaratmış, ona bilme, düşünme ve kavrama yetenekleri vermiştir. İyiyi kötüden ayırma imkânı, irâde ve ihtiyar özgürlüğü lütfetmiştir. Her şeye tasarruf etme yetkisi sunmuş, kısaca ona bir tür bağımsızlık vererek onu yer-yüzüne halife kılmıştır.

Kur'anın konusu insandır. Ona mutluluk ve başarı yollarını gösterir. İnsanın kendi hayâtı, kâinat nizamı, Tanrının ve dünya hayâtı gibi konuları ihtivâ eder. Kur'an bir genel prensipler kitabıdır. Bütün insanlık için doğru yolu gösterir. İlâhî kanunların mecmuasına Sünnetullah denir ki bunlar üç bölümde mütalea edilmektedir:

1. Okunan vahiy bölümüne Kur'an.

2. Tezahür alanına Akıl.

3. Görünen âleme de Tabiat.

Fâtir sûresinin 43. âyetinde, temelde bu üç ayak üzerine kurulmuş bulunan «Sünnetullah'da siz hiç bir değişiklik bulamazsınız» denilmektedir.

Kur'an, Allahın varlığını, büyüklüğünü ve kudretini gösteren her şeye genel olarak âyet adını verir. Âyetler sözlü ve sözsüz olarak iki kısma ayrılır. Sözlüler vahiy yoluyla Peygamber aracılığı ile insanlara gelen Tanrı sözleridir. Sözsüz âyetler ise, akli olan herkese hitâp eden tüm tabiat olaylarıdır.

Bize müsbet ilmin kapılarını açanlardan GALİLE, opere (yapıtlar) adlı eserinin cilt 4, sahife 171 de bakın ne diyor: «Felsefe her an gözümüzün gördüğü o yüce kitapta yazılıdır. Bununla evreni kastediyorum, ama önce onun dilini öğrenmeden ve ne tür simgelerle yazıldığını bilmeden onu anlayamayız. Bu kitap matematiğin diliyle yazılmıştır, simgeler ise üçgenler, daireler ve diğer geometrik biçimlerdir, bunların yardımı olmaksızın bu dilin tek bir sözcüğünü anlayamayız, karanlık bir dehlizde boşa dolaşmış oluruz.» «Sanki Evrenin Geo-

metri Üstadı tabiri bundan alınmış gibi oluyor.

Kur'anın âyet kavramını bir de KARL JASPERS'in felsefesiyle karşılaştırırsak daha iyi açıklama getirmiş oluruz. Jaspers'e göre pratik akıl düzeyinden çıkar da transandantal (aşkın) varlık alanına adım atarsak, kendimizi Tanrının huzurunda buluruz. Bu kuşatıcı varlık daimâ bizimle konuşur ama doğrudan değil, tabiat varlıkları yoluyla konuşur. Artık bu varlıklar gözle görünen basit eşyadan ibaret değildir. Bir takım sembollerdir, işaretlerdir. (yani âyetlerdir) ki Mutlak Varlık bize bunlarla hitab etmektedir. Bu merhalede eşya bir takım şifrelerdir. Başka bir deyişle evren büyük bir sembol kitabıdır. Bu kitabı ancak existenz düzeyinde yaşayanlar okuyabilirler. Kur'an zaten bunu bize açık seçik söylüyor. (57) Hadid suresi, 17. âyet «Belki aklınızı kullanırsanız diye size âyetleri açıkladık.»

(16) Nahl Sûresi, âyet 68. 69: «Şüphesiz ki bunda öz akıl sahipleri için âyetler vardır.»

(13) Ra'd Sûresi, âyet 4 : «Şüphesizki düşünen kimseler için bunlarda da ibretler vardır.»

(2) Bakara Sûresi, âyet 269

«Allah dilediğine hikmetini verir. Kime hikmet verilmişse şüphesiz o büyük hayra ermiş demektir. Bundan ancak akli erenler hikmet alır.»

Görülüyor ki Kur'anda akla, düşünmeye ve hikmete hele bilhassa hizmete büyük bir değer verilmektedir.

Peygambere Kur'anın ilk vahyolunan, (96) A'lâk Sûresinin ilk beş âyetidir ve ilk âyetin ilk sözü «İKRE» (OKU) hitâbıdır. İKRE, BİSMİ RABBİ-KELLEZİY HALAK (Yaratan Rabbinin adıyla oku!) Zira Akıldan yola çıkan insan ilme varabilmek için okuma yolunu katetmelidir.

SÜNNET'TE AKLO HİKMET

Yukarıda sünneti tarif etmiş ve kısaca fonksiyonundan bahsetmiştik. Kur'andan sonra araştırma yapacağımız en kuvvetli kaynak sünnettir. Zira Kur'andan sarâhat olmayan hususlarda yetkili olan Peygamberdir. Ben nasıl yapıyorsam, öyle yapın buyurmuştur. Hattâ onun uygulamaları olmadan Kur'anı anlamak mümkün değildir.

1. Peygamberin emirleri kesinlik ifade ediyorsa, aynen

Kur'anın emirleri gibi vâcip-
tir. (Yapılması gerekli)

2. Yapıp yapmamada serbest
bırakıyorsa müstehaptır (Be-
genilen)

3. Kesin yasak ifade ediyorsa
haram (Yasak)

4. Nisbi bir hoşnutsuzluk be-
lirtiyorsa mekruhtur (Tiksinti
verici)

Bu açıdan, Peygamberle Ku-
r'an arasında hiç bir fark yok
tur.

Şimdi de sünnette yâni Pey-
gamber sözlerinde Akıl ve
Hikmet'e verilen önemi belirt-
mek istiyorum. Hz. Peygam-
ber diyor ki. «Akıl ile rızıkla-
nanlar felâhı bulurlar «yâni
kurtuluş ancak akıl ile müm-
kündür. Akıl hayâtın yegâne
doğru yolunu insanlara göste-
ren rehberdir, insan aklını kul-
lanırsa zorluklarını çözümlen-
yebilir. Yine buyurlar ki
«Cenabı Hak akli yerinde ol-
mayan müslümanı sevmez»
demek ki islamiyetin şartları-
nı yerine getirmek sâdece müs-
lüman olmaktır ama, Yüce
Yaradan nezdinde sevilebil-
mek için bu şartlardan fazla
bir şeyler yapabilmek için
akıllı olmak gerekmektedir.
Bilimin kanunlarını bulmanın
değişmez şartı Akıl kuralları
ile düşünmektir. Bilim sahibi

için de şu sözü bizlere değer-
li bir işarettir. «Âlimin günâ-
hı birdir, câhilin ise ikidir. Zi-
râ Cahil de bir günah sayılır»
Bununla anlatılmak istenen:
Ey akıl sahibi insan, en bü-
yük nimet olarak sana verdi-
ğim akli kullan, bilgiyi hak-
katı elde et! bu akla rağmen
câhil kalmakta direnirsen gü-
nah işlemiş olmaktadır. Akıl-
la ilgili bir sözüni daha nak-
leyelim: «Din ile akıl birdir.
aklı olmayanın dini de yok
demektir» Çok sarih olarak
dinin temelini akıl olduğu
ifâde edilmektedir.

Akıldan sonra gelen zaruri du-
rak ilimdir demiştik. İlimle il-
gili hadiseler de akla verilen
kıymeti göstermesi bakımın-
dan bir kaçını sıralayalım:

«İlim, Çin de bile olsa gidin,
oradan alın, çünkü ilim iste-
mek her müslüman için farz-
dır»

«İlim hazinedir. Anahtarı ise
sorgudur»

«İlim ibâdetten efdaldir, di-
nin nizâmıdır»

«İlim öğrenmek için geçen bir
saat, ibâdetle geçirilen bir ge-
ceden hayırlıdır»

«Âlimin, mürekkebi şehidin
kanından daha mukaddestir»

«İlmi aramak cihattır, ilmi

tahsil etmek ibâdetdir, ilmi öğrenmek sadâkattır, ilmi ehline vermek Allaha yaklaşımdır» «İlme hürmet edenlerden olunuz. Nakil ve rivayet edenlerden olmayınız» Yâni aklın metotlarıyla, müsbet hakikatlere uyunuz, boş inanç ve rivayetlere itibar etmeyiniz denilmek istenmiştir. İlme ve Akla gösterilen değeri bundan daha güzel izah edecek sözler bulunur mu?

DİNİ MÜKELLEFIYETİN ESASINDA AKIL

Ahlâki vazifelerin islâmlar arasında din boyasına boyanmış olması, akılcı mahiyetini asla zedelememiş ve islâmın arasında hiç bir vakit akıl ile din korkulacak bir savaşa düşmemiştir. Çünkü islâmın temeli, akli prensiplerdir. Islâm dini akli, halz olduğu yüksek mevkiden hiç bir zaman indirmemiştir. Hz. Peygamber «insanın dîni, akıldır, akli olmayanın dîni de yoktur» DİNÜ - L-MER'İ AKLUHU VE MEN LA AKLE LEHU LA DİNE LE. HU.

Dünyada hiç bir din tasavvur olunmamıştır ki bir taraftan beşerî hareketlerin ayrılmaz parçası olan mes'uliyet vasfını insandan kaldırsın ve di-

ğer yandan emirler ve yasaklar koysun. İnsan irâde ve mesuliyet sahibi değilse buyruk ve yasaklar neye yarar? İhtiyarı elinde olmayan hür değildir ve mes'ul tutulamaz. Akli malûliyeti olan zâten mükellefiyetlerden âzâde tutulur. Islâm dînini kabul etme keyfiyeti, serbest münazara ve münakaşa neticesi oluşu, onun en mühim esaslarından. İmân aslında bir kalb işi ise de her hâlde aklın da onu benimsemesi ve sevmesi ile gerçekleşir.

(2) Bakara Sûresi, âyet 257 «Dini kabul ettirmek için zorlama yoktur. Zira rüşd ile gay, yâni doğruluk ile eğrilik tamâmıyla belirlemiştir» demekle, kişinin akli ve hür iradesine bırakılmıştır imân etmesi. İmân esasları hakkında akılları iknâ için vârid olan âyetlerin sayısını Gazâli 763 e vardırır. Bunları birer birer saymak uzun sürer. Biz Hz. Peygamberin şu hadislerini görmekle yetinelim:

«Bir kimsenin müslüman olması, o kimsenin akıl ukdesi, yâni akıl derecesi, malûmumuz olmadıkça, o kadar hoşunuza gitmesin»

«Cennet, yüz derecedir. Bu derecenin doksan dokuzu akıl sahipleri için, bir derecesi de

onların gerisinde olan sair insanlar içindir»

«Ey Ali! Allahü Tealaya çeşit çeşit iyilik ile yaklaşırsa sen aklın çeşit çeşit verimleriyle yaklaş ki dünyada insanlar arasında ve âhirette Allah nez dinde yüksek derecelere onlardan ileri olasın.»

İslâmda akla o derece ehemmiyet verilmiştir ki, aklın yardımı ve geniş istidlâllerle (usavurmalarla) insanın temelleri hakkında vicdanî kanaat edinilip, Kur'anın vahyi ilâhî olduğuna Hz. Peygamberin Allah tarafından gönderilen peygamber olduğuna itminan (emin olma) hâsıl olduktan sonra bile, dîni naslar (doğmalar) ile akli delil arasında bir tezat bulunduğu görülürse, dâimâ dîni nassı tevil etmek cihetine gidilir. Bu gibi ahvâlde, bütün islâm ulemâsının ittifakı vardır. Asıl imân, akli istidlâle (usavurma tanıt getirme) (dedüksiyon, Sonuç çıkarma) dayandığı için, nassı tevil ile zâhîrinden hemen anlaşılan mânâyı terketmek lâzım gelmiştir. Zirâ bu takdirde nassa itibar etmek aslı fer'a fedâ etmektir demişlerdir.

İslâm dininin teşkilâtsiz, misyonersiz, parasız, pulsuz olarak bu kadar sür'atle ya-

yrılmasındaki sırrı, akla hitap etmesinde bulmaktayız. İslâmın muhâtabı, his değil, akıldır. İnsanı, mantıki delillerle iknaa çalışır. Bu yüzden her yerde felsefe, imâmı zaafa uğrattırırken hatta dine karşı düşmanlık uyandırırken, Şarkta felsefe ile uğraşanlar yine din bilginleri olmuş ve kelâm ilmi felsefe ile elele vererek imân hakikatlerini teyit etmiştir.

KUR'ANDA HİKMET

Kur'anda hikmet sözünün geçtiği bir kaç âyetten de bahsederek konuyu kapatmak istiyoruz. 2. sûre olan Bakara sûresinin 269. âyetinde iki kez hikmet, bir kez de akıl sözcüğü geçmektedir. 3. sûre Al-i İmran'ın 164. âyetinde, yine Bakaranın 151. âyetinde 4. Nisâ sûresinin 17, 165 ve 170. âyetlerinde 57. Hadid sûresinin 1. âyetinde Münafıkun sûresinin 2. âyetinde, 12, Yusuf sûresinin 100. âyetinde hikmet sözü zikredilmektedir. Bunlardan gayrı üç âyeti aynen aktarmak isteriz:

3. Âl-i İmran sûresinin 58. âyeti: «Ey Muhammed! Bu sana okuduğumuz, âyetlerden ve hikmet dolu Kur'andandır»

3. Âl-i İmran sûresinin 81.

âyeti: And olsun ki size kitap, hikmet verdim, size Kur'ânı gerçekleyen bir peygamber gönderdiğimde ona muhakkak inamp yardımcı olacaksınız» 2. Bakara sûresinin 151. âyeti: «Size hikmeti öğretecek bir peygamber gönderdik» 30. Rum sûresinin 27. âyetinde: «Önce yaratan, sonra öldürüp tekrar diriltlen O'dur. Bu ona göre pek kolaydır. Göklerde ve yerde en güzel sıfatlar O'nundur. O üstündür. Hüküm ve hikmet sahibidir.»

Peygamber de bir hadisinde: «Hikmet ve hakikat mü'minin kaybolmuş malıdır. onu nerede bulsa alır» demekte-

BİBLİYOGRAFYA :

- 1 — Kur'an-ı Kerim
- 2 — Kur'anda Allah ve İnsan Dr. Toshihiko Izutsu (Keio uni. Profesör) 1975
- 3 — Kur'anda İnsanın yeri Doç. Dr. Şerafettin Gölçük 1983
- 4 — Kur'anı Nasıl anlayalım Mevdudi (Pakistanlı Din Alimi) 1983
- 5 — Ayetlerden işaretler Abdülkadir Es-Sufi (U.S.A.)

dir.

Bizi çamurdan ve kendi suretinde halkeden, rûhundan nefheden 19. Meryem sûresinin 40. âyetinde «Biz ve Bize döndürüleceklerdir» diyen ve bu iptidâ ile müntehâ arasında aradığımız ve nerde bulsak alacağımız kaybolmuş malımız olan Hikmet ve Hakikat, diğer adı ile gaip kelime LOGOS, aklın varacağı Hikmetten başka bir şey olamaz. Görülüyor ki Hikmet ilâhî bir sıfattır. Bizler de Akıl ve Hikmetin her yapacağımız işte bizi aydınlatmasını ve bize yol göstermesini dileyenlerdeniz. Rittüellerimizde böyle yazılmış, böyle olsun.

- 6 — Kur'anda Ayetler ve ilmi gerçekler Dr. Halûk Nurbaki 1983-84
- 7 — The Messenger-Tanrı Elçisi Hz. Muhammed R.V.C. Rodley 1945
- 8 — İlahi Hadisler Hasan Hüsnü Erdem 1982
- 9 — Hadisi Şerif Tertibeden Hilmi Kitaphanesi 1931
- 10 — İslam Düşüncesi hakkında araştırmalar

- Prof. Dr. İbrahim Ağâh
Çubukçu 1972
- 11 — İslam Hukuk felsefesi
Abdullah Halaf (Kahi-
re Üni. Prof.) 1973
- 12 — İslam düşüncesi ve ta-
rihteki yeri De Lacy
O'leary 1971
- 13 — Çağımızda dine dönüş
Henry C.Link 1979
- 14 — Doğumun bilgisi Batı-
nın bilimi Dr. Joseph
Needham
- 15 — İslam ahlakının esas-
ları Darulfunun Müder-
risi Bâbanzade Ahmet
Naim 1945
- 16 — İslam felsefesi-kaynak-
ları ve tisirleri Prof.
Dr. Hilmi Ziya Ülken

Yaşadığımız Çağın Sorunları, ve Masonun Görevleri : Akliselim, Aydın ve Masonik Kültür Sahibi Olmak

Abdurrahman ERGİNSOY

Heraklitos «Dünya, alevlenip sönen ama hep canlı kalan bir ateştir. diyordu. Onunla beraber İyonyalı filozofların benzer baş döndürücü dünya tarifleri ile yüzyıllar boyu insanlar dünyayı sevmeyi sürdürmüşlerdir. Ancak bilim ve teknik geliştikçe bu sevginin hızı kesilmiş, onun yerini güç kazanma, egemen olma veya insanlara hakim olma tutkusu almıştır. Tabiatın sevgisi, tabiatın zorbası oluvermiştir.

Esas amacı olan doğrunun aranmasına çalışan bilim, gitgide doğrulukla uyuşamaz olmuştur. Bilim, insan toplumunun bugüne kadar ardına düştüğü mutluluğun esası olan doğruluk, sevgi, hoşgörü ve içtenlikle bağdaşamaz olmuştur.

Bilim bilginin ardına düşüp ilerlerken değerler alanı çok arkada kalmıştır, hatta belkide bu alanı çiğneyerek, ezerek geçmiştir denebilir. Halbuki bilimin insana verdiği güç, bilgi ve görgüleriyle insan duygusuna saygısı olan ve insan yaşamını renklendiren heyecanlara sevgi ile bakabilen insanların elinde, insan yaşamı için yararlı olabilirdi. Sevgisiz, sevinçsiz ve sevimsiz bir dünya değersiz bir dünyadır. Böyle

düşünerek hareket edersek, bilimle uğraş iyilik getirebilir. Ve tabii bu uğraş süresince insanların sevgi ile düşünmeyi de bırakmaması şarttır. Bu durum bize yeni bir ahlakın gereğini ortaya koymaktadır. Bu ahlakta insanın hırslarına uymasının, maddeye bağlanmasının yerini, iyi insana, insanda iyi olan şeylere saygı almalıdır. Bir insan mutlu ise, gelişebiliyorsa, eli, yüreği açıksa ve başkalarının mutluluğuna seviniyorsa ona iyi insan denir.

Bir yandan sevgiyi terkedip ihtiraslarına kapılan insan, bilimin ortaya koyduğu sonuçlarla korkunçlaşan silahlarla adeta insanlığı yoketme noktasına kadar gelmiştir. Öte yandan bilimin gelişmesiyle evren ve insanın bilinmeyen yönleri çoğalırken insanın ve evrenin azameti de ortaya çıkmıştır.

Bu zıtlıklar içinde dinsel vicdan karşısında bilimin boyun eğmesi gerektiği kanaati ortaya çıkıvermiştir. Prof. Hogben şöyle diyor: «Bugünkü bilimde ağırbasan dinsel davranış, eskiden bilimle çatışan geleneksel inançları dirilmesi umudunu doğuruyor. Bu umut bilimsel buluşların yarattığı bir şey değildir. Onun kökü çağımızın toplumsal havasındadır. **Artık milletler karşılıklı ilişkilerinde akıl yoluna baş vurmaz oldular.»**

İnsanın başına gelenler ikiye ayrılabilir: 1) çevreden gelenler : dış çevre, tabiat, hava, görünmez dalgalar, akımlar... 2) İnsanların insanlara ettikleri... Tuhaftır, insanların insanlara ettikleri bilim ve tekniğin ilerlemesi ile çoğalmaktadır: Ömrün uzaması, ve çocuk ölümlerinin azalması açlığın artmasını doğurmuştur, korkunç silahlarla terör ve savaş gitgide yaygınlaşmaktadır.

İnsanın insana ettikleri, düşüncelerden ve inançlardan çok bir takım tutkulardan ileri gelmektedir deyebiliriz. Belki de zararlı diyebileceğimiz düşünceler ve kabul edilen çözüm-ona prensipler veya kanaatler bu tutkuları perdelemektedirler.

Bu yönden son derece acılı ve korkunç bir yaşama giren insanın iki şeye ihtiyacı vardır: Savaşları önleyecek, milletler arasında işbirliği ve yakınlaşmayı sağlayacak bir eğitim düzeni ile insanların daha kazançlı çalışmasını sağlayacak düzen ile çağlar boyu ahlakçıların savunageldikleri ama bir türlü dinletemedikleri değerler sistemi veya ahlak... Bu ahlakta bugün en çok muhtaç olduğumuz **HOŞGÖRÜ** ve **AKLİSELİM**'dir.

Düzen ve ahlak bir birine çok sıkı olarak bağlıdırlar, biri kaza-

nıldı mı ötekisi peşinden gelir. Aynı sonucu hoşgörü ve akliselim için de söyleyebiliriz. Bu ikisinden en önemlisi **AKLISELİM**'dir.

AKLISELİM nedir?

Bir düşünce ve öğreti sistemi olan Masonluğun ideolojisi, insanları düşünce, ahlak ve sosyal alanlarda tekamüle yönelterek daha iyi bir insan toplumu, bir dünya, insanlara daha mutlu bir yaşam ve gelecek yaratmak yoludur, deyebiliriz .

Unutmamak gerek, insan insanlığını öğrenmeye başladığı gündenberi onları üzen, ezen, hatta onu yoketmeye yönelik olaylarla savaşırken insanın bu ideale ulaşması pek kolay görünmüyor. Nitekim bugün varılan noktada umut ışığı okadar zayıfki bu düşünceye ütopya denebilir. Ama ne olursa olsun gelecek umutla doludur. Tagor'un dediği gibi «Her doğan çocuk, Tanrının insandan umudunu kesmediğini göstermektedir.».

Bugünün insanında, atomun ve çeşitli silahların korkusu içinde yaşayan insanda bu kötü sonucu yaratan akliselim eksikliğidir. Bu husus pek çok bilgin ve filozofun kabul ettikleri görüştür. Bu eksikliği gidermek, umudumuzu güçlendirmek ve sürdürmek için gereklidir. Ev.: Ul.: Ml.: bilginlere ve milletleri yönetenlere bu eksiklerini gidermeleri için yardımcı olsun.

Bugünün korkunç yaşamı içinde bir insan olan Masonun da zaman zaman korkuya, bunalıma düştüğü gerçeği unutulmamalıdır. Onun da umudunu güçlendirmesi için kendini adadığı, yemin ederek kabul ettiği yola ödev ve görevlerine daha sıkı sarılması, gereğini yerine getirmesi zamanının geldiğini bilmesi gereklidir. Daha Masonluğa ilk girişinden itibaren hamtaşı yontma işi, sevgi yasasına uymak, erdemler kazanmak, bunları olgunlaştırmak ve uygulamaya geçmek işidir. **KENDİNİ BİLME** çalışmasının hemen ardında şu erdemler sıralanır: **İlimlilik, yüreklilik, AKLISELİM ve adalet...**

Masona göre Sağgörü şöyle açıklanır: Önerilen veya kabulümüz için ortaya atılan herhangi bir eylem, görüş veya girişimi olgunlukla tartıp incelemeye ve ancak mantığın ve vicdanın kabul edebileceği şeyleri yapmaya kendimizi alıştıran gerekli ve inceleyici akıl yoludur. Biraz düşünürsek bu tanıma eklemeler yapmak gerekir. Bence akliselim de sorunu bütün unsurlarıyla kavrayabilme ve bu unsurların her birine gereken değeri verebilme yeteneği de yer almalıdır. As-

ında yalnızca kavrayışlı görüş te akliselim sahibi olabilmek için yeterli değildir. Tam bir anlayış ve kavrayış sahibi olabilmek için tarihin derinliklerinden gelen bilgilere sahip olmak yani derin ve geniş bilgi sahibi olmak gerekir. Ama bunun da yetmediği tarihten örneklerle gösterilebilir.

Akliselimde yalnız akıl da yeterli değildir. Duygu da bulunmalıdır. Ancak duygular ve düşünceler kişiselikten kurtulmuş olmalıdır. Bu ise yılar boyu edinilen deney sonuçları, acı ve tatlı olaylardan ders alma yolu ile sağlanır. Böylece duygu ve düşüncelerimiz kişisel nitelikten uzaklaşmaya başlar ve gerçek akliselimde oluşumuna yönelirler. Yani zaman ve mekan içinde bilgi alanımızı genişleterek bize uzak olan bir takım gerçekleri kavramak ve bunları içimizde değerlendirmek gerekir.

Akliselimin özü, içinde bulunduğumuz zaman ve mekan çerçevesinden olabildiği kadar kurtulabilmektedir. Kişilik dışı görüş ve onu izleyen kişilik dışı duygular sayesinde yanlış yargılardan kurtulabiliriz.

Bilim ve teknik insanın pek çok istek ve ihtiyaçlarını karşılamaktadır ama unutmamak gerek, istekler de duygularımız gibi bencildir. Bu bencillikten de kurtulmak gerekir. Onun için her düşünüş ve duyuşumuzda kişilik dışına çıkabilmek kurtuluşumuz olacaktır. Yine bu yolla insanlar birbirini yoketmek istek ve düşüncelerinden kurtulacaklardır. Bu hal duygusal yetersizlik ve sevgisizlikten kurtulmakla elde edilebilir. Sınıf, inanç, düşünüş, dil, renk ayırmadan sevebilme ve duyabilmeye yönelen insanlık kurtulacaktır. Bütün bu sebeplerle Mason en geniş anlamıyla akliselim olmak sahibi zorundadır.

Akliselim kısa anlatımından anlıyoruz ki akliselim sahibi olmak için bilgili, ahlaklı, karakter sahibi, cesur, dürüst, kendini bilen, hak hukuk savunucusu, düşünen kişi olmak gerek, yani aydın kişi olmak gerek...

Kimdir AYDIN kişi?

Kişilerin sosyal ve ahlaki bağlarla birleşmesinden meydana gelen topluluklar çevrelerine uyum sağlamaya, yaşamını daha müreffeh, mutlu hale getirmeye çalışırlar. Bu yaşamın olduğu gibi kalması düşünülemez, yaşam da bir gelişmeye, evolüsyona tabidir, olgunlaşacak, gelişecektir. Bu durumda bağlı olduğu gelenek, görenek, âdet ve törelerde aksayan, topallayan, kötü olduğu anlaşılanlarını düzelt-

mek, arıtmak, uygun hale getirmek, bağılı olduğu uygarlığı iyi itiyadlara yöneltmek gerekir. Bu yolu açanlar aydınlardır, seçkinlerdir.

Batı dünyasında aydın, entelektüel deye anılır. Bunun anlamı bilim ve hikmetle, İrfanla nurlanmış demektir.

Bugünün toplumunda aydın iki tür olarak görülmektedir. İlki, genel ve mesleki bir kültür edinmiş kimsedir. Bu kişi bir çok şey öğrenmiş olabilir ama karakter dediğimiz sürekli vasıflar ve davranışlarla ruhunu süslememişse hangi bilgilere sahip olursa olsun o kişi gerçek aydın sayılamaz. İkinci tür gerçek aydındır. Eğitimi tam, kültürlü, bilgi ve edindiği deney sonuçlarını kafasına ve yüreğine, ruhuna sindirmiş ve bir karakter sahibi olmuş, etrafına Nur saçabilen insandır. Gerçek aydınlık, milletlerin, toplumların manevi, fikri ve ahlaki alanlarda yönetici, yol gösterici sınıfını oluştururlar. Ama halk çoğu bir eğitim aşamasını tamamlamışları aydın sayar. Bu çok yanlış bir kabul ve uygulamadır. Bu kabule göre devlet dairelerinde çalışan ve devleti idare edenlerin tümü aydındır. Halbuki devlet, milletin, toplumun ekonomik, sosyal, mesleki, idari müesseselerinden oluşan maddi çatıyı oluşturur. Bu çatının altında manevi, fikri ve ahlaki bir başka çatı vardır. Bu son çatıyı yöneten o toplumun aydınlardır.

Aydının ödevi, sosyal duygu ve düşünceleri olgunlaştırıp uygulamaya vermektir. O halde aydın her hususta bilgili, kültürlü, erdemli, cesur, karakter-şahsiyet sahibi, haysiyetli, hak ve hukuk savunucusu, kendini bilen kişi olacaktır. Unutmamak gerek, şahsiyet ferdiyetten başka bir şeydir ve tabiat vergisi değildir. İnsan şahsiyet sahibi olarak doğmaz. Şahsiyet sonradan kazanılır. İnsan bilgilenmeye yönelince önce incelemeye başlar, sonra nefsinin, kendini bilmeye koyulur. Bunu başardıktan sonra dikkatini, düşüncesini, hislerini, zeka ve iradesini istediği yola yöneltebilme yeteneğini kazanır. Bundan sonradır ki şahsiyetini bulur ve karakter sahibi olur.

Şahsiyet bir çaba ile kazanıldığı gibi onun korunup sürdürülmesi ve de geliştirilmesi daha ağır bir çaba gerektirir. Bu çabanın birinci elemanı düşünme ve bilgilenmedir.

Mason görevi gereği, yeminleri gereği, sevgi yasasına bağlılığı gereği, bilgili, düşünen, erdemli, karakter-şahsiyet sahibi ve kültürlü, gerçek bir aydın olmak zorundadır.

Masın akliselim sahibi olacak, Mason aydın bir insan olacak. Herikisinin ortak ve esas bir unsuru var: Kültür, **Kültür nedir, Masonik kültür nedir?**

İnsan olarak yaşamın amacı, insanları, kişileri ve başta kendisini mükemmel bir varlık haline getirmektir. Bu, Masonda var olan entelektüel potansiyelin ortaya çıkarılmasıyla en mükemmel bir şekilde tahakkuk edebilir. Kişinin ve toplumun gelişip yücelmesi, ruhunun yükselmesi, derinleşmesi ve olgunlaşması demektir. Halbuki ruhun varlığını ortaya koyan, belirleyen kültürdür. Bir insanın toplum içinde rahat yaşayabilmesi için içinde bulunduğu uygarlığın uygun kurallarını, yaşamı için gerekli bilgileri bilmesi şarttır. İnsan insan türüne özgü ortak vasıflara sahiptir. İnsanın kendisine ait özellikleri de vardır. İşte bunlar ferdiyeti gösterir. Ama toplum içinde insanı insan yapan şahsiyettir. O ise bilgi ile, kültürle elde edilir.

Akliselim sahibi olmamış insan bilimin getirdiklerini kötü yollarda kullanıp harcamaktadır. Dendiği gibi insanlık kalmamıştır, insan ruhunu kaybetmiştir. Maddi yarar düşüncesi akılla ahlak arasında büyük bir uçurum açmıştır. Yaşamın amacına, onun yasalarına uymakla ulaşılabileceği unutulmuştur. Yaşamın anlamı, ruhta ve duygularda kendini bulmaktır, ilkesi yok olmuştur. Maddi çıkar ve ihtiras kasırgası içinde bilgilenme kötü amaçlara, yönelmiş kültürün gereği ve önemi bir yana bırakılmıştır. Ruhun tatmini ve yücelmesinin kültüre bağlı olduğu, kültürle ölçüldüğü unutulmuştur.

Kültür şöyle tanımlanır :

— (Genel) bir toplumda geçerli olan ve gelenek halinde devam eden her türlü duygu, düşünce, dil, sanat ve yaşayış unsurlarının tümü, medeniyet...

— (Basitçe) eleştirme, değerlendirme, zevk alma yetkilerini gerektirdiği şekilde geliştirmiş olma durumu...

— (Dar anlamda) belli bir konuda edinilmiş geniş ve sistemli bilgi... Bugün artık Hürmasonluk felsefesi, edebiyatı, dili, müziği, tarihi ile bir sanat-bilim olarak kabul edilmektedir. Bu bilim çok eskilerden gelen bir geleneğe dayanır, ve her geçen gün önemini koruyarak ilerlemektedir. Aksayan yönler zaman içinde görülebilir ama geleceğin bize aktardığı esaslarla bu aksaklıklar giderilmiştir ve ilerde de böyle olacaktır.

Masonluk geleneğe bağlıdır ama yüzü geleceğe dönük, dalma ilerleyen bir yoldadır. Onun gelenek anlayışı alelâde muhafazakarlık anlamına gelen gelenek değildir. Onun geleneğinde tabiat ve terakki yasalarına tam olarak uyularak yaşam sürdürme esası vardır.

Bizim gelenek anlayışımız, yalnız «doğru ile yanlış birbirinden ayıracak olan tenkit zihniyetinin ham maddesi ve her şeyden önce inançların, örf ve âdetlerin bir topluluğun ortak dehasının yarattığı şeyin mirası; bütün topluluğun şuurunda yaşayan bir değer haline gelmiş tarihi; vede bir neslin gelecek nesle emanet ettiği şey» değildir. Bütün bunlar Masonlukta kabul edilir ve bunlar bize geleneğin bilgi kaynağı olduğunu gösterir. Bu mutlaktır. Bizim geleneğimizde, buna ilave olarak bu bilginin iletilip ulaştırılması usulünü de verdiği kabulü vardır. Ve bu zamanlara ve ortamlara göre sesini duyurmak için durmadan hal ve şartlara uyabilir ve yeni unsurların katılmasıyla zenginleşebilir.

Mason bu geleneğini nurundan aydınlanarak çok çetin olan görevini başarmak üzere yola çıkmıştır. Bu yolda yol arkadaşlarını seçerken kardeşlik zincirinin hiçbir halkasının çürük olamamasına özen göstermek zorundadır. Ancak bu güçle ahlâkın, erdemin, kardeşliğin ve nihayet şefkatin yüceliğine varabilir.

Dikkat edersek en geniş kültür tanımı Masonluğa uymaktadır. Mason tam olarak kültürlü insandır, böyle olmağa da zorunludur. Mason, Lamartin K.: imizin 1929 da ifade ettiği insandır: «Biz dünyanın büyük seçkinleriyiz. Biz üniversal ahlakın açık ilkelerini, filozofisini tüm zamanlar içinde, tüm sistemler içinde, tüm ülkeler içinde sonsuzluğa kadar yaşayacak ve değişmeyecek olarak kabul ediyor ve bunu kardeşliğin doğruluğu kesin bir doğması yapıyoruz. Biz malamızla erdem çimentosunu toplumun temeline koyuyoruz.»

Mason yukarda belirttiğimiz gibi aydındır, seçkindir ve bu nedenle bilgi ve kültürlüdür. Mason'un bilgisi, Mason olmayanların bilgisinden başka Masonluğun ilke, gelenek, dil ve sair bilgilerine ve kültürüne de sahip olarak daha geniş ve derindir. **Masonik kültür, kardeşliğin gelenek, bilgi, görenek ve ilkelerinin, tarih ve tüm öğretisinin toplamının bozulmadan aktarılmışdır. Şöyle de deyebiliriz, bütün bu saydıklarımızın rafine edilmiş sonuçlarıdır.** Masonik kültür, Mason'un yaşamını sarmıştır, çevrelemiştir. Mason'un güvendiği, dengesini sağlayan gücüdür. Bu güç Mason'un kardeşleriyle ve insanlarla ahenkli, sevgi içinde yaşamasını ve özgürlüğünü sağlar. Ma-

son'un spiritüel yücelmesini sağlar, taassuptan kurtuluşunu sağlar, alelade insanlığını yokedip yüceltir, tüm sevgiye yöneltir ve bağlar. **Masonik kültürün kazanılması, edinilmesi yollarını şöyle sıralayabiliriz:**

— **Masonik eğitim-öğreti,**

İnsan kültürü eğitimle, öğrenme ile, araştırma ile kazanabilir. Mason'un istenilen vasıflara sahip olması için sağgörülü, aydın, karakterli bir kişi olması öncelikle şart olduğuna göre önce bilgilenmesi gerekir. Onun bilgilenmesi yaşam boyu sürer. Mason'a daha tekrisinde uyandırılan nuru ile ilk öğrenme kapısı aralıklanmıştır. Mason o kapının önüne eğitim ve öğrenim için diz çökmüştür. Bilgilenme ve eğitim kültürün ilk şartıdır. Bu eğitimin, öğretimin okulu ise Locadır. O halde loca çalışmalarına kesintisiz katılma zorunludur.

— **Eski Üstaplara saygı-İtibar,**

Masonlukta, inisiyatik ekollerde okunduğu gibi yazılı ve yazılı olmayan kurallar, töreler, uygulamalar vardır. Masonik geleneği ve yazılı olmayan eski bilgileri, esasları, eski bilgili üstaplardan naklen öğrenebiliriz. Bu dolaylı öğreticilik yanında Masonik deneyimi, Masonik yaşı ileri, bilgili insanlar olan o yaşlı kardeşler, büyük kardeş olarak, insan olarak özel bir saygıya layıktırlar elbette. İşte bu nedenler bizi eski üstaplara özenli bir saygıyı ve itibarı göstermeye yöneltir ve belki de zorunlu kılar.

— **Masonik disiplin,**

Masonluğun bir ahlak ve erdem öğretisi olduğunu biliyoruz. Öğretinin uygulanabilmesi ve sürdürülebilmesi bir metod ve disipline bağlıdır. Sembolizma metodu ancak disiplinle amaca hizmet edebilir.

Buradaki disiplin, genel anlamdaki «yasa ve düzenin bir toplulukta sayılır olması» niteliği olarak sözlüklerin yazdıklarından epey ayrı anlam taşımaktadır. Bu ayrılık Masonluğun inisiyatik bir öğretisi ekolu olmasından ileri gelir. Bir kişinin Masonluğa kabul edilmesi bir yenden doğuştur ve adayın bu doğuş töreninden isteyip beklediği manevi nurdur. Bu nokta Masonik öğretinin odak noktasıdır. Masonik tekris, adayın zihninde ve ruhunda bir manevi nur uyandırması

amacına hizmet eder. Bu uyandırma işinde adayın adeta başka bir âleme dalması, duyularının ve sezgisinin tam olarak uyanması gerektirki o nuru analogik yolla görebilsin. Bu yolun tam olarak sessizlik ve güzellik yasalarına uygun olması bu sebeple gereklidir. Unutmamalı ki bu yolda akıl hiçbir zaman terkedilmez, akıl dışılık kabul edilmez. Mason her işte önce aklını kullanacaktır. Ama hikmeti ve sezgiyi de unutmayacak ve düşünecektir.

Mason'un ele aldığı, işlediği insandır, kendisi de bir insandır o nedenle önce kendisini sonra diğer insanları yüceltmeye çalışır. Sevgi yasasına dayanarak durmadan bilgilenerək amacına doğru ilerler, cehalet perdesini yırtar, etrafına nüfuz etmeye çalışır ve eder. Öğrenir ve mükemmeliğe ulaşır. Önce (**Kendini bilme:**) ile başlar, sonra etrafı ile ilgilenmesi, etrafını araştırması... Geleneğinin ve sevgiye bağlı kardeşliğin gerektirdiği saygı yanında, bu çalışmasında bir disiplin olması tabiidir. Onun gibi diğer kardeşlerinin de aynı çalışma havası içinde ortak çalışma temposu için, hamtaşı yontmada aksaklık olmaması için, çalışmanın sürdürülmesi için disiplin şarttır. Disiplinin var olması ve sürmesi tüm kardeşlerin iyiliği için benimsenen bir gayretle, arzu ile ve kesintisiz ona uyulması ile mümkündür. Masonik disiplin öyle bir çalışma aracıdır ki bir insanın kendini daha iyi kontrol edebilmesi ve insanın hal ve hareketi ile düşünme tarzını daha iyi ve olgun hale getirmesi için gereklidir. İnsanlar ve kardeşler arasında düzen ve ahengi sağlar. Karakter de disipline dayanır. Önderlikte de disiplin gereklidir. Bu disiplin hiçbir zaman kırıcı değildir. Çünkü amaçta birlik vardır, varılacak sonuç ortaktır. Disiplin özgürlüğü kısıtlayıcı da değildir, tersine tam özgürlüğe ulaşmanın aracıdır.

— Masonik İtibar,

Masonun sevgi yolu, severek ve sevilmele hedefine ulaşır. Sevilmele için erdemli olmak şarttır. Bunun yanında örnek ve önder olma niteliklerini de kazanmak gerekir. Onun için pürüzlü hamtaş istenmez. Pürüzsüz seçilen taş, iyi yontularak cilalanabilir, seçkin kişiliğe ulaşılır, Mason olunur. Bu çalışmada Masonun kendi çabası ve yeteneği çok önemlidir. Başarının anahtarıdır. Mason bunu bilmelidir. Zaten daha tekrisinde bu husus hatırlatılır: **Kendini Bill** Bu ilke ve söz, yaşamı boyunca kulağında duyulacak, kafasında canlı olarak yaşayacaktır. Tekrisinde uyanan nuru ile aydınlık yolunda sevgi yasasına uyarak yürürken nurunun parlaklığı etrafı aydınla-

tacaktır. Kazandığı bilgi ve erdemlerle bu nuru her an artacak ve Masonun örnek ve itibarlı insanlığı pırıl pırıl görünecektir. Bütün bunların Masonik yolda içtenlikle ve sevgi ile çalışmak, bilmek ve bulmakla ve en önemlisi locaya devamlı elde edildiğini unutmayalım.

— Önderlik,

Biliyoruzki insan lider, önder olarak doğmaz, lider karakter sahibi, mükemmel nitelikleri olan insandır ve eğitimle yetişir. Örnek ve itibarlı insan olan Mason, eğitiminde önder olma niteliklerini de edinmeğe, var olanı olgunlaştırmaya çalışır. Başarılı olmak zorundadır da... Bunun için bilgi, cesaret ve akliselim gibi araçlarını kullanır. Organizasyon içinde ahenk yaratmak ilk akla gelen ödevidir. Sonra öğreticiliği başlar, gelişir, olgunlaşırken geliştirir. Örnek insanın yüzü ileriye dönüktür, sabırlıdır, korkusuzdur. Önder ise bunlardan da ileriye gitmek zorundadırki önderliği görülsün.

— Karşılıklı görüşüp anlaşma, karşılıklı bilgi alışverişi, iletişim,

Genel olarak görüyoruzki son zamanlarda yazılı yazısız, telli telsiz iletişim olanakları gelişti. Ama okumak, dinlemek yolunu tutanlar, başka uğraşlardan vakit ayırmayanlardan çok azınlıkta kalmışlardır. Kısaca şöyle deyebiliriz : dinlemeye, anlamaya çalışanlar çok azalmıştır. Dünyada bilgi çok, bilgilenen çok az, okuyan, öğrenen çok az... İnsanlar bu sebeple bir çok anlaşmazlıklara düşmekte, hatta birbirine düşman olmaktadırlar. Bilgilenerken komşusunu, milletleri tanımadan sevmek elbette mümkün değildir. İnsanlar arasında inanç, düşünce, renk, örf ve adet açısından farklar vardır. Bunları öğrenmeden o insanlarla fikir birliğine varmadan veya onların düşüncelerine hiçolmazsa belirli noktalarda yaklaşmadan ahenk içinde, dostluk içinde olmak elbette mümkün değildir. Çünkü sevgi doğmaz, tolerans bilgisizlikle elde edilemez.

Bir amaca yönelik bizler, sevme yoluyla insanlık Mabedi yapımında iyi bir sonuca varabilmemiz için bilgilenenmeden sonra eğitime, bilgi ulaştırma, kendimizi tanıtmaya, karşılıklı anlaşma olanaklarını daima işler halde tutmak gerektiğini unutmamalıyız. Bunun Masonik yasa olduğunu, örnek olma ve önder olmanın gereği olduğunu, tüm sevgi ülkesine varabilmenin yasası olduğunu unutmamalıyız.

— Kendine güven,

İyi bir insan, bir Mason önce kendini bilir kendini bilen, bir işte ne yapacağını, ne yapabileceğini ve yapamayacağını bilir. Böylece de kendine güvenir. Bu güven içinde gereken disiplin ve düzenle durmadan bilgisini de arttırarak sağfam görüşlere ulaşır ve işinde başarılı olur. Bu yolda istenen nitelikleri kendinde toplamış olan Mason elbette kendine güvenir.

— Dostluk,

Masonun ilk ödevi sevmektir. Onun için Mason kardeşliği vardır. Sevgi erdemi, dostluğu kurar ve devam ettirir. Kardeşlik ileri dostluk demektir. Sevgi ile kurulan ve korunmuş dostlukta süreklilik, ahenk ve sağlamlık vardır. Birinin sevgi ışığı parlarsa başkasının, yanındakinin sevgi nurunu parlatabilir ve böylece o parlaklık içinde erdem nurunu görür, ona yakınlaşır. Dostluk bu sonuçtan ortaya çıkar. Dostluk iyi insanlar arasında kurulabilir. Dostlukta sadakat, uyuşmak, süreklilik vardır. Dostlukta akıllılık gereklidir. Dostlukta ahlak vardır.

Mason kardeşliği işte bu dostluğu daha da yüceltme yoludur.

— Sütunlardaki kardeşler,

Loca toplantılarında çoğunlukla sütunları, fazla söz almadan, sü-kunet içinde oturup süsleyen kardeşler vardır. Localarda bu kardeşlere benzeyen, pek çok dönem ve pek çok toplantıda verilen her görevi rahatlıkla küçümsemeden kabul edip yapan kardeşler vardır. Bu kardeşler, localarda gerekli ahengi, desteği, atılımı, çalışma zevkini sağlar. Bu kardeşler locaları ayakta tutarlar, Masonluğun ilerlemesine yardımcı olurlar. Onlara saygı duyalım.

Her kardeşin locada ilk görevi bu kardeşler arasında olmaktır. O halde her kardeş verdiği söze bağlı kalmalı, çalışmalara kesintisiz katılmalı, sütunları süslemelidir. Masonik kültürün, seçkin kişi olmanın gerektirdiği kesintisiz bilgilene ancak bu yolla sağlanabilir.

Masonluğa inanmışsak ona tam olarak yaklaşmalıyız ve bağlanmalıyız. Onun verdiklerini sindirmeliyiz. Seçkin, örnek, önder olmalıyız. Onun için bilgilenemeliyiz. Masonik kültürü tam olarak edinmeliyiz, bilmeliyiz ve yücelmeliyiz.

Masonik kültür, insan uygarlıklarının, insan gelişme ve yücelmesi-

nin en büyük sebebi ve hatta bir başka deyimle, insanlığın ulaşacağı en yüce zirvedir.

Faydalanılan eserler :

- Mason Dergileri
- Bertrand Russel : çeşitli eserleri
- Paul Naudon : Masonluk ve Humanisme Maçonnique
- Orhan Hançerlioğlu : Düşünce tarihi
- Mimar Sinan Dergileri
- Ziya Umur : Anane (Konferans)
- The New Age Magazine

Pariste Masonik yayın yapan kuruluşların arasında MAME yayinevi halen başta gelmektedir. Bu müessesenin kurucusu Baba Mame.

— Mame, (Sharles Pierre) —1747—?, de D'Anger vadisinde Mason olmuştur,

— Mame, (Ferd August, Armand) Tour'da Mason olmuştur.

— Mame, Fils aine (Charles, Mathieu), baba Mame'in yeğeni Ange vadisinde Mason olmuştur.

Bu kardeşlerden birisi (Hangisi olduğu bilinmiyor) Masonluğa girişinde Düşünme Odası'nda yazdığı vasiyetnameye bir şiirle karşılık vermiştir:

Ben nur ararken
Benden vasiyetname isteniyor.
Demek sizde mesleğe
Cenaze merasimi ile başlanıyor.
Farketmez, itaat edeceğim.
Fakat hiç olmazsa beyler
Can çekişen birine
Lütufkar davranın.

Veriyorum, hem de karşılıksız,
Kimi kardeşlere tebessümümü,
Üstadı muhtereme gönül coşkunluğumu,
Tekris olanlara canlılığımı,
Eşime bedenimi,
Mason kardeşlere kalbimi,
Şeytana korkumu veriyorum.

(Bu şiirin metnini İsak Safiha kardeşimden alıp düzelttim ve Mame kardeşler hakkındaki notu ilave ettim.)

Fisagor ve Delf Mabedinin Gizleri

Enis N. ECER

FİSAGOR M.Ö.580 - 504 yılları arasında yaşamış olan Sisam'lı bir Yunan düşünürü idi. Babası MINASARK adında bir taş yontucusuydu. FİSAGOR Mısır'da Menfis veya İziş mabesinde Bü.Üs. SOMNİS'in yanında yirmi sene devam eden bir tekris geçirerek eski bilgeliğin Üstadı olmuştur. Memleketine döneceği esnada Mısır'ı İranlılar istila ettiler. Birçok Mısırlı inisiyeller ile birlikte Doğu'ya gönderildi. Tutsaklık süresi oniki yıl sürdü. Bu arada Babil Mabedi'nde okült bilimlerin, ezoterik kültür ve sanatın yüksek derecelerine ulaşmıştı. Otuziki sene devam eden bir ayrılıktan sonra vatanına döndüğü zaman Delf

Mabedi'ne yerleşmişti. Bu mabette inisiyelere ruh bilim ve evrim felsefesi öğretilirdi. Tekrisler en aşağı onbeş sene devam ederdi. Eski Mısır Mabed'lerinden, bilhassa Teb ve Menfis mabedlerine katılmak isteyen haricilerin kabulü için yapılan tekris merasimi, yani Hermetik inisiyasyon, mütaddit konferanslar ve Mimar Sinan Dergilerinde detaylı olarak neşredilmiş olduğundan burada tekrarlanılmayacak. ancak bunun devamı olan Delf Mabedi'ne kabul edilmiş olan çırakların ve daha sonra kalfaların mabetteki çalışma ve yaşantıları incelenecektir.

FİSAGOR tekrislerini dört

derece üzerinden yapardı. Aşağıda Preparation adı verilen birinci derece, Purification adlı ikinci derece ve Perfection adlı üçüncü derece konu edilmiştir.

Delf Mabedi'ne girmek çok güçtü. Harici hakkında uzun süre tahkikat yapılır, ancak mabet bir okul olarak gösterilir ve öğrenci olarak derslere kabul olunurdu. Öğrenciler gayet düzenli olarak kurallara uyarlar ve çalışırlardı. Gençlerden yaşlılara mahsus olan sükût, ağır başlılık ve terbiyeli davranışlar beklenirdi. Ezoterik dersler verilir, haricinin karakteri, zekâsı uzun süre incelenir ve gözlenirdi. Eğer bu devrede başarı gösterirse, onun için mabedin gerçek kimliğini göstermek üzere perde kaldırırdı. Yeteneksiz olanlara karşı bir süre daha derslere devam edildikten sonra iş bitmiş sayılır ve harici okuldan ayrılırdı. Kazananlar bir süre zihinsel ve irade imtihanlarından geçirildikten sonra Hermetik inisiyasyona alınırdı ve bunda da başarı gösterenler büyük bir seremoni ile novisya olarak ilân edilir ve birinci derece çalışmalarına başlanırdı.

Birinci derece

Preparation (Hazırlık)

Bu dereceye noviciat (acemilik), rahiplik, hatta Fisagol-yen yaşantı adı da verilebilir. Hermetik inisiyasyondan geçmiş olan çırak artık hazırlık devrine başlardı. Bu devre iki ilâ beş sene kadar devam ederdi. Ders süresince çıraklar sırf susku içinde bulunurlardı. Üs..lardan hiçbir soru soramaz ve tartışmaya giremezlerdi. Saygı ile dinleme, sonra derin düşünceye dalma zorunluğundaydılar. Çırağa, uzun bir tütle örtülmüş sükût perisinin heykeli gösterilir, bu hususta derin düşünceye girmesi sağlanırdı. Bu kadın heykeli bir parmağını dudakları üzerine koymuş pozisyonda idi. FISAGOR, kendi öğrencilerine, her şeyden evvel insanın en yüce, en seçkin kudreti olan sezgi (intuition) yeteneğini geliştirmek isterdi. Bunun için de çırağa zor ve müphem şeyler, gizler öğretilmez. insanın doğduğu andan itibaren duyduğu doğal hisleri, karşılaştığı ilk görevleri ve bunların universal yasalarla olan ilişkilerini açıklardı. Gençlerin kalbinde ana ve babaya karşı sevgi hislerini kuvvetlendirdikten sonra, bu sevgiyi evrenin yüce yaratıcı olan Allah'a tevcih ve teşmil ederdi. Bu konuda babayı Allah'a, anneyi de doğa-

ya benzetirdi. «Bu saygıdeğer âlemde, bu Babanın kişiliğinden daha büyük birşey olmaz. HOMEROS O'na JÜPİTER yani ilâhların hükümdarı diyordu. Fakat onun bütün büyüklük ve üstünlüğünü göstermek için bu isim kâfi değildi. Ben ona ilâhların ve insanların babası namını veriyorum» derdi. Asil ve hayır-hah olan doğa ise bir anadır ki, yıldızları doğuran samanyolu, yer yüzünü meyvalar ve çiçekler ile donatan DEMETER gibi yavrusunu bütün şevkatiyle besler. Oğul da babasını ve anasını yer yüzünde temsil etmekle öğünür. Vatan sevgisi denilen şey çocuğun anasına karşı duyduğu sevgiden başka birşey değildir. Bizim ebeveyn ile ilgimiz ve onlardan doğuşumuz, halkın sandığı gibi rastgele bir olay değil, aksine önceki ve yüce bir nizamın eseridir ki biz buna kader (karma) ve gereklilik adı veririz. «onları tebci etmek vazifemizdir. Aynı zamanda bir dost seçimine de mecburuz. Siz de kendinize bir arkadaş, bir dost seçmelisiniz» derdi.

Adaylar bu suretle ikiye ikiye guruplanırlardı. Herkes kendisi için arzu ettiği erdemi, kendisinden daha yaşlı ve bilgili olan dostunun kişili-

ğinde arardı «Dost ikinci bir bendir, onu bir ilâh gibi yüceltmeliyim» kuralı kendilerine Üs.. tarafından öğretilirdi. Ahlâki talimat insanı felsefi bir öğretime hazırlardı. Böylece toplumsal görevlerle kozmik ahenk arasındaki ilginin tanıtlanması evreni kapsayan benzeyiş ve uygunluk yasasının varlığını hissettirirdi. Çırağın zihni artık görülebilen gerçeklik üzerinde görünmez bir düzenin hüküm sürmekte olduğunu idrâk ederdi. Çıraklar sabahlar ve akşam üzeri bir lirin tatlı nağmeleriyle titreşen altın mısraları dinlerlerdi. Bu mısralar şunlardı: «Ölümsüz Tanrılara dön, mısilsiz perestijlere nefsini terket, aşk ve imanını koru». Muhtelif uluslar ve dinlerde, görüntüde birbirine zıt olan Tanrılar esasta birdir. Evrenin bir tek Allah'ı vardır. Bütün inançlara karşı gösterilecek olan hoşgörü ulusların beraberliği fikrine neden olur. Gizli âlemde dinler birleşirler. Nağmeler devam ederdi: «Hatıraya hürmet et... Hayır sahibi olan kahramanlara, o yarı ilâh ruhlara saygı göster.» Semavi yol, çırağın gözlerinin önünde bir nur ışını halinde belirmeye başlardı. Çünkü bu kahramanlar mezhebinde, bu yarı ilâhlar tari-

katında inisiye hayatı geleceği ve evrimin genel gizlerini his ve idrâke muaffak olurdu.

Bu sır çırağa henüz açıklanmazdı. Fakat kendisine kahraman ve yarı ilâh ünvanı verilen yüce dereceli bir takım ruhların, beşer hayatının rehber ve kılavuzu oldukları anlatılırdı. Bu ruhlar, insan ve Allah arasındaki irtibat ve ilgileşmeyi sağlama işiyle görevliydi. İnsan ancak onlarla ilgi kurabilirse saltık gerçeğe ve yüce erdeme yaklaşabilirdi.

«Ancak bu ruhlarla temas nasıl mümkün olabilirdi? Ruh nereden gelmiştir, nereye gidecektir? Ölümün bu bilinmezliği nedir?» Çıracak kendi nefesine bu soruları sorardı, fakat cevabını bulamazdı. Üs.. lar kendisine, dünyaya ait uğraşımaları göstermişler, mabetteki heykellere dikkati çekmişler ve semavi ruhlardan bahsetmişlerdi. Ancak, henüz herşey belirmiş değildi. Eski çağların derinliğinde, evrenin başlangıcı ve anahtarı olan bir Allah mevcuttur. Fakat bir çıracak bunun gerçek anlamını kavrayamaz. Bunu müzik âletlerinin anlam ve gücüne eriştikçe anlayacaktır. Üs.. tarafından talim ettirilen müzik felsefesi, Allah'ın ve

mevcudatın gizlerini ve genel âhengi kapsamaktadır. Heptakord adı verilen yedi telli sazın, yedi sedası ile ortaya çıkarılan, yedi çeşit gizli makam, ışığın yedi rengine, yedi gezegene, varlıkların yedi şekline uyar. Bu yedi hâl, en küçüğünden, en büyüğüne kadar maddî ve ruhi âlemlerin hepsinde husule gelmiş ve belirmiştir. Eğer bu biçim ve hallerin melodisiyle ruhun yaşantısı akort edilirse, o zaman ruh gerçeğin yapısına uygun bir tarzda titreşime başlar.

Ruhun saflaştırılması ile beraber, beden arıtılmasına da üstün özen gösterilirdi.

Bedeni de ruh gibi temiz tutmak gerektiği için defalarca temizlenirdi. Bizzat FİSAGOR, mihraba tamamen temizlenmeden gelmez, o, kutlamak istediği Tanrı'ya bu suretle yakınlaştığını sanırdı. Böylece ilâhi vibrasyonlara beşeri adaptasyon husule gelirdi. Bütün inisiyeler, mabet dışında kendilerini bir takım kutsal işaretlerle tanıtır; birbirlerine karşılıklı olarak yardım etmeye ve Üs.. de mutlak surette itaat etmeye mecburdurlar. Sağlık kurallarına ve törelere tam bir disiplinle uyulurdu. İnisiyenin kendi varlığını ilâhi bir âhenkle

süslemesine özen gösterilirdi. Fisagoriyenlerin yaşantısı kuru bir zühtü takva (çile çekerek iradenin güçlendirilmesi) değildir. Evlilik kutsal addedilmekle beraber namus ve ıhlâklık şarttı. Bu hususta Üs.. şöyle derdi: «Şehvete tutsak olduğun anda kendi içinden, kendinin düşmeye ve alçalmaya başladığını hissedeceksin» Kemâle ermek için itidal esastı. FİSAGOR, inisiye olmuş kadınlarda erdemnin bulunabileceğini kabul eder; fakat harici kadınları bu değerden yoksun addeder ve onlara karşı çekingen davranırdı. Bir fisagoriyenin günlük yaşantısı şöyle geçirdi: Vakit gelince İyoniyen denizin mavi dalgaları arasından güneşin altın ışıkları göklere yansıtmaya başlar ve Müz'ler Mabe-di'nin sütunlarını ilk ışınlar parlatırdı. O zaman genç fisagoriyenler APOLLON'a bir dua okurlar, canlı ve füsunlu Doriyen bir raks yaparlardı.

Ondan sonra mabet içinde sükût ile derin düşünceye dalarak bir süre dolaşırlardı. Onlar için her uykudan uyanış, dünyaya yeni bir geliş demektir. Günün başında, tamamen temizlenmiş olan ruh sabah dersi için bu safiyet ve masumluluğunu korurdu. Gençler ormanlarda, büyük ağaçların

sessiz gölgeğinde gurup gurup toplanırlar ve Üs..ları onlara derslerini verirlerdi. Öğle vakti kahramanlara adanan bir dua okunur, iyilik yapan dehalar takdis edlirdi. Esoterik geleneklere göre büyük ruhların, öğle vakti, güneş ışınlarıyla birlikte dünyaya yaklaştıkları kabul edilirdi. O zaman fena ruhlar gölgeye çekilirler ve gecenin bastırmasını beklerlerdi. Öğle yemeği olarak çoğunlukla ekmek, zeytin ve bal yenilirdi. Öğleden sonra jimnastik yapılır, ondan sonra meditasyon çalışmaları başlardı. Daha sonra da sabahleyin alınan ders üzerinde derin düşünceye dalınırdı. Güneş batınca, hep bir arada bir dua okunurdu. Bu dua ölümlerin koruyucusu DİYANA'ya, yüce hikmetin MİNERVA'sına, semâvi JÜPİTER'e, kozmik ilâhlara adanırdı. Daha sonra akşam yemeğine oturulur ve yemekten sonra, her iki dost bir arada, küçük büyüğün gözetimi altında konuşma ve okumalara başlanırdı.

Bulutsuz bir sabah saati gibi saf ve sade geçen bu ömür, böylece astronomik bayramlara kadar sürerdi. Astronomik bayramlara genç yaşlı, kadın, erkek, herkes ve her derecedeki inisiyeler katılırdı.

APOLLON'un döntüştü ve Seres gizlerinin semavileşmesi adını alan merasim esnasında genç kızlar lir çalarlar, evli kadınlar erguvanî ve safran rengi mantolar içinde şarkılara katılır ve mısralardan dökülen veznin dalgalarına uygun raks hareketleriyle trajediyi taklit ederlerdi.

Bu müziğin derin melodisine kendini kaptıran novis okült kuvvetlerin ön sezisi içinde evrenin ruhunu, doğa yasalarının özlemini duyar ve yaşardı. Evlenmeler, cenaze merasimleri çok özel ve samimi

idi. Bir novissiya, mabetten kendi arzu ve iradesiyle çıkar gider ve harici yaşantıya dönerse veya çırak doktrininin bir sırrını açıklarsa, inisiyeler kutsal avluda, onun için bir mezar kazarlardı. Çünkü o ölmüş addedilirdi. Üs. «O ölmüşlerden daha fazla ölmüştür, çünkü adi ve fena yaşantıya dönmüştür. Gerçekte bedeni insanlar arasında dolaşıp duruyor fakat ruhu ölmüştür. Ona ağlayalım» Kazılan bu mezar, o kaçıp giden veya ihanet edenin uğursuz sembolü addedilirdi.

DÜZELTME

- 1 — Derginin 54. sayısında yayımlanan «Ruhun Varlığı ve Sonsuzluğu Üzerine Düşünceler» başlıklı yazının 29'uncu sayfasının üçüncü satırına şu kelimeler eklenecektir:
(... geçer. Freud'un tablosunda...)
- 2 — 30. sayfanın 13 ve 14 üncü satırlarında geçen SÜPEREGO kelimeleriyle, aynı sayfanın son iki satırında geçen ÜSTİNSAN kelimeleri arasındaki ayırıcı (/) işareti fazladır. Kaldırılacaktır.

Batılı Felsefe Düşüncesi ile İnisiyatik Düşünce Arasında Bir Karşılaştırma Denemesi

Jak ALGUADİŞ

Felsefi düşüncenin (1) bir bakıma inisiyatik düşünce ile sırtı-
ta geldiği bilinen bir şeydir. Gerçekten de felsefi düşünce zaman
zaman inisiyatik düşünceyi yadsır, tanımaz. Amacımız bu tanı-
mazlık olgusunu anlatmaya çalışmaktır her şeyden önce. Felsefi
düşüncenin inisiyatik düşünce ile varolan karşılığı dışında, bu
düşüncelerin 1) karşılıklı olarak etkilenmelerini 2) Farklılık ve
benzerliklerini, açıklamaya çalışacağız.

TANIMLAR

Inisiyatik düşünce:

Kişisel çaba ve değerlendirmeler sonucu, inisyasyonun getirdiği
öğretilerle İnisiyatik gerçeğe varmayı amaçlayan düşünce türü.

Varlık :

Felsefede «Gerçekten Olan» demektir. Descartes Varlık için:

(1) Komumuz batılı felsefe düşüncesi ile ilgili olduğuna göre felsefi düşünce
deyimini, batı felsefesi anlamında kullanıyoruz.

«Bizde bulunan tüm gerçek ve doğru sonsuz ve Mükemmel bir «Varlıktan gelir» der (2).

FELSEFEDEN ÖNCEKİ DÜŞÜNCE

Aşağıdaki alıntı, Orhan Hançerlioğlunun «Felsefe Sözlüğü» kitabındandır: «Doğa olayları arasındaki nesnel ve zorunlu bağlantılar ilk insanlarca da sezilmiştir. Örneğin güneş çıkınca toprak ısınıyordu, demekki sıcaklık (sonuç) ın «güneş (neden)'le ilişkisi vardı. Bunun her zaman ve her yerde böyle olduğunu ve hiç değişmediğini görüyorlardı, demekki iki olay arasındaki ilişki zorunluydu... yağmur yatmadan önce kurbağaların bağrıştıklarını gözlemleyen ilkeller, kuraklık günlerinde kurbağalar gibi bağrışarak yağmur yağdırmak için büyü yaparlardı çünkü aynı nedenin aynı sonucu doğuracağına inanıyorlardı. Nedensellik ilişkisi giderek dinsel bir nitelik kazanmış ve ilkelerde olduğu gibi uzun bir süre inanç olarak kalmıştır.» (3)

Büyü yaparak yağmur yağdıran ilkel insan için amaç yağmur olgusuna egemen olmaktı. Yani bir bakıma içsel bir olayla karşılaşıyoruz... Yağmura içsel değil fakat kendi dışında bir olay gibi baktığı ilk ve gizemli anda insan, duyumsadıklarının yanlışı olabileceğine olasılık vermektedir... Zaman Uzaydan yavaş yavaş ayrılmakta ve artık us VARLIK'la DÜŞÜN'ü değişik iki nesne gibi algılamaktadır.

İnsanların Doğaya egemen olma çabaları gereksinmelerini karşılama isteğinden kaynaklanıyordu. Bireyin bir üretim fazlalığı yaratması gerekir ki, bu fazlalıkla nefes alıp barınsın. tehlikeye göğüs gersin. Çağımızın tüm pozitif bilimlerinin kökeni adı geçen «fazlalığın» sonucudur bir bakıma. Felsefeye gelince Doğa egemenliğinin «nasıl»ını değil fakat «neden» ine yanıt aradığı için giderek diğer bilimlerden ayrıldı ve İnsanlığın düşünce tarihinde kendisine özgü yerini aldı.

(2) André Lalande - Dictionnaire Technique et Critique de la Philosophie - sh. 308. 1951 baskısı (Société Française de Philosophie) - ETRE/ parag. 2-1/B.

(3) Orhan Hançerlioğlu - Felsefe Sözlüğü - «Nedensellik» - sh. 293 1979 baskısı Remzi Kitabevi.

FELSEFİ DÜŞÜNCE

Tarih boyunca uğradığı değişiklikler dolayısıyla biz burada felsefenin tanımını vermekten kaçınacağız. Ne var ki yapılan tanımlar ne olursa olsun düşünce türümüzün (tabii çok genel olarak) 2 dev akım üzerinde kurulduğunu ileri sürmek yanlış sayılmaz kanımızca. Bu akımlar a) Realizm b) İdealizm'dir.

Felsefenin 2 akım türüne bölünüşü hem uzun evrelerde oluşmuş, hem de (özel durumlar ayrı) hiç bir zaman salt realist veya salt idealist bir görünümle çıkmamıştır karşımıza. Dolayısıyla Realizm/İdealizm sınıflamasını daha da genelleştirip a) Realizm b) Realizm'den sonraki akımlar diyeceğiz.

FELSEFEDE REALİZM

Dünyayı insan usundan bağımsız ve 5 yetinin getirdikleri ile algılayıp onu objektif bir nesne olarak açıklayan düşünce akımına Realizm denir.

Gerçek nerede? Kafamda mı, Dünyada mı? Dünyada ise olayların neden-sonuç ilintisinin kafamdaki haliyle Dünya olaylarına- tabii us'un süzgeçinden geçtikten sonra- uyması gerekir. Aradığımız gerçek sonsuzda bir noktada kafamın uyarladığı matematiksel formüle göre saptanabilecektir bir gün. Amaç bilinenle bilinmeyen arasındaki sınırı giderek daraltmak ve böylece Varlık sorununa (GERÇEKTEN OLANA) bir çözüm bulmaktır.

Varlık Felsefenin baş sorunu ve başlangıcıdır, denebilir. Varlıktan hareket eden Felsefe giderek değişik ve yeni kavramlar içerecek ve bireye bir dizi temel soru sordurtacaktır: a) Moral içerikli sorular (cesaret, onur, doğruluk) b) Metafizik içerikli sorular (Tanrı varmı, yokmu? Tanrı veya Tanrılarla insan arasında nasıl bir münasebet vardır?..). Tüm bu sorular Varlıktan kopup gelen, yani tek ve genel bir kavramdan doğup, düşünen bireye uzanan bir işlevin sonucudurlar. Dış Dünya eşya'dır (objet), ve Felsefe'nin amacı eşyayı anlayabilmektir. Tek bir nesnenin değişik iki yüzüdür aslında İnsan ve Doğa. Bu yüzlerin birbirlerine yapışık Siyamlı kardeşler gibi kavuşamamaları Realist Felsefenin denektaşdır. Çünkü bu Felsefeye göre Gerçek sonsuzda-

dır ve us Gerçeği hiç bir zaman yakalayamayacaktır... Ve.. Tanrıların öfkesine uğrayan insanoğlu Gerçeği tam bulacağı anda onu Sisyphe gibi elinden kaçırarak ve bir daha -bir daha baştan aynı çabayı-gerçeği arama çabasını yineleyecektir.

Felsefenin Varlık sorununu çözüp çözemediğini söylemek hem zor hem konu dışıdır. Konu dışı olmayan ve öncelikle vurgulanması gereken, Felsefi düşünce ile İnisyatik düşünce arasındaki temel farktır. Felsefi düşüncedeki duruma karşın İnisyatik düşünce kendisini «ben gerçekim» diye tanıtır. Temel fark buradadır. İnisyatik düşünce için Gerçeğe ulaşamama, veya «DOĞRU» ya yapışamama diye bir şey söz konusu değildir, olamaz.

İlerde kısaca sözümlü edeceğimiz Deneyci ve Realist olmayan felsefelerde. İLK TÖZ=VARLIK=GERÇEK ya olduğu gibi yadsınmakta (Berkeley'in özdeksizciliği=gayrimaddecilik=immaterialisme) veya Kant'ın felsefesinde olduğu gibi «bilinmeyene» indirgenmekte, ya da Hegel'in yaptığı gibi US'la özdeşleştirilmektedir. Yani Varlık bir bakıma sorun olmayı sürdürmektedir. Dolayısıyla genellikle realist olmayan felsefelerden şimdilik söz etmeyişimiz inisyatik düşünce ile felsefi düşünce arasında MUTLAK bir karşıtlığı etkilemez.

Us eşya ile bir olanıyorsa, yani nesnel bir imkânsızlık söz konusu ise şimdi artık dikkatlerimizi kökeni değişik bir düşünce türüne çevirmek doğru olmaz mı? Acaba inisyatik düşünce ele aldığımız nesnel imkânsızlığı tanımayan, tanımak istemeyen, bilinçaltından kopup gelen bir düşünce türü müdür? Bu sorunun yanıtını birazdan vermeye çalışacağız.

İNİSYATİK DÜŞÜNCE

Şimdiye dek yeterli bir açıklıkla demediğimiz şu olabilir belki de

Felsefeyi (hiç olmazsa realist felsefeyi) Varlıktan kaynaklanan, hatta Varlık kavramı üzerinde kurulu bir düşünce türü gibi anlattıksa konunun kökenine, en başlangıç noktasına inmek isteyişimizdendir. Aynı gereği İnisyatik düşünce için de duyuyoruz. Kuşkusuz Varlık kavramının İnisyatik düşünceye göre «ne» ol-

duğunu saptamak kolay değildir ve bizi bu denemenin dışına taşan tehlikeli dönemlere götürür. Ancak savımız incelemekte olduğumuz düşünce türlerinin Varlık kavramına değişik açılardan baktıklarıdır.

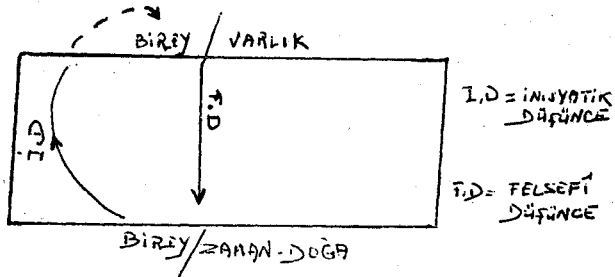
«İnisiyatik düşüncede... iki ilke münakaşa kabul edilmeden kullanılır:

a — Tanrı vardır ve Tanrı Zaman ve Mekân ile sınırlı değildir, tezatlar alemi dışındadır. b — Ruh vardır, Tanrının bir parçasıdır.

Tezatlar alemi ruhu çerçevelemez ve ani olarak tezahürünü engellemektedir (4).

Ayrıca diyebiliriz ki Zaman insan usunun dokusu olup Doğayı ölçen (algılayan) alettir. Zamanın doğayı ölçtüğü ise Varlığı us'a tanıtamaz, çünkü Varlık zaman ötesindedir. Şu halde düşünce türlerimizi ayıran, karşıtlığa neden olan nesne bir bakıma Zamandır, zaman kavramıdır. Zaman iki düşünce türünün arasında yüzeysel de olsa orantı kurmamıza olanak vermektedir. Zaman eğer doğayı algılıyorsa, inisiyatik düşünce Doğayı değişik bir biçimde anlatan bir tür bilgi olmalıdır. Aşağıdaki (a) şeklini alırsak felsefi düşünce için tüm sorunların Varlıktan kopup geldiğini ve birey'in us'un dokusu Zamanın kısıtlayıcı sınırları içinde kaldığını görüyoruz. Oysa inisiyatik düşünce bakımından durum terstir. Yani; inisiyatik düşünce doğa'dan kaynaklanmakla birlikte, Doğayı aşan ve aşığı anlatan bir dildir.

(a)

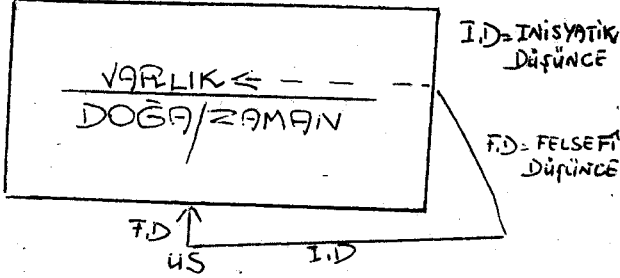

Yapısı gereği kendi kendini kısıtlayan birey felsefenin çizdiği sınırlar içinde yalnız Us'a bel bağlayabilir; Us'un birey için tüm

(4) Üs'. Reşat Atabek'in notundan

yarattıkları «DÜNYA MALI» kalmaya mahkûmdur ve insanların Doğaya egemen olmaları bir zorunluk ve bir yazgıdır. Bu yazgının gerektirdiklerini hem kabul ederek hem de adeta onun ötesinde bir şeyler arayarak oluşturulan düşünceye İnisiyatik düşünce denir.

(b)

«Düşünce tarihinde felsefi görüş ve mantıkla bağdaşmayan bazı açıklamalarla karşıkarsıya kalınmaktadır, bir kaç tanesini nakil edelim:

«Koruyucu ıstırap (la souffrance salvatrice). İztırap ego'yu yok ettikte tezatlar aleminin dışına çıkmak olanağı bulunmaktadırdır. Yung'un açıklamalarına göre le MOI'dan le SOI'ye geçmek.

«Boşluğun tanrısı (le Dieu du vide, du néant) Madde aleminden kurtulmak, gerçeğe varmak, daireyi yok edip boşluğa girmek. «Dış gözlerle değil iç gözle gerçeği aramak, bulmak, dışa dönlüklük değil, içe dönlüklük.

«Ego'suz bilinç. Amaç bilinci değiştirmek değil, bilinci aşmaktır, «kötülüğe karşı iyiliğin zaferini temin değil, BİLİNCİ tezatlar «aleminden kurtarmaktır.

«Genel amaç gerçeği aramaktan çok, gerçek olmaktır, sınırların «tümünü yok etmektir.»

Bu çok yararlı açıklamalarla, İnisiyatik düşünce kısmen de olsa aydınlanıyor bizler için. Ayrıca sembolizmanın konumu da belirlenebilmektedir. «Herhangi bir şeyi, kendisinden başka bir şeyle belirtme işlemi» (6), sembolün tanımı ise, sembolizmayı

(5) Üs'. Reşat Atabek'in notundan

(6) Bkz. Orhan Hançerlioğlu — Felsefe Sözlüğü

biz paralel bir düşünce aracı. insan usunun normal didaktik şartlarda göremediği gerçekleri yansıtan bir yöntem olarak görüyoruz. Bu satırların yazarı için belli ve kesin olan şudur:

Eğer Masonluk «verilen» bir «HAKİKAT»e dayanıyorsa, o halde, değişik geleneklerin, ne kadar değişik olurlarsa olsunlar, tümünden ilk ve ortak bir kaynağa bağlanmaları, kabul edilebilecek bir görüştür. Aksi halde Masonluk birleştiriciliğini yitirir. Sembolizmanın fonksiyonu ilk töze, yani Varlığa götürmektir düşünen Masonu. İnisiyatif düşünce ilk kaynağa bağlanma bilgisi ve sanatıdır. Masonluk bir meslektir demenin nedeni işte bu sanatsal yöne dayanır.

Sembollere sakınganlıkla önem vermeliyiz. Sembolün ancak bir düşünceyi- bir diğer düşünceye bağlı olarak «kristallize» ettiğini, bu bakımdan önce düşüncenin (ve düşünmenin) önemli olduğunu gözden ayırmamalıyız. Sembolizmanın şekilciliğini abartmamalıyız. Özetle dikkatlerimizi düşünceye verip sembolü geleceğin içinde kullanabilmeliyiz.

Denememizin bu kısmını çarpıcı bir şekilde özetleyen, René GUENON'un «APERÇUS SUR L'INITIATION» kitabından derleyerek çevirdiğimiz «SEMBOLİZMA VE FELSEFE» bölümündeki bir kaç paragrafı aktarıyoruz:

«Sembolizmaya bir düşünce şekli gibi bakarsak onu zaten felsefe ile karşılaştırabilme imkânı olan tek açıdan, kısaca ve açıkça salt beşer açısından göz önünde bulundurmuş oluruz..... «sembolizmanın en gerçek temeli gerçeklik basamakları arasındaki uygunluk olup, bu basamakları birbirine bağlayıp doğal düzenin tümünden doğa üstü düzene uzanan, bütün gerçeklik basamakları arasındaki uygunluktur. Bu uygunluk sayesinde «tüm Doğanın kendisi bir sembol olup, asıl içeriğini ona DOĞA üstü (veya metafizik) bilgiye ulaşmak için gerekli bir dayanak gibi baktığımız takdirde kazanır.....»

«Sembolizmanın transandantal değerini oluşturan bu üstün nitelikleri karşısında Felsefe, acaba hangilerini kendi hesabına geçirmek isteyebilir? Felsefe ismi ve yaşadığı devri belli bir adanın ürünü olduğuna göre, onda beşeri ve kişisel bir şeyden başka ne olabilir ki?..... Bu nedenle Felsefe ve Semboliz-

«ma arasında herhangi bir karşılaştırma kurmak ancak beşeri «açıdan bakmak koşulu ile mümkündür, çünkü... (sembolizmaya göre) «felsefe dalında eşdeğerlik veya herhangi bir uygunluk şekli bulmağa olanak yoktur..... (7)

Metafizik bakımdan İnisyatik düşünce yalnız tanrısal kurallara dayanan (bu kurallar dini veya geleneksel olabilir), onlara tartışmasız uymayı gerektiren, ve Gerçeği bu kuralların dar sınırları içinde arayan bir düşüncedir. Geleneksel anlayışa göre inisyatik düşünce «en son bilgi, en yüksek bilgi», bir bakıma Tanrısal Hikmet demektir. Biraz sonra yeni bir yaklaşımla hikmetin özüne dokunmadan ona değişik bir açıdan bakmağa deneyeceğiz.

Şimdiye dek amacımız felsefi düşünce ile inisyatik düşünce arasındaki temel karşıtlığı açıklamak olmuştur. Giriş bölümünde de belirttiğimiz gibi düşünce türlerimizin birbirlerini tanımamazlık olgusunu anlatmağa çalıştık her şeyden önce. Bir neden araştırdık bu karşıtlığa ve gördük ki karşıtlık metafizik bakımdandır. Acaba metafizik olmayan düzeyde, beşer düzeyinde yapılan bir karşılaştırma, ne gibi sonuçlara götürecektir bizleri? Şimdi böyle bir analizi deneyeceğiz.

EŞERİ DÜZEY KARŞILAŞTIRMASI

Önce karşılıklı etkilenmelere bakalım.

Karşılıklı etkilenmeleri 2 aşamada Realist ve realist olmayan ekollere göre irdelenmek gerekir. Dinsel düşünce ile tüm orta çağ boyunca paralel bir akışın içinde olan realist felsefe inisyetik düşünce tarafından derinden etkilenmiştir. Aslında orta çağ felsefecilerinin çabaları egzoterik olan dini felsefeye uyarlamak olmuştur (St. Augustin, Eflatun-St.Thomas, Aristotelesi model olarak aldılar). İnisyatik düşüncenin etkisi din yolu ile ve dolaylı olmuştur. Diğer bir deyimle o devrin ölçü ve şartlarında din ve inisyatik düşünce arasındaki bağıntıyı bu düşüncüler felsefeye yansıttılar.

(7) René Guénon - *Aperçus sur l'initiation (Symbolisme et philosophie)* bölümü sh. 132 133/1953 baskısı Editions traditionnelles

REALİST FELSEFENİN SAHNEDEN ÇEKİLİŞİ

Felsefi düşünce ne salt realist ne de salt idealist'tir demistik. Örneğin Deneyciliğin (empirisme) veya Özdeksizciliğin (gayrimaddecilik=immatérialisme) idealizm'le ne denli bağlantılı olduklarını açıklamak zordur. Kesin olan (tabii kanımızca) realist felsefenin sahneden çekilişi ile inisyatik düşüncenin felsefeye etkisinin eriyip kaybolduğudur. Bu etkiden günümüz düşün koşullarında tekrar söz etmek mümkündür? Yani çağımızın güncel felsefesi inisyatik düşünce tarafından etkilenebilir mi? Bu soruya yanıt verecek durumda değiliz henüz (8).

Renaissance'ın, Protestanlığın, Galillee ve Pascal'ın bilimsel buluşlarından etkilenen düşün, Descartesçı felsefe ile bir kapıyı aralamıştı. Dış Dünyanın (eşya=objet), yetilerimin algılayıp verdiği subjektif objet'ye göre sonsuzda bile buluşamama olasılığı. Artık realist felsefede olduğu gibi 5 yetinin getirdikleri ile algılanan şey, objektif bir nesne değildir. Şüphecilik pozitif bilimlerden düşünce sığramış ve oradan sosyal yaşama bulaşmıştır. Kültürlü insan her zamandan fazla sistemli bir şüpheli görünümündedir. İşte toleransa ve Deizme kayan bu ortamda, modern Masonluğun temelleri atıldı.

∴

1723 Anderson Anayasasının bir özelliği, metafizik görüşlerimiz na olursa olsun Masonluğa artık kapıları sıkı sıkıya kapalı transdantal kökenli bir kurum gibi bakmanın (yalnız böyle bakmanın) gereğini ortadan kaldırmış olmasıdır. Bu yenilik bir ölçüde felsefi düşüncenin ürünüdür. Gerçekten Anderson anayasasını izleyen yıllardaki olayların inisyatik düşünceye etkisini araştırırsak şunları söyleyebiliriz.

16 yüzyılda beliren. 18. yüzyılda belirginleşen din ve düşüncün birbirinden ayrılma olgusuna, önce Protestanlık, sonra Bilimin Bilim olarak bağımsızlaşması, en sonra da felsefi düşüncenin

(8) Masonluğun ve belki de inisyatik düşüncenin 1800 lerden sonra 19. ve 20. asırlardaki gelişmelerine göre, felsefel düşünce ile bir karşılaştırmasını sürdürmek bir bakıma bu denemenin amaçlarından ise de, buna hazırlığımız ve yerimiz izin vermemektedir. (Örneğin inisyatik düşünce ve Nietzsche/inisyatik düşünce ve varoluşçuluk vb.....)

giderek idealizme kayması neden olmuştur. 16., 17., ve 18. yüzyıl hümanist ve filozofları 2 prensip armağan ettiler insanlığa: Tolerans ve insanın kendi yaratıcılığına dayanması. (Bacon-Descartes-Locke-Desaguliers-Voltaire-Rousseau-D'Alembert Diderot), Toleransın 17. yüzyılın sonundan başlayarak (Locke) sonraki yıllarda yalnız Masonlukta değil fakat çeşitli kuruluşlarda yerşermesi o devrin düşüncülerinin tolerans fikrine bir sistematik içinde bakmış olmalarındandır. Nice toleranslı, kişiler her devirde yaşamıştır doğal olarak. Ancak Toleransı insan hakları ile bütünleştirmek, onu adeta kişinin ayrılmaz bir parçası gibi görmek, «Evrensel İnsan Hakları» bildirgesini hazırlayan, devrim yaratan bir tutumdur.

İnsanın kendi yaratıcılığına dayanması daha derin ve kavrayıcı bir görüşten kaynaklanıyordu. Konumuz açısından bu kaynak Descartes ile başlamış bulunan Realist/Skolastik felsefeye baş kaldırış, Locke ve Hume'un deneyciliğidir. Günlük yaşamın bu değişimlerden etkilenmemesi ve bu yaşamın içinde bulunan masonların İnisyatik düşünceye olan yaklaşımlarının değişmemesi olanaksızdı. Olanaksızdı çünkü din ve düşün artık 2 ayrı kutup (laisizme kayma) ve Realist felsefeden sonra Kant'ın metafiziği bilimselleştirme girişimine zemin hazırlanıyordu. Yani Tanrısal düzeydeki inisyatik düşüncenin başlıca 2 desteği (din ve Realist felsefe) önemli yaralar almıştı.

Bu açıklamalara dayanarak İnisyatik düşünceye beşeri düzeyde bakmanın artık bir gereklilik durumuna geldiğini söyleyebiliriz. Düşünen Mason (özellikle inisy Mason) GERÇEĞE YALNIZ TANRIYA UYARAK DEĞİL, kurallara tartışmasız değil, fakat değişik bir bilge tutumla, AKIL ile yurmayı deneyecektir. Bilgelik yani hikmet Tanrısal hikmetken, Beşeri hikmet olmuştur.

Bu aşamada bir vurgulama yapmak istiyoruz:

İnisyatik düşüncenin «beşeri» düzeyde yapılan bir analizi, modern insanın durumundan kaynaklanmaktadır. Düşünen HER Mason sanırız bir soru sorar kendisine? «Günlük yaşamımla İnisyatik Düşünce arasında ilinti varmıdır? Varsa, nedir bu ilinti? Problem (yani ilinti problemi) modern ve günlük yaşam ta-

rafından EMPOZE edilmiştir, ve Masonun yazgısı bu soruya cevap vermeye çalışmaktadır.

Mademki İnisyatik düşünceyi beşeri düzeyde irdelemek istiyoruz, şu halde Tanrısal düzeyde olmayan bazı şeyleri kabul edip, bu düşünceye yine de yaklaşmayı denemek gerekmektedir. Çünkü bir değişim söz konusu ise bu, İnisyatik düşüncenin kayboluşu değil, sadece «Mason İnsan» ın günlük uğraşını yeni bir yöntemle vermesi anlamına gelmektedir.

Kanımızca bu yöntem İnisyatik düşüncenin kendisine bakmakla belirlenebilir. Ritüellerimizdeki «Akıl» sözcüğünün önemi kuru bir bilimsellikten ayrı bir şey içermektedir. «Biz insan usuna güveniyoruz» demek, «yalnız usa güveniyoruz» demek değildir. Gerçekten «yalnız akıl» pozitif bilgiye yakın bir anlam taşırken, AKLÜ HİKMET (9) akli da içeren dinamik bir kavram niteliğindedir.

∴

Bilgelik beşeri düzeyden metafizik düzeye sonsuzca uzanan, inisyatik düşüncenin öznesini oluşturan bir kavramdır.

Metafizik düzeydeki İnisyatik düşünce için Bilgelik Tanrı (= Gerçek) ile insan arasındaki «mesafeye» tartışmasız saygı duymak demektir. Tartışmasız diyoruz çünkü bu saygı salt mantık ve us'a dayalı değildir. Tanrı hem en ulu yaratıcı hem de Bilgilerin bilgisidir. ONUN bilgisine erişmeyi kim düşüneyebilir ki?... Bu düşünce için asıl zorluk mesafeye rağmen Varlık probleminin ötesine gidip Gerçeğe varmaktır.

«Mesafe fikri ile bilgeliğin düşüncedeki yerini saptamaya çalıştık. Bu yeri çöldeki bir kuyuya benzetirsek, grek felsefesine göre kuyunun yerini bulmak en önemli meseledir. Kuyu nerededir diye sorar grekler.» (10) Yani beşeri düzeydeki inisyatik dü-

(9) Bu denemede aklühikmet, bilgelik ve hikmet sözcüklerini eşanlamda kullanıyoruz.

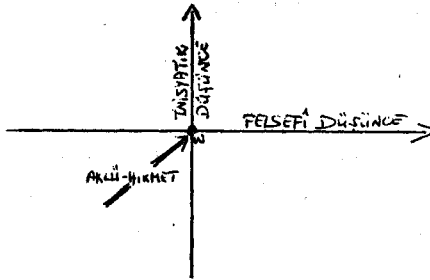
(10) Bkz. Mimar Sinan Dergisi 1984 sayı 51, sh.74 Jak Alguadits Tevrat ve Talmuda göre yahudi düşüncesinde aklühikmet.

şünce için hikmet önceden kabul edilmiş bir veri değil. «bir baş eğme ve ancak bu baş eğişin belirlediği geometrik yerde açılan dar fakat çok derin bir kuyu.» değil, (11) fakat sürekli ve dengeli «bir yetkinlik arayışıdır. «M.: dışardan gelecek hiç bir güç ve «yardıma güvenmeksizin kendi kendini yüceltmeye çalışmalıdır. «dır. Arasına günlük hayatın kaygularından uzaklaşarak düşünceye dalmalı, vicdanının sesini dinlemelidir. Ancak böyle zamanlarda iyilik ve güzelliğin kaynağını görebileceğimiz geniş «ufuklar gözlerimizin önünde açılır. Düşüncelerimiz Ev.'. Ul.'Mi.' «dediğimiz yüce Varlığa doğru yükselmeğe başlar. Dileyelim ki «bu yükselmede el birliğiyle yapacağımız çalışmalar bize yeni «güçler bağışlasın. K.'lerin uyanık ve dikkatli olunuz..... (12)». Felsefedeki bilgelik anlayışının Ritüelimize, yani inisyatik düşünceye olan etkisi (ve katkısı) bizce açıktır. Ancak:

«İnisyasyon Felsefi düşünceden inisyatik düşünceye geçişi sağlar, tezatlar aleminin yarattığı sınırları yok etmeğe çalışır. Bu «yok ediş birden gerçekleşemez bu nedenle müteaddit dereceler «yaratılmıştır.» (13)

Müteaddit derecelerden yararlanıldıkta, Masonluğun öğretisi bir mantıkla inisyatik düşünce felsefi bakımdan bilgelikten sıyrılmakta ve metafizik düzeydeki akl-ü-hikmete ulaşmaktadır.

Aklühikmetin İnisyatik ve felsefi düşüncelere göre sembolik yerini belirtmeye çalışırsak aşağıdaki şekli çizebiliriz

Düşünen ve inisy mason için temel sorun omega noktasını sap-tayıp Gerçeğe ulaşmaktır.

(11) Bkz. aynı yazı sh. 74

(12) 1. derece Rit. (açılış)

(13) Üs.: Reşat Atabek'in

S O N U Ç

Bu denemenin bizi bu ana kadar sürüklediği noktada, «kıssadan hisse» ne çıkarabiliriz acaba? 2 düşünce türünün temel karşıtlığı dışında (3) çizgi gölgeden aydınlığa çıkmakta.-

Birinci çizgi ayrılık ve farklılıkları açıklar

İnisyatik düşünce her şeyden önce gelenekseldir.

Felsefi düşüncede geleneksellikten söz etmek ancak ekol bakımından ve özellikle düşünce yöntemi bakımından mümkündür.

İnisyatik düşünce felsefe kadar özgür değildir. İnisyatik düşüncede VERİLEN VE ALINAN felsefeye göre daha kalıplaşmıştır ve us'un manevra yeterliği bir bakıma daha dardır.

Felsefi düşünce daha özgürdür ve us'un manevra yeterliği mantık çerçevesinde kalmak koşulu ile sonsuzdur denebilir.

İnisyatik düşünce kendinde beşer olmayan bir kaynak gördüğü için amacı bireye bunu anlatmaktır.

Felsefi düşünce bireyin dünyadaki yerini saptamaya çalışır. Felsefi düşüncenin ana çabası bireyle birlikte ve birey için dünyayı yargılamak ve hatta değiştirmektir.

İnisyatik düşüncede tolerans ve kardeşlik üstadın çiragına öğrettiği bir tutum ve inisyasyon yöntemidir.

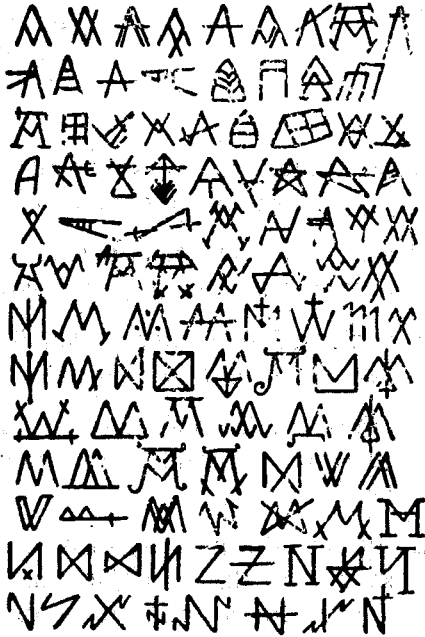
Felsefi düşüncede tolerans ve kardeşlik şart değildir. Toleranslı olmayan felsefeler çoktur.

İkinci çizgi Realist felsefenin inisyatik düşünceye bir etkisi olmadığını göstermektedir. Tersine inisyatik düşünce realist felsefede bazen farkedilebilmektedir.

Üçüncü çizgi deneyci felsefenin ve protestan dininin inisyatik düşünceye sosyal ortam ve bilimden de kaynaklanan katkısı ile ilgilidir. Bu katkının sonucu olarak Masonlukla bütünleşmeye başlayan Tolerans ve İnsan haklarına saygı prensipleri 18. yüzyıl boyunca giderek önem ve yaygınlık kazanır. İnisyatik düşünce Metafizik düzeyden Beşerî düzeye geçer ve Bilgelik kavramı

yüzeysel olarak değişik bir nitelik kazanırsa da temelde değişmez.

Bu denemenin sonuna varmış bulunuyoruz. Bir çok noktayı -istemeden- gözden uzak tuttuğumuza, ve her şeyin üstünde, daha da derine inmemiz gerektiğinin farkındayız. Umarız ileriki çalışmalarımızda!

Bir İnsanın Ölçüsü

Albert Simon
Çev. O. Fatih GÜNER

- Bir insanın ölçüsü kazandığı ya da kaybettiği savaşlar değil, uğruna savaştığı davalardır.
- Bir insanın ölçüsü sahip olduğu çocuklarının sayısı değil, onlara öğrettiği yaşam şeklidir.
- Bir insanın ölçüsü benimsediğini iddia ettiği İdealler değil, davranışlarıyla gösterdiği ideallerdir.
- Bir insanın ölçüsü sahip olduğu maddi servet değil, servetini yaşamını dolduracak şekilde kullanışıdır.
- Bir insanın ölçüsü elde ettiği kuvvet ve otorite değil, kuvvetini akılla, otoritesini de alçak gönüllülikle kullanma yeteneğidir.
- Bir insanın ölçüsü yaşama karşı duyduğu sevgi değil, yaşamı boyunca sağlayacağı itibardır.

Richard B. Russel Jr. (1897-1971)

Tarik GÜNER

Amerikan PTT'si 2 Kasım 1984'de, Georgia eyaletinin 40 yıllık senatörü ve eski bir Mason olan Richard B. Russel Jr. onuruna bir pul çıkartacağını duyurmuştur.

Richard B. Russel Jr. 2 Kasım 1897 de Georgia eyaletinin Winder şehrinde doğmuştur. Georgia yüksek mahkemesi başkanının 18 çocuğundan birisi idi. Kendisi Hukuk tahsilini 1918 de Georgia Üniversitesinde yaptı. Bir yıl kadar Bahriyede hukuk müşavirliği yaptıktan sonra serbest hayatı tercih etti.

1920 de Burrow şehri savcılığına seçildi. 1921 de Georgia şehir meclisine seçildi. 1927'den 1931'e kadar Georgia eyalet Valiliği yapmıştır. Valiliği sırasında eyalet masraflarından sağladığı tasarruf ile dağınık bir halde olan Üniversite sistemini birleştirmesi ile anılır.

1932 yılında William J. Harris'in ölümü ile boşalan Senato üyeliğine seçildi. Bu hizmete 1971 yılında ölümüne kadar devam etti. Senatodaki Güneyliler gurubunun başkanlığını 20 yıl yaptı.

1951/52, 1955/59 yıllarında, Senatoda Milli Savunma komisyonu başkanlığını yaptı. Bu devrede ülkenin savunma hareemaları

ile gelir kaynakları üzerinde pek çok olumlu çalışmaları olmuştur.

1948 ve 1952 yıllarında, iktidardaki Demokrat partiye karşı muhalefet hareketini yönetti fakat birincisinde Henry S. Truman's, İkincisinde de Adlai Stevenson'a karşı kaybetti.

Bussel kardeş 8 Nisan 1921 de 333 No.lu Winder locasında Mason olmuştur. 2 Mayıs 1921 de Kalfalığa, 10 Haziran 1921 de de Üstadlığa yükselmiştir. Masonik yaşamı 50 yıl sürmüştür.

Gerçi Masonik çalışmaları fazla aktif değildi ama ülkesine ve milletine karşı yüklendiği sorumluluk ve çalışma azmi her türlü takdirin üzerinde olmuştur.

Julian TRUJILIO (1828-1885)

Kolombiya Cumhurbaşkanı Julian Trujillo 28 Ocak 1828 de Popayan'da dünyaya gelmiştir. Parlak bir askerdi. Politikaya derin ilgi duyuyordu ve ülkesinin politik gelişmesinde güçlü çalışmaları olmuştu. «Loş Chaneos» savaşında Dr. Aquilero Parra'nın Liberal rejimine karşı ayaklanmalara kesin olarak son vermişti 1861'den 1863'e kadar Maliye Bakanı olarak görev yapmıştır. 4 Şubat 1863 de Rio Negro'da toplanan «Ulusal Kongreye» delegeler olarak katılmış, daha sonra da ülkesine bir süre de senatör olarak hizmet etmiştir. 1867'den 1869'a ve 1873'den 1875'e kadar Canea eyaletinin valiliğini yapmıştır. 1870/71 arasında Ecuador'da bütün yetkileri üzerinde toplayan Bakan, olarak görev yaptı. 1878'den 1880'e kadar da Trujillo'yu Colombia Cumhurbaşkanı olarak görüyoruz. Ölümü 24 Temmuz 1883 de Bogotada olmuştur.

Julian Trujillo'nun Bogoto'daki 16 No. lu. «Filantrophia Bogotana» locasında Masonluğa kabul edilmiş olduğu sanılıyor. 19 Mayıs 1852 de Arbalma'daki 17 No. lu, «Estrella del Tolina» locasına tebenni ettiği bilinmektedir.

1864 yılında Bogoto'da 1 No. lu, «Propagaderes de la Luz» locasının kurucuları arasında yer almıştır. Ayrıca, doğduğu yer olan

The Philatelic Freemason Ocak/Şubat 1984

Papayan'da kurulan 3 No.lu, «Luz del Canca» locasının da kurucularındandı. (21 Kasım 1864). Aynı zamanda bu Locanın ilk üstadı muhteremidir. Felsefi atelyelerdeki son derecesinin 30° olduğu bilinmektedir.

Julio Argentino Roca (1843-1914)

Arjantinli general ve devlet adamı Julio Argentino Roca 7 Temmuz 1843 de Tucuman'da doğmuştur. 15 yaşında orduya girmiş ve Paraguay ile Buenos Aires Konfederasyonu arasındaki savaşlara katılmıştı.

1877 de ülkesinin Savunma Bakanlığına atanmıştır. Arjantin'in kontrolündeki alanlarda Kızılderililerin işgali altındaki toprakların beyazlara açılmasını sağlamakla ün kazanmıştır. Bu başarısı Roca'nın halk tarafından tanınmasını sağlamıştır.

1880'de Cumhurbaşkanı seçilmiştir. Cumhurbaşkanlığı sırasında bir yandan orduyu geliştirirken bir yandan da ülkesinin uçsuz bucaksız toprakları üzerinde ulaştırma düzenini geliştirmiştir. Bu hizmetleri nedeniyle 1898 de bir kez daha Cumhurbaşkanlığına seçilmiştir.

1904 de emekliliğe ayrılmış ise de 1913 de yeniden göreve çağırılmış ve Brezilyaya büyükelçi olarak gönderilmiştir.

Arjantin'in gelmiş geçmiş en başarılı Cumhurbaşkanı olarak tanınmaktadır. Gerçi çok sert bir müzakereci olarak tanınıyor idiyse de gerektiğinde diplomatik olanakları sonuna kadar ve sabırla denemekten de kaçınmazdı, Arjantin ile Şili arasındaki o uzun hududun savaşız olarak saptanabilmesi tümüyle o'nun sayesinde olmuştur. Bu nedenle iki ülke hududunun birleştiği yerde, dikilmiş olan, «Christ of the Andes» heykeli o'nun adına dikilmiştir.

Roca, 19 Ekim 1914 de Buenos Aires de ölmüştür. Oğlunun adı da Julio Argentino Roca'dır. 1938/1942 yıllarında Arjantin'in Brezilya elçiliğini yapmıştır. Her ikisi de Buenos Aires'teki 1 No. lu «Union del Palata» locası amil azalarındandı.

General Winfield Scott (1786-1866)

Amerikan kuvvetlerinin 1808 Meksika savaşında Hafif Topçu alayında Bölük kumandanı idi. Zamanla, Amerikan Askerlerinin Babası diye anılmaya başladı. Bronz heykeli Washington'dadır.

13 Haziran 1876 da Petersburg yakınlarında doğmuş gerçek bir Virginia'lıdır.

1812 den itibaren çeşitli savaşlarda kendini göstermiş ve bir çok kez yaralanarak Alay Komutanlığına yükselmişti.

Winfield Scott 1841 de orduya Başkomutan oldu ve bu görevi 20 yıl sürdürdü. 60 yaşında iken bazı Amerikan kuvvetlerinden oluşturduğu özel bir ordu ile 1846 da Meksika ile harbe tutuştu ve 9 ay içinde harbi kazandı. Bu sıralarda aynı zamanda Amerikan ordusu baş komutanı idi. 1852 de Cumhurbaşkanlığına adaylığını koydu fakat kaybetti. Sivil savaş başladığında Virginia'lı olmasına rağmen Güney'den gelen tekliflere kapılmadı ve Amerikan ordusunun bir Generali olarak görevine devam etti. Kasım 1861 de, 53 yıllık aktif hizmetten sonra emekli oldu. 29 Mayıs 1866 da da öldü.

Scott Masonluğa Virginia'daki «Dinwiddie Union» (No. 23) Locasında girmiştir. (1805) 1825 de Kentucky Büyük Locasını ziyaret ettiğine dair bir kayda rastlanmıştır.

Scott'un resmi bir çok Amerikan pulunda görülmektedir.

OLAYLARIN İÇİNDEN

Derleyen : Sahr ERMAN

Hindistan BL. BÜ'nün mesajı :

«Her L.da (mason adayları için) bir öğretici grubun teşkili çok iyi bir fikirdir. Ham taşı mabedin inşasına yararlı bir blok haline getirmeğe ehil bilgili kardeşler böyle bir grup kurmalıdırlar. Bana inanın, öğreticilik zorunludur ve çok zaman da almaz. Hür masonluk yüksek ahlakî bir eğitimi gerekli kılan bir müessesedir. Masonik eğitimle öğreticilik eşanlamî kavramlardır. Kıdemli kardeşler karanlıklar içinde bulunan haricilerin yardımlarına koşmalı ve masonik gerçeklerin ışığından yararlanmalarını sağlamalıdır»

(The Square and Compasses - Hindistan BL'nin yayın organı - Mart 1984, 221).

Basınla ilişkiler :

İngiltere Birleşik BL'nin 12 Aralık 1984 tarihli toplantısına sunulan «Genel Maksatlar Kurulu Raporu»nun «Kamu ilişkileri» bölümünden aşağıdaki kısmı aynen aktarıyoruz:

«**Basınla münasebetler ih.**» Kurul masonik konuları yorumlamak hususundaki kesin yasağını yumuşatmış ve Londra'daki Genel Sekreterle Eyalet ve Bölge BÜ'leri tarafından tayin edilecek K'lerin, her hangi bir talimata ihtiyaç olmaksızın, masonik konularda sorulacak suallere cevap vermelerine müsaade etmiştir. Bunların dışında kalan K'ler Hür masonluk hakkında her hangi bir genel tartışmadan kaçınmakta devam mecburiyetinde olup, kendi özel ve meslekî hayatları hakkında basınla temasta bulunurken de tecrübeli olmalıdırlar».

Yine aynı Raporda, Birleşik Arap Emirliklerindeki 8160 numaralı Trucial L.nın bu ülkede masonluğun yasaklanması dolayısıyla 1978 yılından beri toplanamaması yüzünden, İngiltere Birleşik BL'na bağlı L.lar listesinden çıkarıldığı da belirtilmektedir.

Evrensel din :

«Celâleddin Rumî (Bütün dinler tek bir dindir) demişti... bunun en güzel örneğini masonlukta görmekteyiz... Gerçek tektir»

(The Square and Compasses, Haziran 1984, 55).

Masonluk, hiç bir zaman gizli bir dernek olmamıştır:

Bu başlık altında yayınlanan bir makalede, İtalya'nın ileri gelen masonlarından olup, iki yıl önce memleketimize gelmiş olan **Enrico Palmi K.** şöyle demektedir: «Masonluk vücut ve ruhun hürriyetini baskı altında tutmak gayesini güden herkesi korkutur; bu sebeptendir ki demokrasiyi suiistimal ederek fert hürriyetini yok etmek isteyen dernekleri de korkutur»

(L'Incontro delle genti, ekim-aralık 1984, 17).

İtalya BL'ında yeni bir bölünme:

«P 2» diye bilinen ve masonik teamüllere uygun bulunmayan bir L.nın bir kısım üyelerinin faaliyetinden kaynaklanan olayın akisleri devam etmektedir. Bu olaya ve BL'nın zamanında hareketsiz kalmasına tepki duyan otuz aşkın L., İtalyan BL'dan ayrılarak «İtalyan Genel BL.» adı altında bir BL kurduklarına dair bir bildiri yayınlamışlardır.

Buna karşılık BÜ.1 **Armando Corona K.** olan ve «İtalya Büyük Şarkı» diye anılan İtalyan BL., yeni kurulan BL'nın gayrimuntazam bir kuruluş olduğunu, BÜ. Corona K.in kendisine isnad olunan ve Trento sorgu hâkimi **Palermo** tarafından yürütülen soruşturmaya konu teşkil eden suçları işlememişinin kesinlikle sabit olması sebebiyle beraetine karar verildiğini belirterek, İtalyan masonluğunu temsil eden tek ve muntazam BL'nın kendisi olduğunu, bütün BL'lara bildirmiştir.

K.ler arasındaki bu bölünmenin, masonluk gelenek ve prensiplerine uygun biçimde halledilmesi samimî dileğimizdir.

Localarda Verilen Konferanslar

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	K O N U	TARİHİ
İDEAL	Suha Umur	Türk Masonluğu'nun uyku dönemleri	14.1.1985
KÜLTÜR	Atilla Büyüktuncay	Tarih Şuuru	14.12.1984
»	İskender Taner	Karma	25.1.1985
»	Cahit Bergil	Çırak'ın Anatomisi	8.2.1985
»	Gündüz Kireç	Mesleğimizde Tahkikat	8.3.1985
ÜLKÜ	Cevad Memduh Altar	İnsan	27.12.1984
»	Nail Güreli	Panel- Gençliğin Problemleri	7.3.1985
»	Zare Karakaş Özgür Polvan		
KARDEŞLİK	Reşat Atabek	El Sembolü	17.1.1985
»	Üstün Gürtuna	Rönesans ve Masonluk	14.2.1985
HÜRRİYET	Cavit Yenicioğlu	Türkiye'de Masonluğun faaliyetleri hakkında kronolojik Etüd	12.2.1985
»	Necdet Egeran	İç Huzuru	12.3.1985
SEVGİ	Mehmet Ali Berkman	Mesleğimizde Öğretim ve Uygulama	24.12.1984
»	Rauf Ozan	Neden, Doğu Batıdan geri kalmıştır ve Masonlara düşen görev.	21.1.1985

LOCA	KONUŞMACI	K O N U	TARİHİ
SEVGİ	Sevil Çalışkan	Düşüncelerimiz yüce varlığa nasıl ulaşır?	4.3.1985
ATLAS	Selim Gatenyo	Alexis Carrel ve İnsanın Kendini tanınması	30.1.1985
»	Yakup Baruh	Toulouse- Lautrec	13.3.1985
MÜSAVAT	Reyan Erben	J.J. ROUSSEAU ve Hürriyet	21.12.1984
»	Nüşet Semi	Hürriyet	18.1.1985
»	Ahmet Akkan	Kanıtın Yokluğu, Yokluğun kanıtı değildir.	1.2.1984
»	Reşat Atabek	Sanat ve Sembolizması	1.3.1985
LIBERTAS	M. Kurşuncu	Esoterik ve Eksoterik'in masonlukta anlamı	12.12.1984
»	Mehmet Sayın	Ben bir masonmuyum	29.1.1985
HAKİKAT	S. Papadopoulos	Elefthiakos Mythos	20.12.1984
»	Yani Paisons	Yaşama hakkı	14.3.1985
»	Andon Parizianos	Masonluk nedir, Ne değildir	17.3.1985
AHENK	Argun Berker	En eski M.: nik belge regius'un 2. Bölümü	29.1.1985
»	Engin Berker		
»	Kemal Danacı		
»	Ahmet Şahin	Panel KDV	6.2.1985
»	İbrahim Usta		
»	Sevil Çalışkan	Maddenin Duyarlılığı, Canlıdan cansıza geçiş	6.3.1985
FAZİLET	Üstün Gürtuna	Rönesans ve Masonluk	27.11.1984
»	İrfan Tan	Sayılar ve Masonik Sembolizm	11.12.1984
»	Cavit Yenicioğlu	Düşüncenin Mason hayatındaki önem ve değeri	8.1.1985
»	Gökhan Önce	Korunmaya muhtaç çocuklar ve sorunları	22.1.1985
»	Münir Kıvrak	İyi İnsan ve Masonluk	19.2.1985
»	İrfan Tan	İnsan İnancında Sayı Sembolizması	5.3.1985

LOCA	KONUŞMACI	K O N U	TARİHİ
ERENLER	Ahmet Akkan	Kanıtın Yokluğu, Yokluğun Kanıtı	1.2.1985
»	Aydın Uluyazman	Namık Kemal	1.3.1985
DELTA	Esat Çam	Çok Uluslu Şirketler ve Az Gelişmiş Ülkeler	24.12.1984
»	Can Deriş	Sanayide Yönetim ve Enerji Tasarrufu	21.1.1985
»	Sami Güvenal	Masona bir yaklaşım denemesi	18.3.1985
S. DOSTLAR	İ. Menderes	Türk Şiirinde M.:nik esintiler	17.1.1985
»	Kami Süveren	Sevgi üzerine	14.3.1985
ÜLKE	İbrahim Tamer	Fransa'da Masonluk	6.11.1984
»	Adnan Sütmen	Genel olarak İnsan	12.2.1985
»	Cevat Memduh Altar	İnsanda Buluşalım	12.3.1985
HÜMANİTAS	Kemal Türen		
»	Beslan Cankat		
»	Kiryako Liaje		
»	Moris Fransez	Seçkinler Sorunu ve Mas.:	27.12.1984
»	Sami Herman		
»	İsak Abudaram		
»	Moris Pardo tarafından		
»	Midat Bernhaim		
»	Davit Altaras		
»	Sony Alev		
»	Mair Gain	Hoş görü ve Disiplin	11.12.1984
»	Sami Behmoiras		
»	Izi Telvi tarafından		
»	M. Fuat Akev	Gilgamiş- Quetzalcoatl destanlarında astronomik sembolizma	25.12.1984
»	Mehmet Akif Akev		
»	Viktor Albukrek		
»	Marko Benbaneste		
»	Dario Fridman	Nereden geliyoruz, Neyiz?	5.3.1985
»	Sami Aji	Nereye Gidiyoruz?	
»	Leon Levi Coşkun		
»	Ciacomo Afnalın tarafından		
HULUS	Hristo Zahariyadi	Din ve Masonluk	28.11.1984

LOCA	KONUŞMACI	K O N U	TARİHİ
»	Vangel Daylani	Din ve Masonluk	26.12.1984
»	Dimitri Voyna	I. Derecenin Sembolizmi	6.2.1985
»	Ligor Ekseroğlu	Mısır Mysterleri ve 3 Derece	6.2.1985
FREEDOM	M. Katircioğlu	Masonik Temalar ve Bilgiler	10.1.1985
»	Hatip İsmail İşmen	Masonik Araştırma Tanıtım	10.1.1985
»	Tayfun Alpauti	Masonik Temalar ve Bilgiler Kardeş Sevgisi, Yardım ve Gerçek	24.1.1985
»	Koray Embil	Uzay yolculuğunun masonik yorumu	7.2.1985
»	Soli Gömel	Gizlilik	21.2.1985
DEVİRİM	Erol Özdoğan	Taşın verdikleri	19.12.1984
»	Rıdvan Dursun	Erdem Üzerine	2.1.1985
»	Yılmaz Gökçelioğlu	Zerdüstlük	16.1.1985
»	Galip Dolun	Bir Sembolün Derinlemesine yorumu denemesi	30.1.1985
SEVENLER	Tufan Türeç	Kültür Çıkmazı	11.1.1985
»	Fadıl Altop	Ölüm	25.1.1985
HİSAR	Salim Rıza Kırkpınar	Konfüçyüs ve Sokrates hakkında	8.1.1985
»	Aydın Uluyazman	Namik Kemal Hakkında	22.1.1985
ÜÇGEN	Halit Sarıkaya	Kemalizim	16.1.1985
»	Orhan Demiriz	Masonik Derlemeler	1.3.1985
ÜÇİŞİK	Necmi Karakullukcu	Operatif M.:	
»	Zeki Kovos		
GÜN	Suha Aksoy	Anılar	19.12.1984
»	Halil İbrahim Göktürk	İnsan Portresinde Kültür İlişkileri	16.1.1985
»	Ahmet Akkan	İman- Şefkat- Ümit	30.1.1985
ÖZLEM	Ahmet Örs	Anılar	28.1.1985
BAŞAK	Orhan Arıoğlu	Bir ödülün Düşündürdükleri	15.11.1984
»	Doğan Elgin	Rakamlarla 1984 yılı	13.12.1984
»	Üstün Göktuna	Rönesans ve Masonluk	27.12.1984

LOCA	KONUŞMACI	K O N U	TARİHİ
İREM	Refik Birand	Türk hukukunun dünyadaki yeri ve M.: hukuk	25.1.1985
»	İbrahim Türker	İnsan kendini nasıl bilir	25.1.1985
EVREN	Leon Mitrani	Mabet, Süleyman Mabet'i ve	
»	Avi Alkaş	İnsanlık Mabedi	25.10.1984
»	Mehmet Sunder	Ulu Mimarın Eseri- Evren	14.2.1985
PİRAMİT	Aligül Ayverdi	Hazineden bir ışık	28.12.1984
»	Kemal Bayülkem	Ruhsal yönden gelişen ve toplumsallaşan gençlerde ruh sağlığı bozukluklarının nedenleri	8.2.1985
»	Serter Aküren		
»	Günel Erköse		
»	İbrahim Türker	Panel Ahilik, Bektaşilik ve M.:luk	
»	Hasan Yelmen		
»	İlhan Güngören		
NİLÜFER	T. Eser İsterni	İnanç	12.2.1985
»	Algun Çiftel	Fazilet	26.2.1985
SEMBOL	Nusret Semi	Hürriyet	25.2.1985
GÜVEN	Adnan Sütman	Gölgeler yok oldu	7.2.1985
ANKARA			
UYANIŞ	Metin TOPAÇ	Zeytin ve Zeytin ağacı konulu konferans	1.2.1985
»	Kurtuluş Çelebi	Dünyada Ölümsüzleşmiş Masonlar	15.3.1985
DOĞUŞ	Şarlı Şensoy	Rit ve Obedians, Muntazamlık	12.2.1985
»	Mustafa P. Kökçü	Estetik Nedir?	12.2.1985
YÜKSELİŞ	F. Aziz Göksel	Mason Baba	21.2.1985
İNANIŞ	N. Aziz Berksan	M.:lu ve Evrensel Sevgi	28.1.1985
BİLGİ	Münir Berik	Mutluluğumuza düşen gölgeler	22.2.1985
»	Önder Tüzüinalp	Müspet İlimden Metafizığe	6.3.1985
BARIŞ	Cahit Çeltikçi	Anderson Yasaları	18.2.1985

LOCA	KONUŞMACI	K O N U	TARİHİ
BARIŞ	Fuat Göksel	M. Tuğun İşlevi	4.3.1985
YILDIZ	Ünsal Soygür	Müspet ilim ve masonluk	10.1.1985
ARAYIŞ	Fuat Göksel	Mason ve Masonluğun fonksiyonları	29.1.1985
»	Bozkurt Güvenç	Kozmas ile Koos arasındaki insan	5.3.1985
UÇGÜL	Bülent Özenen	Masonlukta eleştiri, Özeleştiri, Tolerasans	23.1.1985
»	Eralp Özgen	Ulusal Egemenlik	27.2.1985
»	Sinan Sargın	Masonluğun Sembolik Nurları	13.3.1985
»	Bozkurt Güvenç	Atatürk'ün Çağdaş uygarlık düzeyine Erişme ilkesi ve bu açıdan günümüzün değerlendirilmesi	13.3.1985
AHİLER	Sami Gürün	Kültür	14.2.1985
ÇAĞ	Melih Ölçer	İşte İnsan	23.1.1985
»	Remin Biler	İnsan Varlığı ve M.lik yaşam sanatı	
G. MİMARLARI			
»	M. Balıkcıoğlu	Dul Kesesi ve Tesviye	29.1.1985
»	Melih Ayraçman	Ham taş Disiplin ile Yontmak	5.3.1985
EŞİTLİK	Cengiz Nayır	Masonluk tarihi	8.1.1985
»	Hikmet Turat	Türk Masonluk Tarihi	22.1.1985
»	Tarık Güner	M.lik Düşünme	12.2.1985
»	Prof. N. Aziz Berksan	Masonlukta Ana Prensipler	12.3.1985
»	Tugay Ateş	Yeni bir locanın kuruluşu	26.3.1985
YUNUS EMRE	Ender Arkun	Günümüz Masonluğunda sevgi	2.1.1985
»	Necati Durmuş	Katma Değer Vergisi	16.1.1985
»	Özay Sezer	Masonlukta Işık Sembolü,	
»	Ertan Ulaş	Bilim ve Bilgi	6.2.1985
»	Altan Şaşmaz	Masonluğun dayandığı üç büyük	
»	Mehmet Güner	sütundan kuvvet sütununun anlamı ve Sembolizmi	13.2.1985

LOCA	KONUŞMACI	K O N U	TARİHİ
YUNUS EMRE	Argun Yalçın Erdem Atık	Mason nasıl bir insan olmalıdır?	20.2.1985
»	Uğur Kandilci Ergun Tümer	Masonlukta Tolerans	
İLKE	N.C. Akkerman	Bir soru üzerine kişisel düşünce olarak Masonlukta eğitim	11.1.1985
»	Zeki Belgin	Beşeri münasebetler	22.2.1985
»	Ali Demircioğlu	Üstadı Muhteremin Mükellefiyetleri	8.3.1985
ATANUR	Teoman Güre	Üs., Muh., 'ler İsadının 1. Derecede İncelenmesi	21.1.1985
»	Necip Aziz Berksan	Masonik İlkeleri Yansıtan Evrensel Görüşler	18.2.1985
ERDEM	Mahir Can Ilıcak	Türk Mason Tarihi	20.11.1984
»	Halil Müllküş	Tefekkür Hücresi	19.2.1985
DENGE	Sami Gürün	Felsefe ve Masonik Amaçlar İlkeler	7.3.1985

İZMİR

NUR	Bülent Ordukkaya	Beyaz Önlük	15.1.1985
PROMETHEE	Geza Dologh	Düşünme Odası	9.1.1985
»	Mehmet Akev	Mesaj	23.1.1985
»	Emile Weber	İsviçre'de Masonluk	6.2.1985
»	Davit Altaras	Adalet ve Nasfet arasında ne fark vardır?	20.2.1985
GÖNÜL	Bülent Akis	Gönül	25.11.1984
»	Fethi Soydan	Hamtaş	22.11.1984
»	Hayri Dursunoğlu	Akıl	3.1.1985
»	Cihad Edes	Mabed	3.1.1985
»	Nail Soysal	Dostluk	24.12.1984
»	Akın Baran	Evren ve Felsefe	24.12.1984
»	Ertuğrul Arda	Ritüel	14.2.1985

LOCA	KONUŞMACI		
GÖNÜL	İsmet Küçükünal	İkinci Eldiven	14.2.1985
»	Hasan Gençođlu	Düşünce ve Masonluk	28.2.1985
»	Mustafa Doğan	Sevgi ve Dostluk	28.3.1985
»	Ali Erdeniz	Tekâmül	28.3.1985
ÜMIT	A. Gökdođan	M.:lukta Etiket	8.2.1985
EPHESSUS	Sungur Pamir	Mahatma Ghandi	30.1.1985
»	Mustafa Durmaz	Karizmatik Otorite	13.3.1985
EYLEM	Tuncer Gönenç	Doğa ve Sevgi	26.11.1984
»	Mehmet Özkaya	İlim Kültürü ve Masonluk	7.1.1985
»	Korhan Solakođlu	Güzel Sanatlar ve Masonluk	»
»	İbrahim Utku	Felsefe ve Masonluk	»
»	Rauf Uçucu	Bilim, İnsan ve Masonluk	21.1.1985
»	Sezer Engin	M.:luk Hem bir düşünce, hem de bir Aksiyondur	4.2.1985
MANİSA	Mustafa Hakgüder	Lionizm	20.2.1985
BAŞARI	Güman Kızıltan	Kardeşliğin oluşmasında İç ve Dış dünyamızda hangi araç ve gereçleri, nasıl kullanabiliriz?	4.3.1985
»	Ahmet Arslan	Mason hiç bir yardıma güvenmeksizin, kendini yüceltmeğe çalışmalıdır.	4.3.1985

KURULUŞ YILDÖNÜMLERİNİ İDRAK EDEN LOCALAR

VADİSİ	LOCASI	KURULUŞ TARİHİ
İSTANBUL	ÜLKE	14.1.1959
»	EVREN	14.1.1977
»	İDEAL	18.1.1939
»	PİRAMİT	19.1.1977
»	GÜN	24.1.1975
»	ÖZLEM	25.1.1975
»	ÜÇGEN	29.1.1971
»	ÜÇİŞİK	24.2.1971
»	BAŞAK	20.3.1975
»	BURÇ	28.3.1980
ANKARA	ARAYIŞ	19.1.1964
»	ÜÇGÜL	19.1.1964
»	DOĞUŞ	14.2.1949
»	ANKARA	27.2.1976
»	ANKARA	27.2.1976
»	G. MİMARLARI	1.3.1971
»	İLKE	27.2.1980
İZMİR	NUR	6.2.1951
	EYLEM	23.3.1970

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI SOYADI	DOĞUM YERİ-TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	LOCASI	EBD. MAĞ. İNTİKAL
Ahsen Gürtün	İstanbul-1905	23.5.1957	İZMİR	11.12.1984
İsmet Somer	Isparta-1898	12.10.1932	SEVGİ	15.12.1984
Altan Duran	Marmaris-1939	30.11.1976	DOĞUŞ	26.12.1984
Fuat Sadıkođlu	Trabzon-1916	4.3.1958	S.DOSTLAR	12.12.1984
Davut Yerşenli	İstanbul-1938	1.3.1961	EVREN	14.12.1984
Necmi Toros	İstanbul-1911	3.12.1968	HİSAR	30.11.1984
Necat Gün	İstanbul-1916	19.4.1952	İDEAL	21.10.1984
Vahit Dayıgil	Elazığ-1915	1.10.1970	ÜLKÜ	2.6.1984
Raşit Uralı	Kazan-1915	16.12.1960	SEVENLER	2.9.1984
Mustafa Ertem	Drama-1909	9.6.1955	SEVENLER	30.1.1985
Mansur Sayın	Ç.Kale-1912	26.4.1957	ŞEFKAT	8.2.1985
Hasan Keler	Kütahya-1933	10.5.1966	DOĞUŞ	12.2.1985

Ebd. Mağ.'a intikal eden kardeşlerimize Ev.: 'ın U. Mi'ndan sonsuz mağfret ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

**Mimar Sinan Dergisinin
51 54 Sayıları Fihristleri**

Derleyen : Günen İPEKÇİ

KONULAR FİHRİSTİ

BÜYÜK ÜSTAD MESAJLARI

Okten Ş. 84.54.4

ÇEŞİTLİ ÜLKELERDE MASONLUK

Polonya'da 240 yıl masonluk (Kurt HENDRIKSON,
çeviren AKEV M.F.) 84.54.12

DEĞİŞİK KONULAR

Evrende uzay boyutları ve insan (AKKAN A.) 84.52.37

Yasak Meyva ya da Hiramın kalfaları (YAŞAR İ.) 84.54.73

FELSEFİ KONULAR

Ruhun varlığı ve sonsuzluğu üzerine II (AKKERMANN

N.C.) 84.51.60

»	»	»	»	III	»	84.52.17
»	»	»	»	IV	»	84.53.26
»	»	»	»	V	»	84.54.26

Konfüçyüs'e göre akl-ü-hikmet (ATABEK R.) 84.52.68
Kadim Yunan felsefesinin gelişmesi (FRANGOPULOS D.)
çeviren AKEV S.T.) 84.54.36

İNCELEME

Tevrat ve Talmud'a göre Yahudi düşüncesinde akl-ü-hikmet
(ALGUADIŞ J.) 84.51.71

MASONİK KONULAR

Görevli yetiştirme yöntemi ile ilgili tavsiyeler (BROWN C.A.,
çeviren GÜNER T.) 84.51.10
Sadakat duruşunun anlamı (ATABEK R.) 84.51.52
Seçme hakkına sahibiz (TEMEL R.) 84.51.86
Tefekkür hücrelerinden tefekkür evrenine (ERENGÜL F.) 84.52.29
Masonik düşünce açısından güzellik ve güzelliğin önemi (ALTAR
C.M.) 84.52.48
Masonlukta müzik (ÖNEN E.) 84.52.57
Müsavat (Eşitlik) (TARHAN T.) 84.53.45
Masonluk (TEMEL R.) 84.53.53
Ham taşı seçmede ustalık (ERENGÜL A.) 84.53.55
Çile-tefekkür hücreleri (ATA R.) 84.53.60
Üçgen sembolizmi hakkında (ATABEK R.) 84.53.74
Yirmibirinci yüzyılda masonluk (ÜLGÜRAY M.) 84.53.80
Kader ve masonluk (GÜVEN B.) 84.54.53
Tasavvuf ve masonluk (FIÇICIOĞLU Z.) 84.54.65
Yaşlılık ve masonluk (SOMER İ.) 84.54.75

MASONLUK TARİHİ

Spekülatif masonluğun orijini üzerine (ERGINBOY A.) 84.51.15
XIX asır ortalarında İstanbulda Fransız Obedyansına bağlı bir
loca «Ser» (DUMONT P., çeviren MARGULIES M.) 84.51.36
«Nur-u ziya» sokağı (UMUR Z.) 84.52.4
1861-1880 yılları arasında İstanbul ve İzmir vadisinde masonik
faaliyet (ATABEK R.) 84.53.4
Uyku döneminde İdeal Muh.: Lo.: 'sı (ERENDAĞ D.) 84.53.15
Türk mason tarihiyle ilgili bazı açıklamalar (ATABEK R.) 84.54.7

RITÜELLER

Masonik ritüel üzerine düşünceler (TEMEL R.) 84.52.79

TARİH

Bir masonluğun Latin Amerika'nın bağımsızlığı ve Kolombiya'nın siyasi tarihi üzerine etkisi (AKEV M.F.) 84.51.44

MASONLUK VE FİLATELİ

GÜNER T. 84.52.82

Filateli ve masonluk (ADALI T.) 84.53.76

Sir Thomas Stamford Raffles (GÜNER T.) 84.54.71

OLAYLARIN İÇİNDEN

ERMAN S. 84.51.89

» 84.52.85

» 84.53.83

» 84.54.87

LOCALARDAN HABERLER

MİMAR SİNAN 84.51.91

» » 84.52.87

» » 84.53.95

» » 84.54.89

ARAMIZDAN AYRILANLAR

MİMAR SİNAN 84.51.104

» » 84.52.100

» » 84.53.88

» » 84.54.95

YAZARLAR FİHRİSTİ

— A —

ADALI T.	
Filateli ve Masonluk	84.53.76
AKEV M.F.	
Hür Masonluğun Latin Amerika'nın Bağımsızlığı ve Kolombiya'nın siyasi tarihi üzerine etkisi	84.51.44
Polonya'da 240 yıllık Masonluk	84.54.12
AKKAN A.	
Evrende Uzay boyutları ve insan	84.52.37
AKKERMAN N.C.	
Ruhun varlığı ve sonsuzluğu üzerine II	84.51.60
Ruhun varlığı ve sonsuzluğu üzerine III	84.52.17
Ruhun varlığı ve sonsuzluğu üzerine IV	84.53.35
Ruhun varlığı ve sonsuzluğu üzerine V	84.54.26
ALGUADIŞ J.	
Tevrat ve Talmuda göre yahudi düşüncesinde Akl-ü-hikmet	84.51.71
ALTAR C.M.	
Masonik düşünce açısından güzelin ve güzelliğin önemi	84.52.48
ATA R.	
Çile - Tefekkür hücresi	84.53.60
ATABEK R.	
Sadakat duruşunun anlamı	84.51.52
Konfüçyüse göre Akl-ü-hikmet	84.52.66
1861-1880 yılları arasında İstanbul ve İzmir vadisinde Masonik faaliyet	84.53. 4
Üçgen sembolizmi hakkında	84.53.74
Türk Mason tarihiyle ilgili bazı açıklamalar	84.54. 7

— B —

BROWN C.A.	
Görevli yetiştirme yöntemi ile ilgili tavsiyeler (Çeviren Tarık GÜNER)	84.51.10

— D —

DUMONT P.

XIX asır ortalarında İstanbul'da Fransız Obedyansına
bağlı bir Loca «Ser» 84.51.36

— E —

ERENDAĞ D.

Uyku döneminde İdeal Muh.: Lo.: 'sı 84.53.15

ERENGÜL A.

Ham taşı seçmede ustalık 84.59.55

ERENGÜL F.

Tefekkür hüccresinden tefekkür evrenine 84.52.29

ERGİNSOY A.

Spekülatif Masonluğun orijini üzerine 84.51.15

ERMAN S.

Olayların içinden 84.51.89

» » 84.52.85

» » 84.52.85

» » 84.54.87

— F —

FIÇICIOĞLU Z.

Tasavvuf ve Masonluk 84.54.65

FRANGOPULOS D.

Kadim Yunan Felsefesinin gelişmesi 84.54.36

— G —

GÜNER T.

Görevli yetiştirme yöntemi ile ilgili tavsiyeler 84.51.10

Masonluk ve filateli 84.52.82

Bir Thomas Stamford Raffles 84.54.71

GÜVEN B.

Kader ve Masonluk 84.54.53

— H —

HENDRIKSON K.

Polonya'da 240 yıl Masonluk

84.54.12

— M —

MARGULIES M.

XIX asır ortalarında İstanbul'da Fransız
obedyansına bağlı bir loca «Ser»

84.51.36

MİMAR SİNAN

Localardan haberler

84.51.91

» »

84.52.87

» »

84.53.85

» »

84.54.89

Aramızdan ayrılanlar

84.51.104

» »

84.52.100

» »

84.53.88

» »

84.54.95

— O —

OKTEN Ş.

P.S. Büyük Üstadın mesajı

84.54.4

— Ö —

ÖNEN E.

Masonlukta mizik

84.52.57

— S —

SOMER İ.

Yaşlılık ve Masonluk

84.54.75

— T —

TARHAN T.

Sevmeyi talim etmek

84.51. 4

Müsavat (Eşitlik)	84.53.45
TEMEL R.	
Seçme hakkına sahibiz	84.51.86
Masonik Ritüel Üzerine düşünceler	84.52.79
Masonluk	84.53.53

— U —

UMUR Z.	
«Nur-u ziya» sokağı	84.52. 4

— Ü —

ÜLGÜRAY M.	
Yirmibirinci yüzyılda Masonluk	84.53.80

— Y —

YAŞAR İ.	
Yasak meyva ya da Hiramın kalfaları	84.54.73

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. On Foreign Lodges Working in
The Ottoman Empire Reşat ATABEK
13. On Guidance Necmi KARAKULLUKÇU
20. What Can We do For Youth In 1985 Tayfur TARHAN
23. Wesdome In Islam Ömer Faruk KURT
40. Problems of Our Times and
The Duties of a Freemason ... Abdurrahman ERGİNSOY
52. Pythagoras and The Secrets of
The Temple of Delphos Enis N. ECER
58. A Comparison between Western
and Initiatic Thought Jak ALGUADIŞ
73. Philately and Masonry Tarık GÜNER
77. Current Events Sahir ERMAN
88. In Memariam Mimar Sinan

Adress : 25, Nuruziya Sokağı - Beyoğlu / İSTANBUL

YEAR 1985

NO. 55

